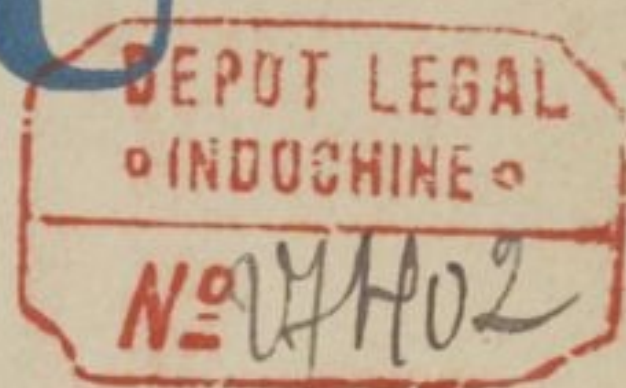

Đặc 41

DIỄN-TỪ CỦA THỐNG CHẾ PÉTAIN

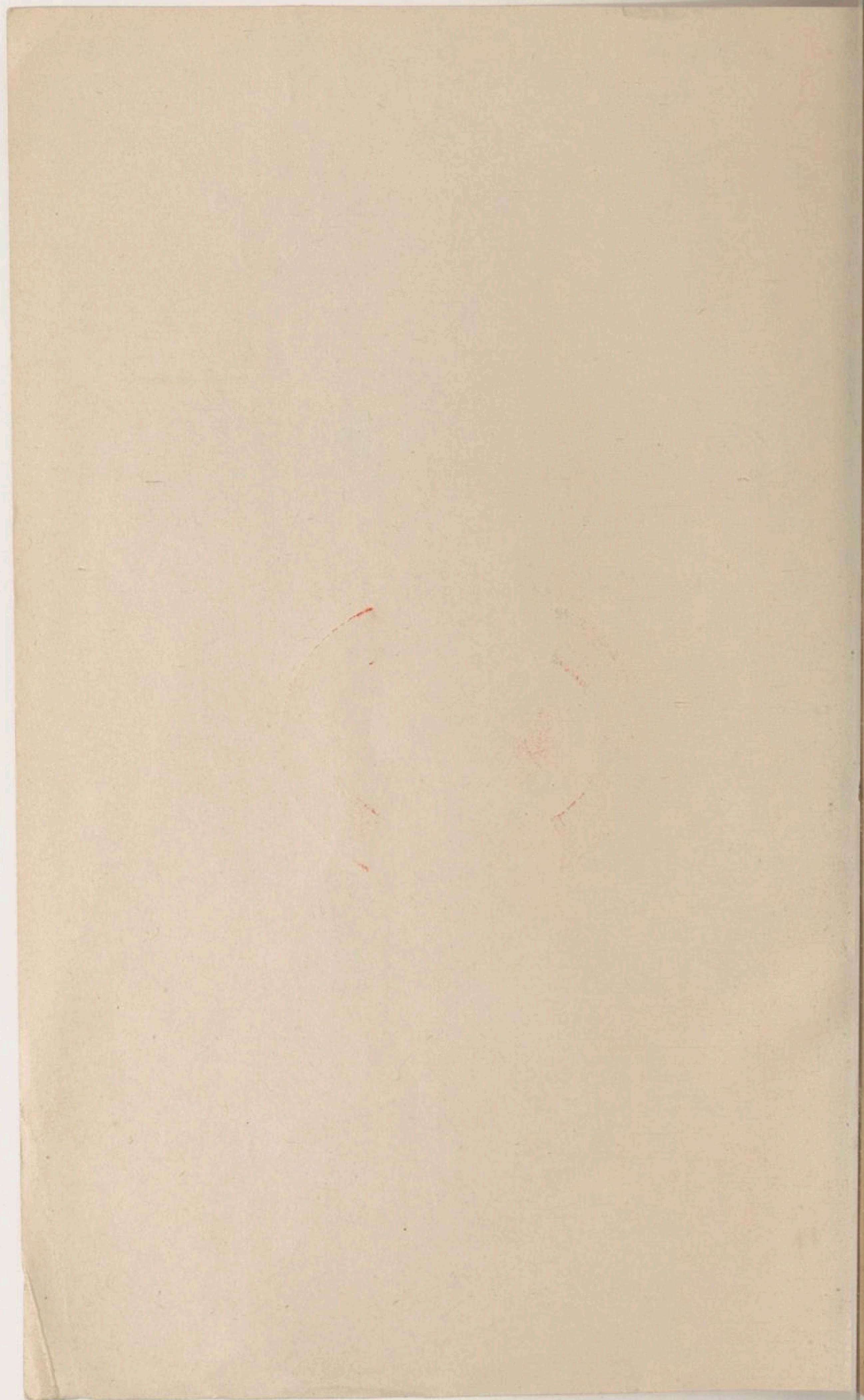

Pétain
Marechal
Henri Philippe

1899

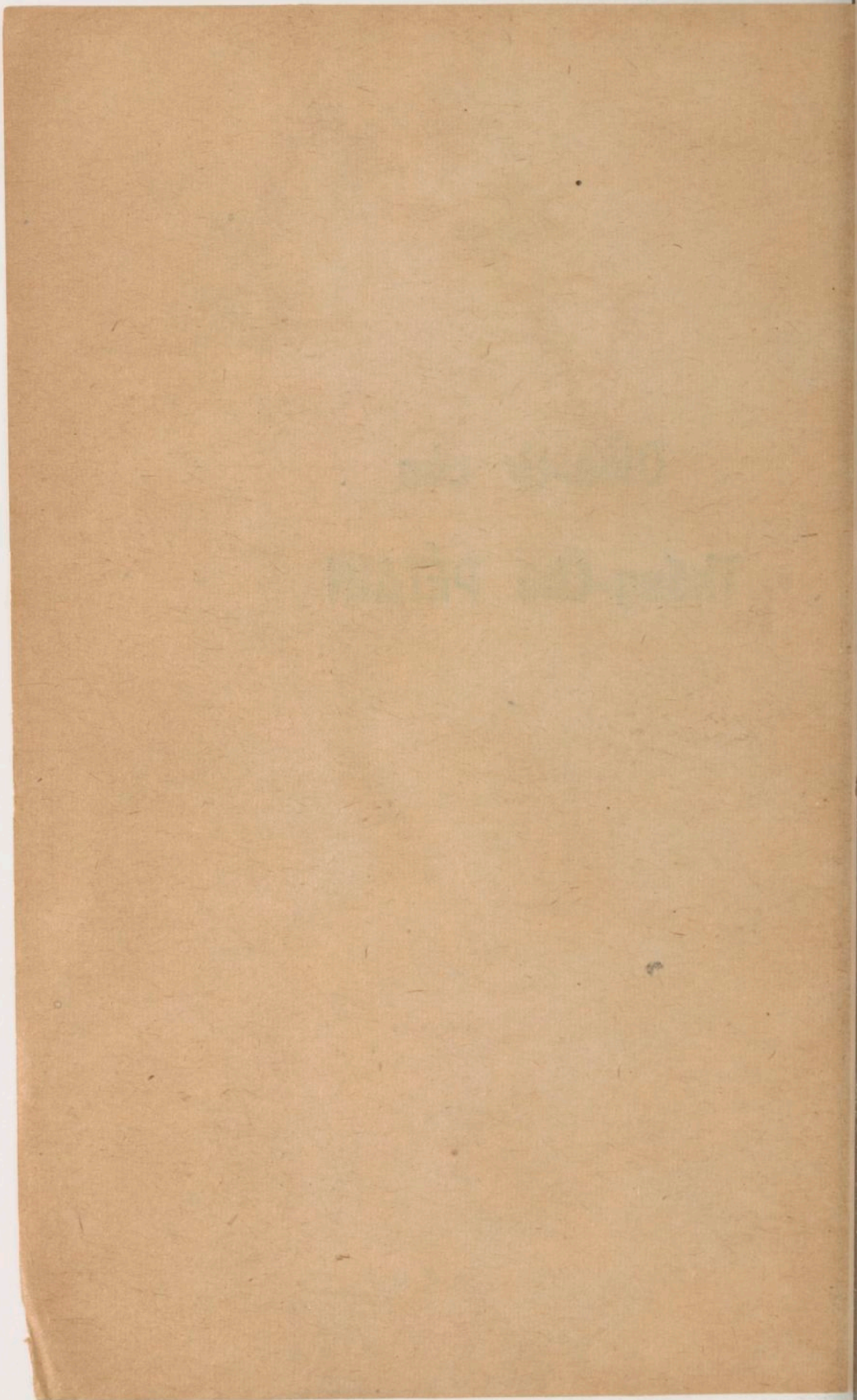
~~1429~~

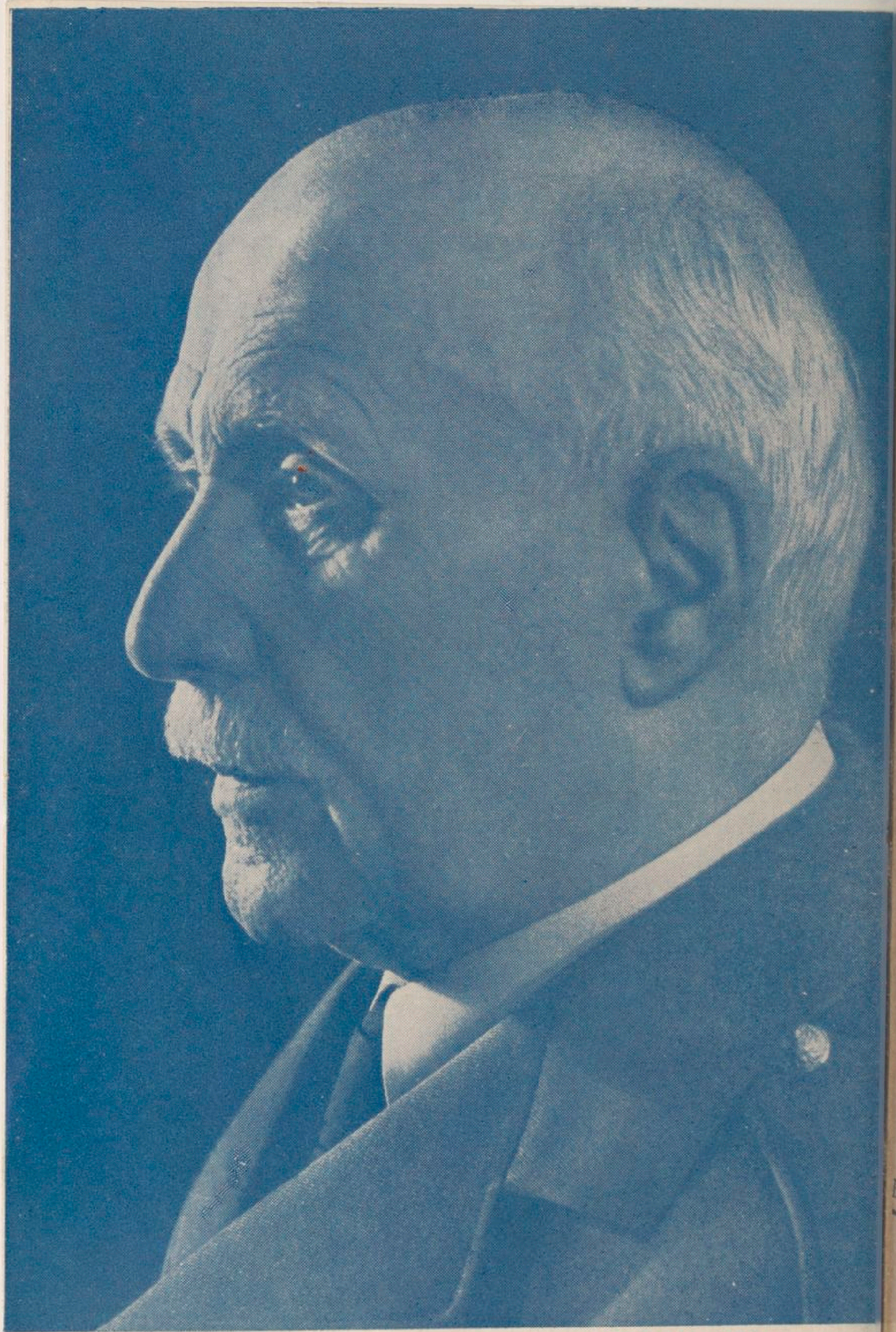
TAP THU II

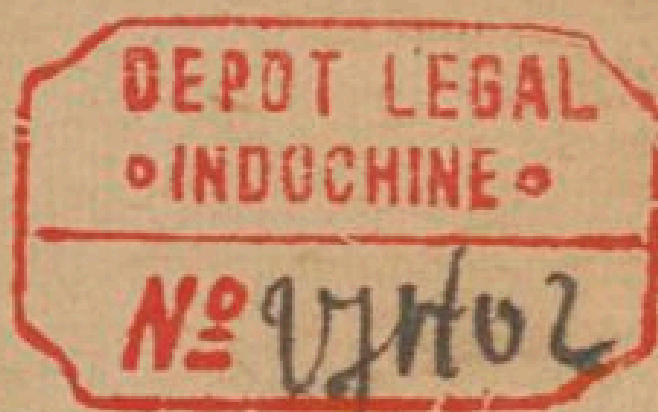
Diễn-tù' của
Thống-Chế PÉTAIN

160 Indoch.
~~1429~~ 1899

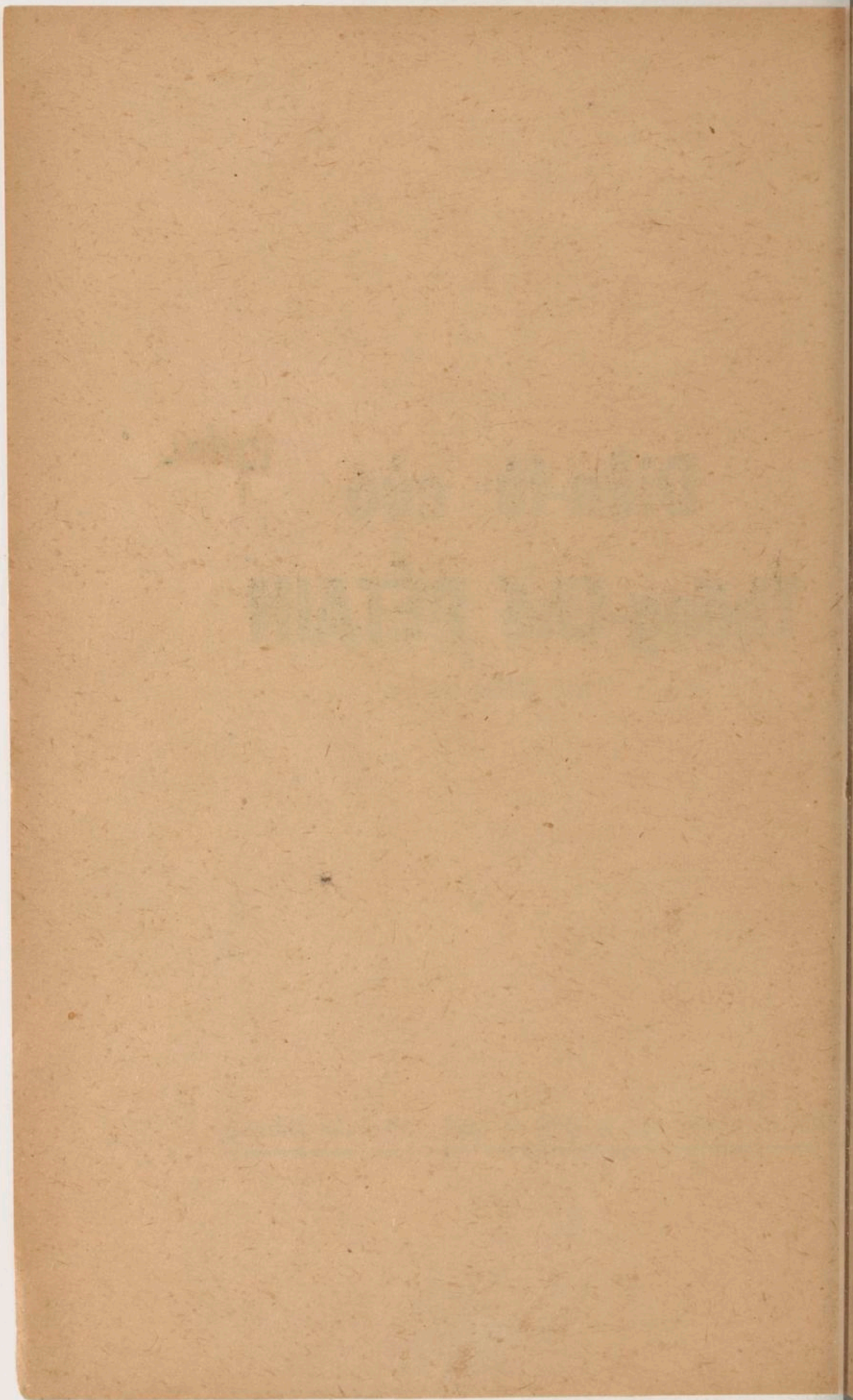
Georges Clemenceau

Diễn-tù' của Thống-Chế PÉTAIN

TẬP THỨ II

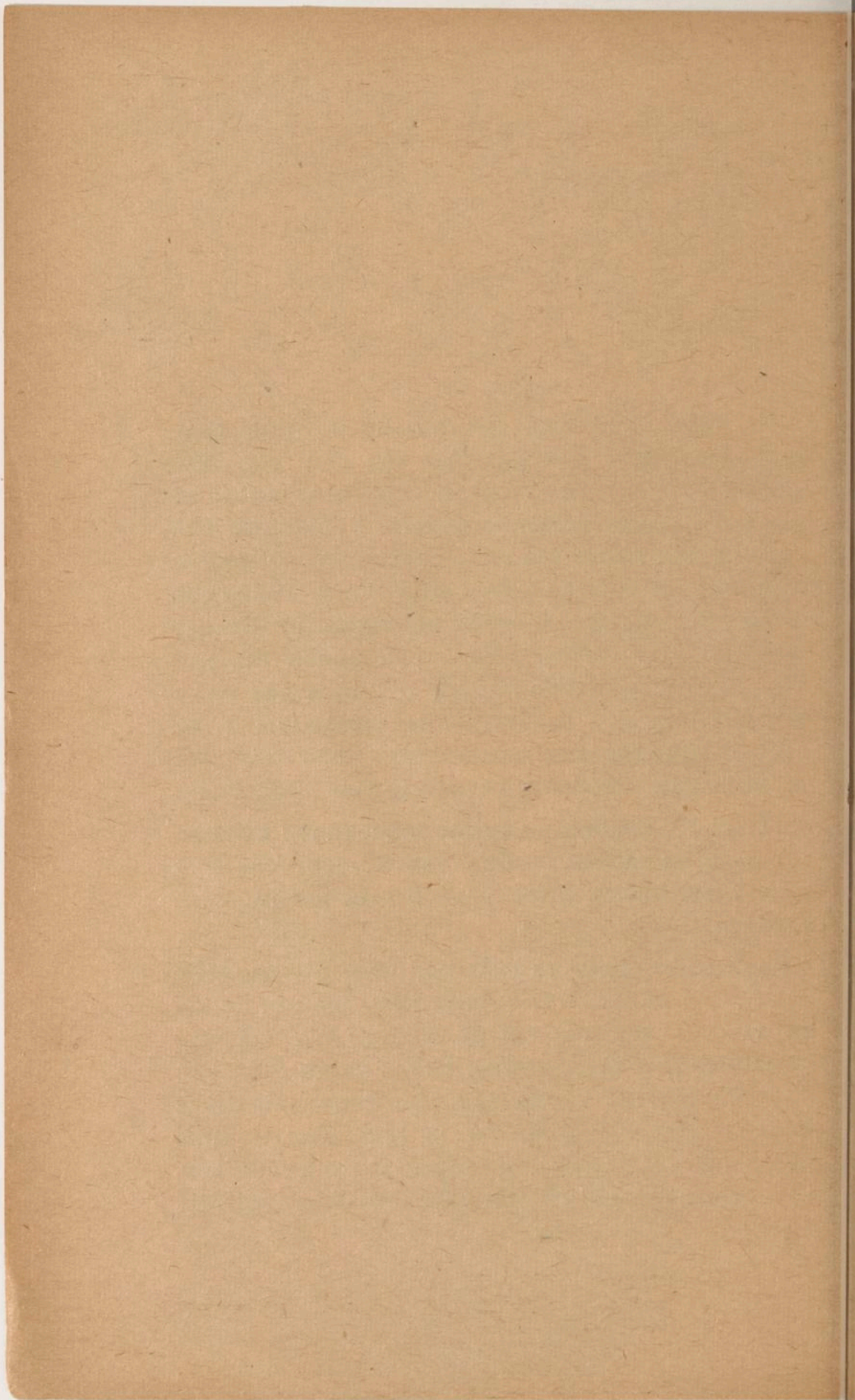
Bản dịch của Phòng Báo-chí phủ Thống-Sứ Bắc-Kỳ

TỪ NGÀY THỐNG-CHẾ CẦM VẬN-MỆNH NƯỚC PHÁP TRONG TAY, ĐẾN NAY ĐÃ QUÁ MỘT NĂM RỒI. SAU NHỮNG NGÀY SÀU THẨM TRONG CUỘC ĐÌNH-CHIẾN, KỂ ĐẾN NHỮNG NGÀY THÁNG KHÓ-KHĂN, THỐNG-CHẾ VỪA LO-TOAN VIỆC NƯỚC, VỪA PHẢI CHỐNG-CHỘI VỚI NHỮNG SỰ KHÔNG AM-HIỆU CỦA BAO NHIỀU NGƯỜI PHÁP CÙNG LÀ SỰ PHẢN-ĐỐI CỦA CÁC NƯỚC ĐỒNG-MINH CŨ. DÙ GẬP LÚC GIAN-NAN, QUỐC-TRƯỞNG CŨNG KHÔNG HỀ NẢN LÒNG ; VỮNG TAY CHỐNG VỚI KẼ CỪU-ĐỊCH BÊN NGOÀI VÀ BÊN TRONG, NGÀI ĐÃ KHOAN-THAI NHƯNG CHẮC-CHẮN ĐẶT LẠI NỀN-TẢNG CHO QUỐC-GIA MỚI, CŨNG NHƯ NGÀI ĐÃ VỮNG-TÂM GIỮ ĐỊA-VỊ TRUNG-LẬP CHO NƯỚC PHÁP.

TẤT CẢ CÁI CHÍNH-SÁCH KHOAN-HỒNG, TRỌNG KỶ-LUẬT, TRUNG-CHÍNH VÀ TÍN-NGƯỠNG VÀO TỔ-QUỐC CỦA NGÀI ĐÃ GIẢI-BÀY TRONG NHỮNG BÀI DIỄN-VĂN RẤT LÀ ĐÁNG THÁN-THƯỞNG.

PHẠM NGƯỜI PHÁP LÀ PHẢI ĐỌC HẾT ; TẬP BÀI DIỄN VĂN ẤY TỨC LÀ QUYỀN KINH NHẬT-TỤNG CHO ĐỜI CHÍNH-TRỊ TA ; LỜI NÓI NGÀI LẠI LÀ NHỮNG ÁNG KIỆT-TÁC VỀ VĂN-CHƯƠNG VÀ TƯ-TUỞNG, KHÔNG NGƯỜI PHÁP NÀO ĐỌC ĐẾN MÀ LẠI KHÔNG LẤY LÀM VINH-HẠNH VỀ VỊ QUỐC-TRƯỞNG CỦA MÌNH, VÀ VÍ THỬ CÒN CÓ LÒNG HOÀI-NGHI CHĂNG NỮA, THÌ KHÔNG AI LẠI KHÔNG TIN-CẬY VỀ CÁI SỐ-MỆNH VẼ-VANG CỦA NƯỚC PHÁP BẤT-DIỆT ĐƯỢC...

Th
ph
ch
đ
t
l

nu
c
v
ch
n
c
tr
bi
Ph
ch
bi
ch

Hỡi dân Pháp, hãy nhớ lấy !

Làm thế nào để được hòa-bình

Năm 1936, giữa lúc chính-phủ Bình-dân thắng thế, Thống-chế Pétain đã đem chủ-nghĩa cứu-quốc mà phản-đối các nhà chính-trị đang đưa nước Pháp đến chỗ nguy vì duy có chủ-nghĩa đó mới khiến ta tránh được sự nguy-nan; năm năm về sau, lại chính những tôn-chỉ xác-thực đó, ngài đem ra hiệu-triệu chúng ta để khôi-phục lại Tổ-quốc :

Nước Pháp vẫn sẵn lòng giữ tình hòa-hảo với các nước khác, vì nước Pháp rất ham-chuộng hòa-bình cũng như dân quê ham-chuộng đồng ruộng vậy. Nhưng mà tuyên-bố hòa-bình với thế-giới cũng chưa đủ. Phải thắng-lợi trong cuộc hòa-bình cũng như thắng-lợi trong cuộc chiến-tranh, cũng như đem công, gắng sức mà đánh một luống đất mà lại phải tránh những cái quan-niệm quá ư khổ-khắc, gặp khi biến-cổ, toại-thành lộ cái tính-chất mong-manh ra. Phàm chế-độ nào dùng để duy-trì hòa-bình cũng có chỗ nứt-nẻ và khiếm-khuyết. Một nước mà không biết lo-toan và bài-tính-cách tự-vệ lấy mình thì dù chế-độ nào cũng không thể bảo-vệ được sự an-toàn,

bất cứ nước ấy lớn hay nhỏ, độc-lập hay trung-lập ở trong hay ở ngoài cuộc xung-đột. Sức khỏe bao giờ cũng là cái lý mạnh nhất để giúp cho công-lý. Vả lại có sức khỏe thì lại càng dễ gây ra tình liên-lạc thân-thiện.

Nước Pháp phải giữ lấy lực-lượng, cả lực-lượng về vật-chất lẫn tinh-thần cho xứng đáng với cái di sản trí-thức và vị-trí của mình. Phải có một quân đội hùng-cường — về lục-quân, hải-quân và không-quân — thật giỏi và có đủ binh-khí tối-tân; phải có một hạng thanh-niên rèn-tập theo cái chủ-nghĩa phụng sự Tổ-quốc; phải có một dân trí hiểu biết những điều nguy-hiểm đến vận mệnh nước cũng như là những nguyên-nhân tín-nhiệm với nước, đó là những điều-kiện cốt-yếu cho sự an-toàn của chúng ta.

Các điều-kiện đó theo cho đầy-đủ được là tùy ở từng người trong quốc-dân, từ kẻ ti-tiểu cho đến bậc tối cao vậy. Trong bấy nhiêu nghĩa-vụ và sự cố gắng, từ nơi thôn-ô nhỏ nhất của nước Pháp cho chí nơi thành-thị lớn cũng có nhiệm-vụ như nhau cả

Thống-Chế Pétain, 1936, tại Đài Kỷ-niệm Chiến-sĩ ở Capoulet-Junac (Ariège)

Khi biết lời tôi nói là phải thì đã quá muộn rồi.

*Ngày 18 Novembre 1940, tại thành Lyon, về việc
phòng-thủ thụ-động, Thống-chế có tuyên cáo lời
thủ-nhận sau này rất là cảm-động :*

Tôi có viết giấy cho các quan Quận-trưởng nhờ soạn các hồ-sơ về việc phòng-thủ thụ-động, hai năm sau mới có một viên trả lời tôi ; còn những viên khác, tuyệt nhiên tôi chẳng nhận được tin gì cả. Duy có một ông, ba năm sau mới gửi cho tôi đủ hồ-sơ ; tôi rất lấy làm lạ. Bấy giờ người ta không chịu cho là có nguy-cơ trước mắt, không chịu cho là có chiến-tranh nguy-hiểm. Mục-đích của tôi là, ở trước cái tình-thế nguy-ngập, làm kích-thích lòng nhiệt-thành của người ta lên. Tôi muốn chỉ cho các nhà cầm quyền rõ cái bồn-phận của mình là thế nào. Chẳng ngờ các nhà cầm quyền-bính lại không để ý đến. Tôi mong nói cho các nhà chính-trị đang cầm vận-mệnh nước Pháp trong tay chịu rằng có sự nguy-hiểm và bày tỏ cho các ông ấy biết trách-nhiệm của mình là thế nào.

Bấy giờ tôi có viết mấy bài đăng trong các báo nhất

là tạp-chí *Revue des deux Mondes* để hô-hào quốc-dân và kích thích các bạn tôi lưu tâm đến việc đó. Tôi tưởng đã làm trọn bổn-phận. Cùng với các quan trung-tín giúp việc tôi như tướng Georges và tướng Laure, hiện đang cộng-sự với tôi, trong ba năm nay tôi đã làm công việc ấy. Chúng tôi đã bắt tay làm việc, nhưng sự cố gắng của chúng tôi chẳng có công-hiệu gì.

Tôi lấy việc thất-bại này làm tiếc lắm, ví bằng người ta chịu theo những ý-kiến tôi đã giải bày từ 5, 6 năm trước, ví bằng người ta cho lời hô-hào của chúng tôi là hệ-trọng, thì làm gì mà chúng ta đến nông nỗi này. Đến khi biết lời tôi nói là phải thì đã muộn rồi. Người ta rõ tôi đau-sốt đường bao, và bây giờ ai nấy cũng đau-sốt cho nên mới hiểu biết tôi. Về phần tôi, tôi chẳng cầu gì, cũng chẳng ước-ao cầm quyền-chính, ví thử được ở ngoài cuộc như mọi người và không được nghe những tiếng hoan-hô ngày nay thì tôi thích hơn. Nếu có thể được thì tôi đã chọn một nghề khác cái nghề mà vì tình-thế tôi phải nâng lấy ngày nay. Ví thử lúc trước chịu nghe lời tôi, thì có lẽ người ta không phải vỗ tay hoan-hô tôi như bây giờ. Đó là tâm-sự của tôi đấy.

Một bài lý-thuyết

Ngày 1er janvier 1941, Thống-chế có viết trong tạp-chí Revue Universelle một bài tuyệt-lác đề là « Chủ-nghĩa cá-nhân với quốc-gia », trong đó ngài đã chỉ rõ cái lý-thuyết về sự quốc-gia liên-lạc cùng là những điều sai-lầm của chủ-nghĩa cá-nhân phải chịu trách nhiệm.

Chủ-nghĩa cá-nhân với quốc-gia

Nước Pháp còn thì người Pháp mới còn

Trong lúc Tổ-quốc gặp sự gian-nan, chúng ta ai nấy mới rõ không có số-mệnh nào là số-mệnh riêng của cá-nhân cả, và hễ có còn nước Pháp thì mới còn người Pháp được.

Dân Pháp ta hàng triệu người có bị đẩy rakhỏi nhà, xa đồng ruộng, phải bỏ nghề-nghiệp, như thể dân phiêu-lưu, trải qua cái nổi đau-đớn, bây giờ mới biết rằng người ta mà đứng cô-độc thì phải khổ nhất muôn loài.

Sự an-cư lạc-nghệp xưa, nay bỗng chốc thấy tan-tành sạch, thôi còn được chút làng-mạc, chút họ-hàng, chút nhà-cửa nào là đến xin giúp đỡ, và thấy quốc-gia còn sót lại chút gì là kêu cứu-viện.

Chủ-nghĩa cá-nhân là chủ-nghĩa phá-hoại

Cái bài học đồ-sộ và ghê-gớm ở trước mắt, mong rằng quốc-dân sẽ lấy làm gương.

Nỗi gian-nan mà dân Pháp phải chịu đó tưởng phải ghi sâu vào lòng vào dạ. Muốn cho bao giờ cũng đừng quên, dân Pháp nên hiểu rằng cái chủ-nghĩa cá-nhân mà trước kia lấy làm vinh-hiến như thể một cái đặc-điểm, chính là cái bệnh-căn làm cho dân-chúng xuýt chết đó.

Nếu còn lấy những câu châm-ngôn giả-dối của sự ích-kỷ về chánh-trị, về xã-hội, về đạo-đức, về tinh-thần làm châm-ngôn cho quốc-gia canh-tân, cho xã hội canh-tân, thì không thể nào mong phục-hưng được.

Nay chúng ta muốn tái-tạo nước Pháp, mà phàm muốn tái-tạo thì trước hết phải trừ-tiệt cái chủ-nghĩa cá-nhân phá-hoại đi đã, phá-hoại gia-đình vì nó đứt đứt hoặc làm chùng lỏng cái dây thân-ái, phá-hoại sự cần-lao vì nó xướng-xuất ra cái quyền cho ta làm biếng, phá-hoại quốc-gia, vì giả sử không làm mất hẳn cái nền duy-nhất của quốc-gia thì nó cũng làm lầy-chuyển cả mối liên-kết của quốc-gia. Chủ-nghĩa cá-nhân, nhất thiết phản-đối mọi đoàn trong xã-hội mà loài người nương-tựa vào, và nổi giãi mãi đi cho nên không bao giờ nó biểu-lộ được cái đức-tính kiến-thiết. Có một điều nên nhận kỹ là những hồi chủ-nghĩa cá-nhân thịnh-hành nhất chính là những hồi nhân-phẩm hiểm nhất.

Chủ-nghĩa cá-nhân, nhất thiết cái gì cũng trông vào xã-hội mà không đền-bù cho xã-hội cái gì. Đối với xã-hội, chủ-nghĩa cá-nhân chẳng qua chỉ là một vật ký-sinh mà thôi.

Xã-hội khi gầu và mạnh, thì còn có thể chịu nổi vật ký-sinh có chừng hạn. Quá chừng hạn ấy thì xã-hội phải sụt và những vật ký-sinh cũng phải sụt theo.

Tạo-hóa không từ cá-nhân mà gây dựng xã-hội nhưng mà từ xã-hội gây dựng cá-nhân, các nhà xã-hội học ngày nay đã từng diễn-giải như thế.

Cá-nhân, nếu muốn dời khỏi xã-hội nuôi nấng mình như mẹ đẻ, thì sẽ bị héo-khô và chết hẳn không sinh quả được.

Trong một xã-hội hoàn-toàn, cá-nhân phải theo cái luật của chủng-tộc. Chủng-tộc không chịu cái ý chi nhiều-loạn của cá-nhân, mà chính cũng vì sự ích-lợi cho cá-nhân nên không chịu như thế.

Sự bảo-đảm thứ nhất cho quyền-lợi của cá-nhân là ở xã-hội

Chúng ta cần phải có một xã-hội chắc-chắn mà cái nguyên-nhân của xã-hội đó là gia-đình, gia-đình cần phải mạnh-mẽ thì các quyền-lợi tối yếu của cá-nhân — quyền tôn-giáo, quyền gia-tộc, quyền học-tập — nhờ đó mới được vững-bền.

Những đoàn-thể nhân tạo thì kế tiếp được cái hay của đoàn-thể thiên-tạo

Phải có những đoàn thể mạnh-mẽ, nhất là

những đoàn-thể về nghệ-nghiệp thì các quyền-lợi cốt-yếu khác sẽ nhờ đó mà được kiên-cố.

Nhiên hậu Quốc-gia sẽ làm cho hoàn-toàn, làm cho thành-tựu việc bảo-trợ cho xã-hội và các đoàn-thể.

Phải có một quốc-gia hùng-cường, thì mọi quyền-lợi khác nhau đó dù có mâu-thuẫn cũng không thể khiến cho trong nước thành ra một bãi chiến-trường được, bởi vì sự trật-tự công-cộng sẽ có cái bảo-đảm, và bảo-vệ được chắc-chắn.

Cái tinh-thần mới phải là một tinh-thần công-cộng quốc-gia và xã-hội. Hô-hào theo chủ-nghĩa quốc-gia mà lại cứ khư khư giữ lấy chủ-nghĩa cá-nhân thì thật là một sự mâu thuẫn bất khả dung, sự mâu thuẫn đó biết bao các bậc tiền-bối ta vẫn ngộ-nhận mãi và về sau mới biết là hại.

Đoàn-thể có nhiệt-liệt thì cái đời cá-nhân mới có ý-nghĩa

Chỉ sự nhiệt-liệt của đoàn-thể mới làm cho cái đời cá-nhân có ý-nghĩa, vì nó đưa cái đời cá-nhân đến chỗ cao hơn, lại làm cho đời ấy được rộng-rãi hơn và tốt-đẹp hơn.

Muốn đi tới cuộc hòa-bình, cuộc vui-thú, phàm dân Pháp ai cũng ph'ỉ tự quên mình đi đã.

Người nào không thể sát nhập vào một đoàn-thể, không có cái chí đoàn-thể, cái nghĩa sinh-tồn của sự hiệp-lực, thì còn hòng gì phụng-sự được, nghĩa là làm trọn được cái vận-mệnh của giống người.

Tôi chẳng muốn thấy ở quanh mình tôi những người đã theo tôi mà còn có bụng ích-kỷ, tham-lam hay là còn đeo cái thói lười-biếng. Phàm những người muốn hiệp-tác với chúng ta phải biết rằng hiệp-tác tức là làm một điều nghĩa-vụ, không mong đợi phần thưởng nào khác là sự thỏa chí, được dự một phần cón con vào cái công-việc vĩ-đại cải-tạo nước Pháp.

Lại phải học lại cách sinh-hoạt, cách hành-động công-cộng, là mở rộng cái tấm thân của mình mà thu lấy những cái khí hùng-vĩ của đoàn-thể nó phối-hiệp với những cái di-truyền của tiền-nhân cùng là những tiếng gọi của tương-lai.

Theo lời Renan tiên-sinh thì « không có triết-lý nào thiên-cận cho bằng cái triết-lý lấy người ta làm một sinh-vật ích-kỷ chỉ biết đến đời mình thôi, để mà giảng-giải nhân-đạo và dẫn cho người ta biết các nghĩa-vụ ở ngoài xã-hội mà người ta dự phần là thế nào ».

Một nước mà chỉ thấy toàn những ích-kỷ với cô-lập, vô-tình với lãnh-đạm thì còn mong phục-hưng gì nữa? Như thế, nước đó sẽ bị đào-thải mất, bởi chưng các nguồn sinh-hoạt trong nước đã cạn hết rồi. Không có thân-ái, không có tín-nhiệm, không có tận tâm thì không có xã-hội được.

Chủ-nghĩa cá nhân tiếp vào tính tự nhiên của chúng ta ham-chuộng độc-lập và làm cho một cái tính hay biến thành một tính rất dở. Tính độc-lập có thể điều-hòa với nghĩa kỷ-luật, còn như chủ-nghĩa cá-nhân, thì tất phải xoay ra rối-loạn, mà rối-loạn thì

duy có chủ-nghĩa công-cộng mới chữa được thôi. Nhưng hai sự lầm lẫn mâu-thuẫn tiếp tục nhau không làm thành ra chân-lý được.

Muốn canh-tân nước Pháp, phải lấy nghĩa-vụ làm gốc, một cái nghĩa-vụ tự ý thuận-nhận và đem hết can-đảm mà làm

Song đối với cái ý-chí tu-tĩnh lấy mình đó cần phải có những điều-kiện thuận-tiện về chính-trị và xã-hội mới được. Việc đó, ta sẽ thi-hành, vì nếu còn lấy những nguyên-tố giả-dối của chủ-nghĩa cá-nhân làm triết-lý cho nước Pháp canh-tân thì không khi nào mong phục-hưng được.

Vậy ta yêu-cầu dân Pháp trước hết hãy tín-nhiệm ta, rồi hiểu biết ta, rồi tự giúp lấy mình tức là giúp ta vậy.

Sự ích chung là nền-tảng của quyền-bính

Ta đã trông thấy dân-chúng Pháp ở nhiều nơi, tại Toulouse, Montauban, Lyon, Arles, Marseille, Toulon, Avignon, ta đã cùng với dân-chúng chung một ý-tưởng. Ta đã nhận thấy hai tấm lòng đều thồn-thức như nhau. Dân-chúng đã hiểu rõ rằng quyền-bính của ta chỉ tựa vào đạo-lý, vào công-ích vào cái lợi hiển-nhiên của sự hành-động của ta cũng như là chân-lý của các tôn chỉ ta theo vậy.

Phụng-sự

Ai nấy hãy tùy địa-vị mình mà phụng-sự việc Quốc-gia cải-cách. Ai nấy nên theo lương tâm

làm trọn nghĩa-vụ đối với Quốc-gia mà đừng bao giờ nhãng mất cái công-cuộc chung tối cao, tối quý mà mình dự phần gánh-vác. Việc tham-dự dù nhỏ-mọn thế nào, nếu biết đem tâm con mắt khá rộng mà làm thì cũng hài-lòng.

Hỡi người Pháp, hãy cùng nhau bắt tay vào việc, cùng cố-gắng, cùng nhiệt-thành mà phụng-sự nước Pháp.

N
phủ
trở
liên
qua
N
ban
ước
sáp
30.0
N
cảm
lời
nhà
biên
biên
C
binh
đất
phủ
phủ
T
Thư
đạo

Lời tạ ơn nước Thụy-sĩ

Ngày 15, Hội-đồng Liên-bang Thụy-sĩ có báo chính-phủ Pháp biết rằng công việc đưa quân lính Pháp trở về cố-quốc sắp sửa lại khởi-hành thì Thống-chế liền điện cho Tổng-thống Thụy-sĩ bức công-điệp sau này :

Nhờ tấm lòng quảng-đại của Hội-đồng Liên-bang Thụy-Sĩ muốn giúp vào việc thi-hành hiệp-ước Pháp-Đức mà những chuyến tải tù-binh Pháp sắp sửa dời Thụy-Sĩ về nước Pháp có đến gần 30.000 quân Pháp sắp được trở về cố-hương.

Nhân dịp ấy, tôi xin Ngài nhận cho những lời cảm-tạ riêng về phần tôi và của chính-phủ Pháp. tôi lại xin nói thêm mấy lời thâm-tạ của toàn-thể nhân-dân nước Pháp nhất là của gia-quyển các tù-binh, nào mẹ, nào vợ, nào các vị hôn-thê của tù-binh về sự tiếp-đãi rất cảm-động và sốt-sắng của Chính-Phủ và dân-chúng Thụy-Sĩ đối với tù-binh nước tôi trong bảy tháng trời lưu-trú tại đất Thụy-sĩ, sau nữa về tấm lòng ân-cần của chính-phủ Thụy-sĩ trong việc đồng ý giải-quyết với chính-phủ Pháp-Đức về vấn-đề giải-phóng tù-binh.

Trong lúc này vì sự thân-ái nhiệt-liệt ấy, nước Thụy-sĩ lại một lần nữa, đã làm cảm-động lòng dân Pháp biết dường bao.

T
por
N
ngà

N
khò
đến
càch
nó k
gọi
Tr
hè c
quố

C
vời
miên
đề c
Ca
chay
là d
trườ

Một buổi hội-kiến

Thống-chế Pétain có tiếp phóng-viên báo *New-york Times*, là ông Allen.

Nhà báo Hoa-kỳ có hỏi ngài về mấy vấn-đề thì ngài trả-lời như sau này :

CÂU HỎI THỨ NHẤT

Những cuộc cách-mệnh của nước Pháp thuở trước, không thấy cuộc nào là không có ảnh-hưởng sâu-xa đến chính-thể những nước khác. Trong cuộc quốc-gia cách-mệnh năm 1940 - 1941, có cái đặc-linh gì làm cho nó khác hẳn với cái công-cuộc mà người ta thường gọi là « cuộc Cách-mệnh Pháp » không ?

Trong những quan-niệm mới về trật-tự, về gia-đình, về cần-lao, có những lý-lưởng nào của cuộc Pháp quốc Cách-mệnh năm 1789 không ?

ĐÁP

Cuộc Cách-mệnh năm 1789 phát-khởi là để chống với mấy cái đặc-quyền trong việc tài-phán và việc miễn-trừ, là để chống với việc hành-chính hỗn-độn, là để chống với thuế-má nặng-nề.

Cuộc Cách-mệnh năm 1830 là để chống với sự chuyên-chế của nhà vua. Cuộc Cách-mệnh năm 1848 là để chống với sự mê-muội về xã-hội của bọn trưởng-giả cầm quyền-chính.

Những cuộc Cách-mệnh ấy, duy có cuộc thứ nhất là đáng kể, thực ra đã làm chấn-động cả Âu-châu.

Làm chấn-động nhất là bởi các nước Âu-châu hồi ấy, phần nhiều cũng bị một chính-thể tương-tự như chính-thể nước Pháp, và cái gương Cách-mệnh của Pháp có thể lan ra các nước như thể cái tàn lửa cháy bùng lên ở trong các phái đảng tương-tự với Pháp (trí-thức, trưởng giả, giáo-đồ hạ-cấp).

Làm chấn-động là bởi trong mấy nước có nhiều những dân dị-tộc đã có chí tự-do lại thêm chí giải-phóng xã-hội rất hăng-hái. (Các quốc-gia Đức đối với Thánh-đế-quốc (1796), nước Bỉ và nước Phó-lan-nhã (1830), các tiểu-quốc ở Ý-đại-lì (1848).

Vậy thì những cuộc Cách-mệnh ở Âu-châu về thế-kỷ 19 đồng-thời phát-khởi với những cuộc Cách-mệnh ở nước Pháp, mục-đích là để đổi chủ-quyền, đổi chính-thể, hoặc là chỉ để yêu-cầu được độc-lập về chính-trị mà thôi. Các nước đều có một nguyên-vọng được tự-do như nhau cả. Song cái nghĩa tự-do ấy không phải như nghĩa xưa nay người ta thường công-nhận đâu. Những tập nguyên-vọng của hạng thứ-dân hồi 1789 đều yêu-cầu những cái tự-do thiết-thực hơn là những cái tự-do hồ-đồ mà xét ra không phai là cần-thiết.

Mãi đến khi phát ra Cách-mệnh ấy và nhờ sự liên-lạc của các phái Lập-hiến năm 1791 và các nhà Cách-mệnh năm 1778, thì sự tự-do về triết-lý mới thấy ghi vào công-pháp chúng tôi, vào quốc-kỳ chúng tôi và lịch-sử chiến-lược chúng tôi.

Nước Pháp không có từ bỏ cái di-sản đó đã làm cho mình được hiển-vinh và thêm thân-ái với các nước ngoài. Nhưng nước Pháp không dám nhận cái công xường-xuất những điều ấy là riêng của một mình. Cuộc Cách-mệnh độc-lập của nước Mỹ mà vua Louis XVI đã được cái danh-dự đem lục-quân với thủy-quân đến giúp, là cuộc Cách-mệnh đáng làm cỗi-rễ cho cái lý-tưởng đó hơn cả.

Cuộc quốc-gia cách-mệnh năm 1940 có những mục-đích rõ-rệt hơn, nhưng không rộng bằng.

Cái cây tốt đẹp năm 1789 đem trồng lại năm 1848 đã sinh quả, và quả đó nay đã rụng rồi. Ngày nay, cần phải làm một cái vườn cây mới ở trong một khoảng đất eo-hẹp.

Vả lại, cuộc quốc-gia cách-mệnh này không phải là để chống với sự áp-chế chính-trị, mà là chống với một nền chính-thể không hợp-thời nữa. Cuộc cách-mệnh này thành-tựu vào sau cuộc bại trận, bảy năm sau cuộc cách-mệnh của Đức, mười tám năm sau cuộc cách-mệnh của Ý, mà cái tinh-thần khác hẳn hai cuộc cách-mệnh kia.

Thốt-nhiên tuyệt-giao với đời dĩ-vãng, cuộc cách-mệnh Pháp có cái mục-đích khôi-phục lại những cái kỷ-luật công-cộng, đức-tính của sự cần lao, sự phát-đạt của gia-đình và ý-nghĩa của quốc-gia.

Đó là những lý-tưởng gần cận với đất nước Pháp, thích-hợp với cái bầm-tinh của nước Pháp hơn cả.

Nói rút lại, chẳng qua đó là một cuộc cải-cách mới nhóm, phải lâu ngày mới thành-tựu, phải điều-hòa sự sinh-hoạt trong xã-hội, phải phục-hưng lại sự trị-an, và các phẩm-giá của thuyề-thợ và dân-quê thì việc cách-mệnh ấy mới phát-triển được hoàn-toàn.

Đó mới thật là một cuộc cách-mệnh do chí muốn của toàn-thể dân-chúng Pháp vậy.

Cuộc cách-mệnh ấy cần phải có tự-do, nhưng một phần phải gạt cái chủ-nghĩa cá-nhân ra ngoài

Cuộc cách-mệnh ấy, yêu-cầu ai ai cũng chịu hy-sinh như nhau, nhưng nhất-thiết bác bỏ cái lối my-dân chính-sách.

Cuộc cách-mệnh ấy cần phải có cái tinh-thần bác ái, nhưng tổ-chức sao cho trừ-khử được những sự bác-ái giả-dối đi.

Như thế là định rõ cái giới hạn những điều mà cuộc cách-mệnh quốc-gia ngày nay sẽ xem thấy và giữ cho mấy cái lý-tưởng cao-thượng trong cuộc đại cách-mệnh của nước Pháp được bất-hủ bất-diệt.

CÂU HỎI THỨ HAI

Người ngoại-quốc bước chân đến nước Pháp, không ai là không dễ ý đến sự yên-ĩnh, sự trọng kỷ-luật, đến cái thái-độ an-lạc và tín-nhiệm của công-chúng. Như thế, hình như không tương-hợp với cái ý-tưởng chung về mọi công-cuộc cách-mệnh xưa nay.

Trong mấy bài luận-ngôn của ông Baudouin và mấy nhà tai mắt mới đây, tôi thấy biểu-lộ rõ điều này, là cái chính-thể của Thống-chế dựng ra đã tránh được cái nguy-nan về sự nội-loạn. Về điều ấy, ngài có thể cho tôi rõ một vài ý-tưởng dùng làm phương-châm cùng là những thể-cách hành-chính đã làm cho những lời nghiêm-huấn ấy ai cũng phải tuân theo, hay có cần phải dùng đến mãnh-lực không?

ĐÁP

Một công việc to-tát như thế, không tĩnh-tâm, không theo kỷ-luật thì không thể nào làm nổi. Nếu rối-loạn hay là hấp-tấp không tính trước thì công việc ấy bị thiệt-hại vô cùng.

Các cảnh-tượng mà những nhà quan-sát tinh-khôn nhất đã xét thấy, chính là cái cảnh-tượng khiến cho ông Allen đã phải chú-ý, cái cảnh-tượng ấy không có phô-diễn ra những cuộc rối-loạn hay lưu-huyết như trí tưởng-tượng người ta thường nghĩ trong những khi có việc náo-động ở ngoài đường hay ở trong các dinh-thự. Cái quang-cảnh ở Pháp mới thật thích-hợp với việc sửa-soạn ra một cuộc cách-mệnh bình-tĩnh và sâu-xa.

Một cuộc quốc-gia cách-mệnh muốn cho bước đầu được thành-công thì cần phải tránh sự nội-loạn và trừ những sự quấy-rối của các loạn-đảng.

Cái chính-thể mới sở dĩ được kết-quả tốt là tại lòng dân-chúng Pháp thuận-tòng vị Quốc-trưởng, và lại điều quyết-nghị của Quốc-dân Hội-nghị đã ưng

nhận chiếu theo hiến-pháp ký ngày 10 Juillet hơn là tại các phương-pháp hành-chính hay cảnh-sát bắt-buộc.

Vấn hay rằng, công việc chưa xong nhưng các nền-tảng của chính-thể mới chỉ nay mai là thành-lập. Các nền-tảng ấy sẽ là những cái thành-lũy của dân-chúng có cảnh-tượng vững-bền để cho Quốc-trưởng nương-tựa mà làm sự ích chung không cần phải mượn đến võ lực.

CÂU HỎI THỨ BA

Bây giờ đã hiển-nhiên sự-nghiệp của thống-chế gây ra trong mấy tuần-lẽ vừa qua một cái trào-lưu thân-ái và hiểu biết ở bên Mỹ. Nhân đó, ngài có thể cho tôi rõ đại-khái cái gì là cái thật chắc-chắn trong những cái kết-quả đã thành-tựu từ tháng sáu năm 1940 đến giờ ?

Tôi có thể biết được nước Mỹ làm thế nào mà biểu-lộ một cách rất có công-hiệu, cái tình thân-thiện đối với người Pháp trong lúc gian-nan này không ?

ĐÁP

Nước Pháp đã cảm thấy nước Mỹ hiểu biết mình. Như thế, nước Pháp vừa lấy làm mừng, vừa lấy làm vẻ-vang.

Nước Pháp chắc rằng cái trào-lưu hiểu biết và thân-thiện đó càng ngày càng thêm mạnh ra.

Nước Pháp chẳng mất thể-diện, chẳng mất tinh thần, không duồng-bỏ lịch-sử. Ở vào phía cực tây

của Âu-châu, cho nên nước Pháp mong ước được làm mối liên-tiếp cho các trào-lưu của văn-hóa và tư-tưởng Âu-Mỹ và làm mối liên-lạc cho hai thế-giới.

Việc tổ-chức lại Âu-châu là sự kết-quả hiển-nhiên của cuộc chiến-tranh ngày nay. Nước Pháp muốn dự vào việc tổ-chức ấy, và muốn thành-thực hiệp-tác để mong lập ra một cuộc hòa-bình chắc-chắn và lâu dài ở Âu-châu và ở thế-giới.

Muốn sửa-soạn làm công-cuộc ấy cho hoàn-bị hơn thì nước Pháp phải chú-ý cải-tạo lấy nước mình trước đã.

Lo-toan công-cuộc ấy, nước Pháp đã vội-vàng và tuân-tự làm những việc này : nhờ có chính-phủ Đức giúp mà đưa những quân lính bãi binh và những người lánh-nạn trở về, sửa-sang lại các cầu-cống, đường-xá, nhờ có hội Quốc-gia cứu-trợ giúp mà tổ-chức việc tương-trợ trong mùa đông được công-hiệu, mở các học-đường và trường thể-dục cho đám thanh-niên, khai lại các mỏ cũ, trồng lại cây xưa. Đó là một công-cuộc sâu-xa.

Tôi tưởng nên nói thêm rằng sự yên-tĩnh và cái phẩm-cách của nhân dân trong miền bị chiếm-cứ, lòng trung-thành của các bậc nguyên-thủ người bản-thổ ở đất thuộc-địa đã khiến cho thế-giới phải lấy làm cảm-kích xiết bao.

Nước Pháp đã để tâm vào sự cải-tạo ấy. Nước Pháp không bao giờ ngờ rằng Hoa-kỳ trước kia lo ngại về việc bại-trận cho nước Pháp mà giờ lại không để tâm vào sự cải-tạo ấy. Nước Pháp yêu-cầu Hoa-Kỳ hãy đem lòng tín-nhiệm cho và tùy sức mà

giúp-đỡ cho.

Mùa đông khắc-khổ lắm. Biết bao nhiêu gia-đình sống trong cảnh cơ-hàn. Biết bao nhiêu thanh-niên, biết bao nhiêu đàn bà có con mọn đói-khát mà không có miếng ăn. Những chất bổ rất hiếm, nòi-giống đã bị thiệt về số quân làm tù binh, lại e rằng ngoài cái số người thất-nghiệp, có thêm số người đau-yếu nữa.

Kể sự lo-ngại với nỗi túng-thiếu của mình ra, nước Pháp cũng biết lấy làm tự-sỉ. Nước Pháp không có thói khát ai. Nước Pháp không có nhiều vàng, nhiều bạc. Nay hô-hào tấm lòng hào-hiệp cố-hữu của dân Mỹ giúp cho chút đỉnh, mà hô-hào một cách khấn-cấp. Việc cấp lương-thực cho Pháp là ở tay nước Mỹ vậy.

CÂU HỎI THỨ TƯ

Trong những số báo « Le Temps » mới ra, tôi có đọc mấy bài bàn, xem ra xác-đàng và chắc rằng từ trước đến giờ ở ngoại-quốc vẫn hiểu lầm.

Các bài đó bênh-vực cái lẽ giả-xử có kháng-cự ở Bắc-Phi thì đã bị hại lớn. Về điều ấy, ngài có thể cho tôi rõ thêm mấy điều bình-luận không ?

ĐÁP

Cái việc có nên kháng-cự ở Bắc-Phi hay không và kháng-cự có công-hiệu hay không, thì bây giờ cũng đã quá thời rồi.

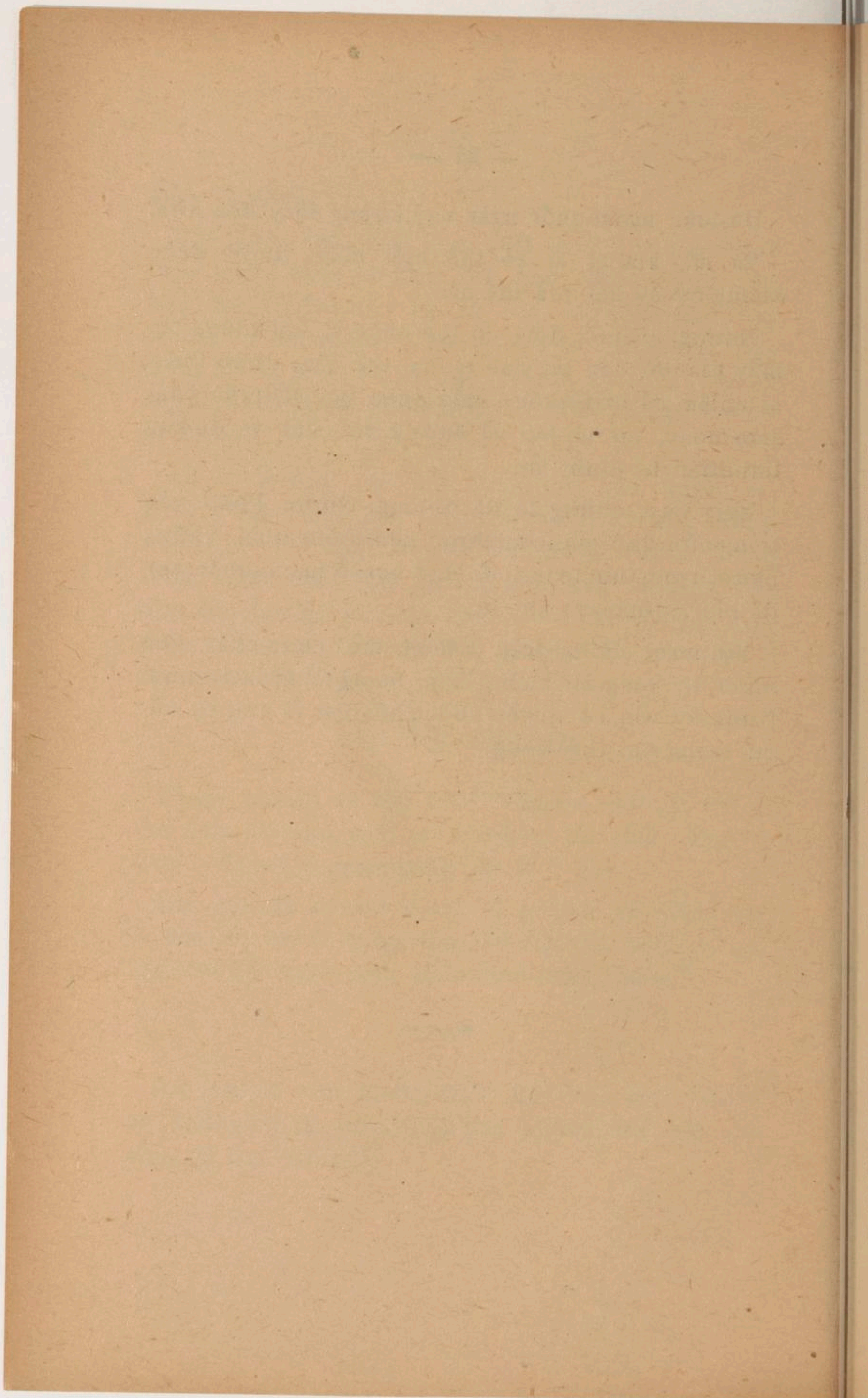
Dư-luận ngoại-quốc ngày nay không để ý đến nữa.

Vả lại, không ai có thể biết chắc được cuộc kháng-cự ấy kết-quả thế nào.

Nhưng có một điều có thể chắc là khi kháng-cự, mấy tuần-lễ đầu tất sinh tai-hại thế nào, nước Pháp bị chiếm cả toàn quốc; mẫu quốc với đế-quốc phải gián-đoạn, sự tái-tạo về đường vật-chất và đường tinh-thần bị đình hẳn.

Ngày nay, chứng cứ đã rõ-ràng. Nước Pháp vẫn trảng-cửu, khôi-phục lại được nền thống-nhất. Những người trong lúc loạn-li đi lánh nạn ở ngoại-quốc nay đã biết ăn-năn và xin lỗi.

Một nước đã bại-trận không thể chứa-chất quá nhiều hy-vọng mà không khỏi mang tiếng là tự-phụ. Nước ấy vẫn có quyền không hối-hận về một sự cử-chỉ trong khi thất-vọng.

Diễn-văn ở Saint-Etienne

Tại Saint-Etienne, ngày 1er Mars, nói với các thợ-thuyền, các nhà chuyên-môn và các chủ-nhân, Quốc-trưởng có thuật lại những điều sai lầm ngày trước về xã-hội và đã chỉ rõ những điều giải-quyết mà chính-thể mới đã trù-linh để phân-xử những việc giao-tế của lao-động với tư-bản.

Hỡi các bạn,

Hôm qua tôi định nói vào máy truyền-thanh. Nhưng cái vấn-đề tôi định bàn, có quan-thiết đến công-nghệ và cách tổ-chức xã-hội, cho nên người ta xin hoãn cuộc diễn-thuyết lại một hôm và để dành cho Saint-Etienne.

Lời này là nói với thợ-thuyền, với các nhà chuyên-môn và các chủ-nhân.

Tình-cảnh lao-động

Trong tờ thông-diệp ngày 10 Octobre trước, tôi đã nói rằng có làm tiêu-diệt những cái duyên-cớ khiến cho giai cấp phản-đối nhau thì mới mong bãi-bỏ được việc tranh-đấu của các giai-cấp. Các duyên-cớ ấy là : nào ngày ngày lo-âu về nỗi thất-nghiệp, nào sự cơ-cực ở gia-đình, nào sự làm-lụng mất vui của thợ-thuyền vô-nghệ, nào nhà ở bần-thiểu chật-chội

trong một thành-thị tồi-tàn, mùa đông lạnh đến nơi không đèn, không lửa ; nào là cái cảnh lang-thang vô gia-cư, vô điền-sản. Đây, cái tình-cảnh của lao-động là như thế.

Hễ cái nỗi bất-công ấy còn dai-dẳng ngày nào thì không thể nào có sự hòa-bình xã-hội được.

Pháp-luật không thể đặt ra giai-cấp xã-hội

Về việc tổ-chức nghệ-nghiệp, một đạo luật dù hoàn-bị đến đâu cũng không làm thành được một cuộc cải-cách trọng-đại như thế. Pháp-luật không thể đặt ra giai-cấp xã-hội ; khi đã dựng ra một chế-độ nào rồi, bấy giờ pháp-luật mới có thể chuyển-định giai-cấp ở trong chế-độ ấy.

Bồn-phận của Quốc-gia chỉ có việc kích-thích sự hành-động trong xã-hội, chỉ-bảo những cái nguyên-tố và ý-nghĩa của sự hành-động đó, khuyến-khích và chỉ-dẫn mọi-sự sáng-kiến.

Làm thế nào trừ-khử được việc tranh-đấu của các giai cấp

Thực ra, người lao-động, ngày nay ở trong cái hoàn-cảnh cô-độc, hễ lại được hưởng một cuộc đời xứng-đáng và tự-do trong việc làm công-cộng, lại được thấy cái ý-nghĩa của sự sống và hi-vọng, thì bấy giờ mới trừ-khử được các duyên-cớ tranh-đấu của các giai-cấp. Sự công-cộng ấy tức là sự doanh-nghiệp. Chỉ có hoán-cải cách doanh nghiệp thì mới

có cơ-sở cho nghề-nghiệp tổ-chức, mà nghề-nghiệp tổ chức chính là một sự công-cộng chung cho mọi sự công-cộng. Như thế, cần có một phái thượng-lưu tận-tụy vào việc mới được. Những người ấy, trong các chủ nhân, các kỹ-sư, các thợ-thuyền đều có cả. Nay tôi hãy xin hô-hào các hạng ấy trước.

Thống-chế yêu-cầu...

Tôi yêu cầu các hạng ấy :

Một là hiểu rõ cái lý-thuyết công-ích đặt trên các tư-lợi : là học lấy các phương-pháp tổ-chức cách làm việc để có thể sản-xuất được nhiều và công-bằng hơn, là cho ai cũng có cơ tiến-đạt như nhau trong việc doanh-nghiệp và trong nghệ-nghiệp.

Hai là khảo-xét những việc hiện đã thực-hành về xã-hội mà những nhà sáng suốt và quảng-đại dù có gặp những điều khó-khăn cản-trở cũng làm trọn được. Như vậy nhờ có sự hành-động của mọi người, nhờ sự trông coi và khuyến-khích của Nhà-nước mà làm thành một công-cuộc nhất-định.

Phải làm một cuộc điều-tra rất rộng

Muốn khởi cái công-cuộc cốt-yếu đó, là công-cuộc của hết thảy các ông đây thì phải những người tận-tâm bênh-vực cuộc hòa-bình xã-hội cho được công-bằng, đều phải dự vào việc điều-tra rất rộng.

Hết thảy những người làm lụng, dù là chủ-nhân hay là chuyên-môn hay là thợ-thuyền, ngày nào cũng

phải vật-lộn với những sự khó-khăn mới, do tình-thế hiện thời của nước ta mà ra. Vậy các nhà ấy cần phải có cách bênh-vực lấy quyền-lợi chính-đáng của mình, bày-tỏ những sự cần-nhu và những điều nguyện-vọng của mình ra.

Phải đặt ra các cơ-quan

Cần phải đặt ra các cơ-quan có thể giải-quyết ngay những vấn-đề ấy, hoặc không giải-quyết được thì cũng giúp cho Chính-phủ mọi phương-pháp giải-quyết lấy vậy, để những lời quyết-nghị của quốc-gia không vì sự ít am-hiểu các vấn-đề, hay là vì việc hành-chính chậm-chạp mà bị ngưng trệ.

Đó là cái mục-đích của đạo luật thứ nhất về việc tổ-chức nghệ-nghiệp. Luật ấy đã đặt ra những cơ-quan đơn-giản, không phải là những cơ-quan giai-cấp, nhưng là các ban hội-đồng xã-hội, trong đó, các chủ nhân, các nhà chuyên-môn và thợ-thuyền cùng nhau tìm cách giải-quyết các vấn-đề hiện-thời chung một chí-ý công-bằng và luôn luôn lo toan về sự tương-trợ để dẹp bớt nỗi cơ-cực sâu-bi trong lúc này.

Lời hô-hào thợ-thuyền

Hỡi các thợ-thuyền Pháp ta, xin hãy nghe lời hô-hào của tôi. Nếu không có các người, nếu các người không nhiệt-thành dự vào việc tái-tạo xã-hội thì không làm được công-cuộc gì vĩ-đại cả. Vậy các người nên xả-kỷ mà giúp vào việc ấy.

Hỡi các bạn thợ-thuyền, chớ nên nghe những người ở chính-đảng my-dân. Họ đã làm hại các người nhiều lắm rồi. Họ đã đem những điều ảo-tưởng ra làm mê-hoặc các người. Cái gì họ cũng hứa với các người cả. Các người có nhớ những câu khẩu-đầu họ nói không: « Cơm áo, hòa-bình, tự-do »

Ấy thế mà té ra nay các người bị cơ-cực, chiến tranh và thất-bại.

Trong bao nhiêu năm, họ đã thóa-mạ tổ-quốc, làm cho tổ-quốc suy-yếu, họ đã làm cho lòng người phẫn-uất, nhưng chẳng làm gì được công-hiệu để cho tình-cảnh thợ-thuyền được khá hơn, vì rằng họ sống về sự rối-loạn của thợ-thuyền, cho nên họ cần phải phát-khích sự rối-loạn ấy.

...Các kỹ-sư...

Hỡi các kỹ-sư, các ông vẫn tưởng rằng làm bổn-phận chuyên-môn của mình cho tận-tâm là đủ rồi. Còn phải làm hơn thế nữa, vì các ông chẳng những là nhà chuyên-môn, mà còn là các ông đầu-mục nữa. Hãy nên hiểu rõ cái ý-nghĩa và cái cao-thượng của cái tiếng là người đầu-mục. Người đầu-mục là người vừa biết làm cho người ta theo, vừa biết làm cho người ta quý. Không phải là người bắt-buộc người khác, mà là người tự bắt-buộc lấy mình. Chớ nên quên rằng muốn sai-khiến được người, thì phải biết hiến mình đã.

Các chủ-nhân...

Hỡi các chủ-nhân, các ông có nhiều người phải chịu một phần trách-nhiệm trong việc tranh-đấu giai-cấp. Cái lòng ích-kỷ của các ông, sự không am-hiểu của các ông về tình-cảnh lao-động, nhiều khi chính là cái trở-lực rất mạnh cho chủ-nghĩa cộng-sản đó. Tôi không yêu-cầu các ông đừng thu mỗi lợi chính-đáng về sự hoạt-động của các ông trong việc doanh nghiệp, nhưng tôi yêu-cầu các ông sớm hiểu cái nghĩa-vụ làm người và nghĩa-vụ làm dân Pháp.

Hỡi thợ-thuyền, hỡi các nhà chuyên-môn cùng các chủ-nhân, chúng ta sở-dĩ ngày nay cùng phải khổ chung với nhau như thế này, là tại trước kia các ông đã dồ-dại cứ dờ nắm tay với nhau. Trái lại, bây giờ phải hiểu biết nhau hơn, yêu-mến nhau hơn, tin-cần nhau hơn. Cùng nhau giải-quyết cái vấn-đề quan-trọng là vấn đề lao-động và giai-cấp trong xã-hội. Bỏ sự ghen-ghét đi, vì ghen-ghét không làm nên gì được, chỉ có yêu-mến và vui-vẻ thì mới kiến-thiết được. Làm cho nước Pháp thành một hội nhân-quần kiên-cố, hòa-bình thì các ông sẽ là các tay thợ giỏi trong công-cuộc phục-hưng tổ-quốc đấy.

Tiền hưu-dưỡng của những người già

Ngày 14 mars 1941, Quốc-trưởng có nói ở máy truyền-thanh báo trước về tiền hưu-dưỡng của những người già và sự thi-hành những phương-pháp xã-hội quan-trọng mà người ta mong đợi từ lâu.

Một cái cử-chỉ ân-cần và công-bằng

Hỡi người Pháp, tôi không hay có dịp báo những tin mừng cho anh em. Nay có một tin mừng, là việc đặt rakhon tiền hưu-dưỡng cho các người già-nua. Ngày mai, Quan-báo sẽ đăng điều luật ấy. Việc cải-cách này người ta mong-đợi đã bao lâu năm rồi. Người ta đã hẹn với anh em đến hai mươi lần, mà cũng đến hai mươi lần người ta đã lại hoãn điều luật ấy. Nay tôi giữ lời tôi hứa, đến cả lời hứa của người khác cũng vậy, miễn là những lời hứa ấy căn-cứ vào lẽ công-bình. Vậy nước Pháp sắp làm một cử-chỉ rất ân-cần và công-bằng. Nước Pháp giúp các người tuổi-tác đang bị cơ-cực. Vẫn hay rằng không thể cung-cấp cho tất cả những thứ cần dùng, nhưng có thể cung-cấp được đến đâu thì hãy giúp đến đấy. Đối với những người không có tí gì, thì món tiền lương nhỏ-mọn ấy cũng cứu đỡ được một phần

lớn rồi. Đối với những người có đôi chút, thì số lương ấy là cái phụ thêm để đỡ khỏi cơ-cực. Ngày sau, nhờ Trời, có lẽ chúng ta lại có thể sửa lại điều luật ấy cho hoàn-mĩ hơn nữa. Nhưng phải tùy ở cái tình-hình kinh-tế, và sự làm ăn lại bình-thường như cũ mới được. Ta chớ có nên ảo-tưởng.

Như lời tôi đã nói trước, Quốc-gia có thu thì mới có phát được.

Một mình, Quốc-gia không thể chế-hóa ra của-cải được. Một mình Quốc-gia không thể lập ra tiền hưu-dưỡng được. Không phải ở trong một nước bị tai-hại về chiến-tranh, số sinh đẻ sút-kém mà nhất-đán làm ngay được những công-việc lớn.

Không phải cứ có số lương hưu-dưỡng là các người già-nua có bánh ăn, có áo mặc, có than sưởi. Duy có sự cần-lao của bọn thanh-niên mới cung-cấp cho người già được như thế, là cái bọn thanh-niên cày ruộng, dệt nỉ, dệt vải, moi than ở dưới đất kia. Muốn cho người già-nua được nghỉ-ngoi, thì bọn thanh-niên cần phải làm-lụng, phải hết sức cần-lao.

Vậy một nước không còn hạng thanh-niên, vì không còn trẻ con nữa thì không thể phụng-dưỡng người già được. Đó là những cái chân-lý rất đơn-sơ, những cái chân-lý rất rõ-rệt mà các thầy học có lẽ quên không dạy các ông.

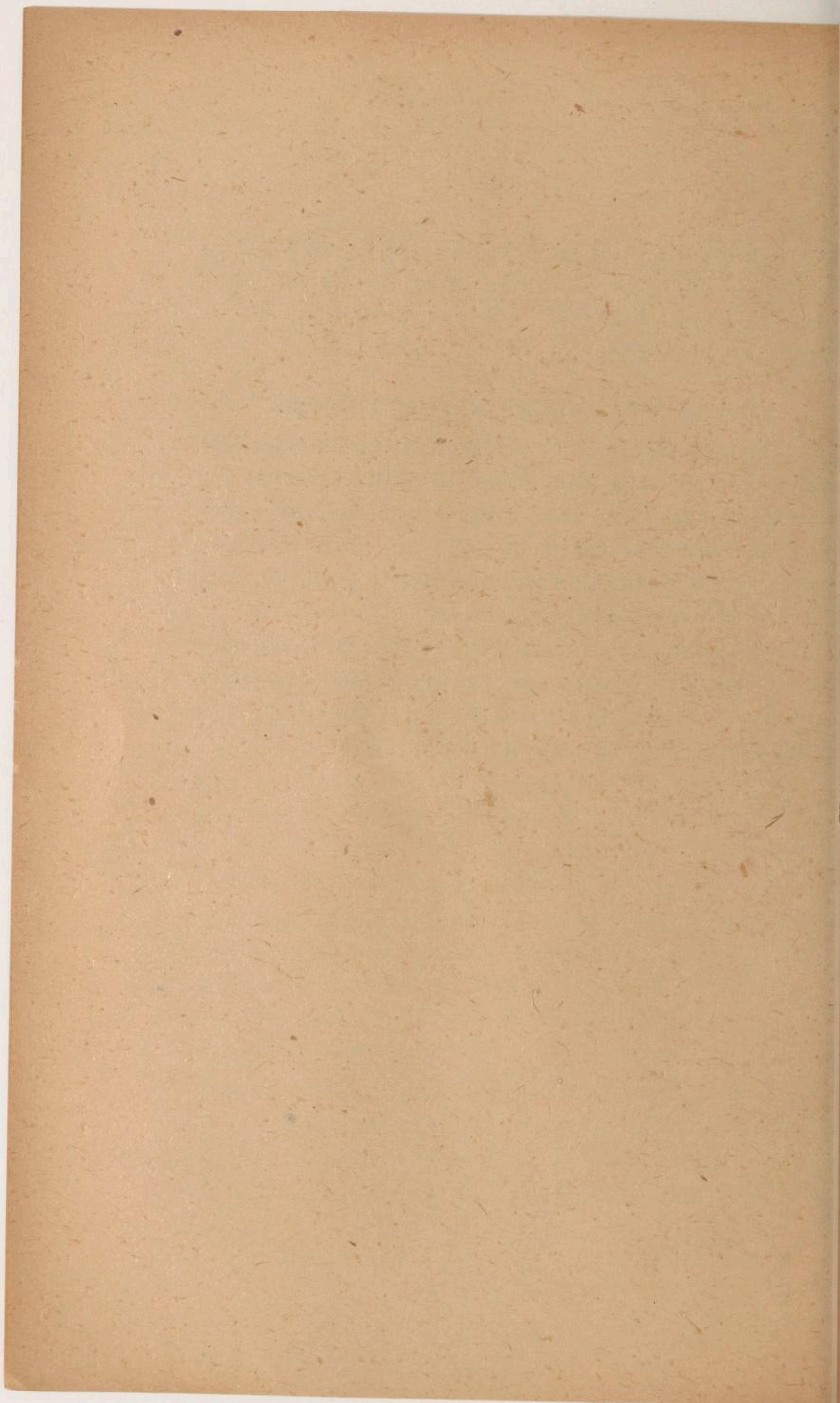
Việc cấp lương hưu-dưỡng cho các thợ già là tựa-vào tấm lòng đoàn-kết của cả nước, của tất cả các giai-cấp, của tất cả các hạng lão, ấu. Lòng đoàn-kết của các giai-cấp vì lương hưu-dưỡng lấy ở

tiền bảo-hiêm xã-hội góp vào, mà những số tiền góp ấy vừa là của các chủ-nhân, vừa là của các thợ-thuyền. Lòng đoàn-kết của các hạng lão, ấu, vì người trẻ phải gom-góp để nuôi người già.

Những việc cải-cách khác sẽ tiếp-tục

Đó là một việc cải-cách xã-hội rất lớn. Hiện còn nhiều việc cải-cách khác đang dự-định. Trong số ấy, có một việc, chỉ nay mai xong, là việc tổ-chức nghề-nghiệp. Một việc cải-cách nữa, mục-đích để giải-quyết các vấn-đề khó giải về nhà ở. Điều đó, sau này tôi sẽ nói chuyện với anh em.

Hỡi các bạn thợ thuyền, từ ngày tôi biết anh em, tôi xét ra đã hiểu anh em hơn trước và càng thêm mến anh em. Ta phải đứng sát cánh với nhau. Hy-vọng cao-xa đến thế nào mà chẳng được.

Edg
Nars
co the
Chu
gph-

Tr
chm
ing-
neat
trug
Ng
Tin
bát
uc

Có
thân
tư g
m th
thư
thư

Diễn-văn ở Grenoble

Đây là bài diễn-văn của Thống-chế đọc ngày 21 Mars 1941 ở trên bao-lơn tòa Quận-trưởng Grenoble ; có thể tóm lược bằng mấy câu này :

Chúng ta hãy cố làm cho nhiều thêm, sản-xuất thêm, nghĩ-ngợi hơn nữa.

Nghĩa-vụ nặng-nề

Hỡi các bạn,

Trong cái ngày hiến cho nước Pháp hôm nay, những tiếng hoan-hô bay lên tới Tổ-quốc, là cái tang-chứng rằng các ông đều tin-ngưỡng vào số-mệnh của nước và sẵn-sàng chịu hy sinh để phục-hưng lại nước.

Nghĩa-vụ thực nặng-nề. Mỗi ngày tôi càng thấy rõ. Tám tháng cầm quyền-chính đã khiến cho tôi hiểu biết người ta được rõ hơn, và biết đường điều-khiển các vấn-đề mà đêm ngày ta phải lưu tâm đến.

Hãy nên kiên-nhẫn

Công việc của tôi và của chính-phủ tôi cầm quyền, không khỏi không có điều dị-nghị. Trong các tập thư từ gửi đến cho tôi, nhiều khi thấy tỏ nỗi lo-ngại và thất-vọng. Người ta phàn-nàn nhất về thuế-má, về lương-thực thiếu-thốn, về số tích-trữ đã cạn. Tôi chẳng cần phải nói thì các ông cũng biết rằng các

vấn-đề ấy khiến tôi phải đề tâm đến lắm, và ta rất trông-mong vào sự giúp-đỡ của Hoa-kỳ để có lương-thực.

Người ta phàn-nàn về sự phiền-nhiều của mấy công-sở và sự khiếm-nhã của công-chức.

Về điều đó, chính-phủ phải chịu lấy phần trách-nhiệm của mình, vì công-việc của các tòa quận-trưởng và xã-trưởng rất là bề-bộn về bao nhiêu huấn-lệnh với sắc-lệnh phải khẩn-cấp thi-hành thì các công-chức coi các việc đó chẳng được ngồi yên lúc nào.

Rồi ra, các công-chức có từng-trải quen thì cái tình-trạng đó sẽ được khá hơn. Tôi xin các ông hãy kiên-nhẫn cho. Không phải trong một ngày mà xây-đựng nên thành Grenoble được.

Cần phải giữ một kỷ-luật nghiêm-khắc

Chừng nào còn một số ít người Pháp chưa hiểu rõ sự cần-thiết của nền trật-tự mới và còn ôm cái hy-vọng trông thấy cái thời làm ăn dễ-dãi trở lại, tự-tưởng phản-ngược với chúng ta thì việc phục-hưng nước Pháp còn lâu chừng ấy.

Những người ấy lắm, tôi nói để các ông biết. Người Pháp ngày nay gặp nhiều nỗi khó-khăn trong sự sinh-hoạt, còn phải chịu những thê-lệ nghiêm-khắc hơn nữa. Hễ có biết cam chịu một kỷ-luật rất nghiêm-nhặt thì mới mong qua được những nỗi khó-khăn ấy.

Chính-phủ phải ra oai nhiều, không ngại về sự

đề-kháng của cá-nhân hay của các đoàn-thể vì lợi.

**Phải lo việc trị dân trong khi đợi tuyên-bố
Hiến-pháp mới**

Tôi có cái nhiệm-vụ phải soạn một Hiến-pháp mới cho cái ngày nước Pháp được trở lại tự-do, những cái nguyên-tắc của nền Hiến-pháp ấy thế nào, hiện đã được công-nhận rồi. Những cái trụ của Hiến-pháp ấy, mỗi ngày tôi xây một ít, cả các quy-tắc cho các tỉnh cũng vậy.

Trong khi đợi tuyên-bố nền Hiến-pháp ấy, hãy phải lo việc trị dân đã. Cái ý-chí cầm quyền và sáng kiến theo mục-đích của chúng ta, tôi muốn trau-dồi cho tất cả mọi người dự vào quyền-chính hoặc là được giữ chút đỉnh quyền-hành của Quốc-gia.

Lòng nhiệt-liệt của dân Pháp

Hỡi các bạn, tôi xin cáo-biệt, nhưng lòng tôi chưa chan những hy-vọng. Tôi đã trông thấy quần-chúng ở Toulouse, Lyon, Marseille, Toulon, Montpellier, Saint-Etienne và Puy. Trong hàng-ngũ các bạn đây, tôi cảm thấy tấm lòng nhiệt-liệt của dân Pháp nổi lên.

Tôi nghe thấy ngay ở bên mình tôi cái tiếng đập của trái tim dân Paris, đã tỏ ra là dân rất có tư-cách trong việc phải chịu hoạn-nạn chung.

Tôi nghe tiếng ồn-ào từ đằng xa lại, ở cái miền chiếm-cứ mà trong việc làm mỏ cũng như làm ruộng, người ta đang ra sức hơn xưa. Ta xin tỏ lòng

thân miễn đòi với dân miền đó.

Tôi nghe tiếng các tù-binh đương cầu-khẩn các ông sửa-soạn đề đến khi trở về, được trông thấy một nước Pháp tốt-đẹp hơn.

Giật mình tỉnh dậy, toàn quốc đều muốn chuộc tội về những sự phóng-dãng đã qua.

Phải nghĩ đến việc hồi xuân

Hỡi các bạn, lúc mùa xuân sắp tới này, ta nên nghĩ đến vạn vật hồi xuân ; chúng ta hãy cố làm cho nhiều hơn, sản-xuất thêm, nghĩ-ngợi hơn nữa.

Nước Pháp là một nước lớn, không vị bước gian-nan mà ngã lòng. Đồng thanh và đồng tâm ta hãy tổ lắm lòng ái-quốc mà hô :

Pháp quốc vạn tuế !

Sự thống-nhất của nước Pháp

*Đứng trước máy truyền-thanh, ngày 8 Avril 1941,
Thống-chế có tuyên-bố như sau này :*

Đạo luật thứ nhất do ở lòng ái-quốc phát ra là việc giữ cho Tổ-quốc được thống-nhất. Nếu mỗi người đòi có một ý-kiến riêng về những điều nghĩa-vụ ái-quốc, thì còn đâu là Tổ-quốc, còn đâu là quốc-gia mà chỉ còn lại những phái-đảng vụ danh vụ lợi riêng mà thôi. Nếu chia rẽ nhau về tinh-thần, thì tất sinh ra nội-loạn, sinh ra tam-phân, ngũ-liệt, sinh ra phân-tranh giết hại lẫn nhau.

Việc quá khứ

Nay nhắc lại cái luật thiêng-liêng về sự thống-nhất của Tổ-quốc, nhắc lại cái nghĩa-vụ về sự trọng kỷ-luật như thế, chẳng qua là tôi noi gương tất cả các vị chúa-tể đã cầm vận-mệnh nước Pháp trong những buổi thảm thương đó thôi. Bất cứ theo chính-thể nào, từ khi lập-quốc đến giờ, không có chính-phủ nào chịu để cho cái nguyên-lý của sự quốc-gia thống-nhất đem ra mà tranh-luận : từ vua Henri IV đến Richelieu và đến Cách-mệnh Hội-ngị (Convention nationale) đều cương-quyết trị những thủ-đoạn chực chia-rẽ Tổ-quốc để quốc-dân lại kinh-địch với quốc-dân.

Bà Jeanne d'Arc là vị nữ anh-hùng trong việc thống-nhất quốc-gia.

Cái vẻ-vang của nước Pháp, chẳng những ở sự toàn-vẹn của đất nước mình, mà còn ở sự liên-lạc của đế-quốc nữa. Cái dây thân-ái nó ràng-buộc các chủng-tộc khác nhau được chặt-chẽ như thế là do sự phấn-đấu, sự hi-sinh của các tử-đệ các người đã tạo thành ra vậy.

Việc hiện-tại

Thế mà hiện nay có một cuộc cổ-động khôn-khéo, xảo-quyệt do mấy người Pháp xui-khiến, đang hết sức dứt dứt cái dây liên-lạc ấy. Im băng đi một hồi, rồi những tiếng hô-hào đối-loạn lại càng ngày càng thấy hung-hăng hơn. Công việc của chính-phủ nào là bị chỉ-chích nào là bị làm sai-lạc đi, nào là bị vu cao. Ta phai bệnh-vực, chính-phu ta là thế.

Năm tháng trước, tôi đã phái vị tướng tài-giỏi nhất của quân đội ta sang Phi-châu. Tại Alger, tại Rabat, tại Tunis, tại Dakar, tướng Weygand đã dẫn dụ một cách rất hùng tráng sự thống nhất của nước Pháp là thế nào và phải như thế nào. Một tháng nay, tôi đã giao cái trách-nhiệm lớn về sự cầm quyền-chính cho vị chúa-tể Thủy-quân của ta. Tôi biết ngài rất nhiệt thành giữ cái danh-dự nước Pháp và giữ cho lãnh-thổ được toàn-vẹn. Tôi tin-nhiệm cả ở Thủy-quân Đô-đốc Darlan. Vì danh-dự mà ta không nên hành-động gì phản-đối các đồng-minh cũ của ta. Nhưng muốn giữ cho lãnh-thổ được toàn-vẹn thì cần phải giữ các nguồn

lương-thực của ta cho nguyên- vẹn, cần phải bảo-trợ các nơi cốt-yếu của Đế-quốc ta. Đó chính là những việc khẩn-yếu mà ngày nào những kẻ cồ-động phản-nghịch cũng công kích.

Việc phản-nghịch này phát-sinh ngày tháng sáu năm 1940, bởi sự hoảng-hốt của người Pháp ở hải-ngoại nó xui khiến mình theo đuổi việc kháng-chiến nghĩ rằng nước Pháp không thể cứ ở đất nước nhà mà lo việc phục-hưng được. Ngoài cái điều sai lầm ấy mà những người chủ-động phản-nghịch lợi-dụng không kể, lại tiếp-tục ngay đến lòng lợi-dụng cái buổi hỗn-độn của những người Pháp ở hải-ngoại, rồi đến sự hi-vọng xui dân-chúng công-kích việc gắng-sức phục-hưng quốc-gia, luôn luôn bằng những lời hô-hào phản-đối kỷ-luật. Trong những cuộc của anh em nhà vật-lộn nhau, người Pháp đã có phen lưu-huyết rồi. Như thế thật là quá lắm.

Đối với những người ở ngoài nước Pháp

Đối với tất cả những người ở xa nơi Tổ-quốc hay là ở nơi rừng-rú trên miền xích-đạo, đã có can-đảm chống lại những lời hô-hào, lời áp-bách và đe dọa, tôi xin tỏ lòng nhớ ơn của Quốc-gia.

Tôi phải nói thêm rằng Tổ-quốc vẫn mở rộng cửa cho tất cả mọi người cố lòng trung-tín, những người Pháp nào còn tự vấn, còn hoài-nghi, thì tôi yêu-cầu hãy xét những điều tấn-bộ mà nước nhà đã thực-hành trong chín tháng nay. Dem những điều đã

thực-hành ấy mà so-sánh với những lời hứa giả-dối của bọn phản-ngịch thì hay dở thế nào sẽ hiện ra ngay.

Người Pháp, ngoài cái nghĩa đối với nước Pháp, không còn cái nghĩa nào là phải bênh-vực, phải phụng-sự cả. Nếu chúng ta phải hy-vọng thì lòng hy-vọng ấy ở như ta. Lòng hy-vọng ấy chỉ ở mình ta, ở cái lòng quyến-luyến đất nước, ở cái chí muốn sinh-tồn, ở cái nghĩa bác-ái chặt-chẽ nó khiến cho chúng ta liên-lạc và đồng-tâm với nhau. Trung-tín với nước Pháp, thì chỉ có một cách thôi, không có thể phụng-sự nước Pháp mà lại phản-đối sự thống-nhất của nước Pháp, mà lại phản-đối sự thống-nhất của Mầu-quốc với Đế-quốc. Chính-phủ đã hoàn-toàn đồng ý với tôi. Bây giờ cũng như ngày trước, chỉ có một nước Pháp thôi, tức là nước đã giao phó cho tôi cái vận-mệnh và cái hy-vọng của mình. Các ông hãy cùng tôi hết lòng phụng-sự Tổ-quốc. Chỉ có thế, chúng ta mới giữ chắc vận-mệnh của nước được.

Đối với dân-quê Pháp

Ngày 20 avril, tại Pau Thống-chế có hô-hào dân-quê để hiểu-dụ cho họ biết là ngài mong ở họ những gì, cũng là những việc cải cách cho dân-quê thế nào.

Vốn là con nhà dân-quê, nên Thống-chê thường nêu cao các đức-linh của dân-quê Pháp.

Ngay từ năm 1935, ngài đã nói :

Buổi hoàng-hôn, khi bóng-tối đã phủ trên những luống cày đã gieo hạt, khi những ngọn đèn mờ thấp-thoáng trong các lều tranh, người dân-quê còn cặm-cui, nhìn với lại ruộng mình, hình như bỏ ra về không đành dạ. Vậy mà đã vất-vả cả ngày. Trong những thời-khắc, giờ nào cũng giống giờ nào, người thợ cày chẳng có bạn nào khác ngoài mấy con bò, chốc chốc họ lại giục-giã bằng những tiếng gọi, họ cứ lẳng-lặng đưa lưỡi cày mà cày những luống đất song hành với nhau. Công việc ngày hôm ấy đã làm xong cũng như công-việc ngày hôm trước và công-việc ngày hôm sau cũng vẫn thế. Họ ngắm-nghĩa công việc họ làm mà lấy làm hả dạ. Cùng giờ phút ấy, hàng nghìn vạn con mắt cũng như bác thợ cày ta, đang chăm-chú một cách kiêu-hãnh vào một nơi đồng ruộng, đất trống nho hay để hoang, tỏ tấm lòng yêu-kính của con nhà nông đối với đất nuôi mình.

Khăngkhăng trong dạ gằng-gỏi hàng ngày, chịu đựng sự nhọc-mệt, cần-thận vì biết lo xa và xuy đi tính lại cho chín rồi mới làm, tin-cậy có suy-nghĩ, thích sống một cách vất-vả và giản-dị, đó là những cái đức-tính rất tốt của dân-quê ta. Chính những đức-tính ấy nó ủng-hộ cho quốc-gia trong những hồi điên-bái.

Trong những giờ thăm-đạm, chính những con mắt bình-lĩnh và cương-quyết của dân quê Pháp đã khiến cho lòng tin-nhiệm của ta được vững-vàng.

Năm 1936, trước đài kỷ-niệm Trần-vong Tướng sĩ của một làng ở Ariège, ngài lại nói :

Việc khoáng-chương phi-thường cho các tài-nguyên không làm giảm bớt được các mãnh-lực tinh-thần, sự kiên-trí trong việc cố-gắng, sự suy-tính cho chín rồi mới làm sự tin-cậy có suy-nghĩ, thích sống một cách giản-dị và vất-vả tức là những đức-tính thông-thường của dân-quê. Các đức-tính ấy ủng-hộ cho quốc-gia trong những hồi điên-bái tức là những đức-tính tạo thành quân lính tốt.

Trong quân-ngũ, người nông-dân gom-góp được một cái tài-liệu qui-giá vô-ngần, là sự kiên-cố ; họ làm bổn-phận nhà binh cũng vững-chãi, bình-tĩnh như làm bổn-phận nhà nông. Trong hồi chiến-tranh, người dân-quê ra trận trong lòng vẫn định-ninh là gìn-giữ cho đồng ruộng mình. Dù nguy-nan đến bậc nào cũng không làm lay-chuyển được lòng tin-ngưỡng của người thôn-quê.

Đây là bài diễn-văn nói với dân-quê Pháp tại Pau ngày 20 avril 1941 :

Hỡi dân-quê Pháp,

Cái việc đại-biến về vật-chất và tinh-thần nó làm khuynh-đảo cả nước ta và hiện đang làm nước ta đau sót, đã khiến cho dân-quê phải thống-khổ. Dân-quê hiện nay đang dự vào công việc khó-khăn nhất, khẩn-cấp nhất là việc cấp lương-thực cho nhân-dân.

Muốn phân-cấp cho công-bằng các sản-vật ở các quận sản-xuất thừa cho các quận thiếu-thốn, Chính-phủ đã đặt ra các đoàn-thể tạm thời, thích-hợp với sự khẩn-thiết, nhưng không có thiệt-hại gì đến tương-lai và đến việc tổ-chức các tỉnh.

Các đoàn-thể tạm thời về việc chỉnh-đốn

Vả lại, muốn giảm bớt những sự hiểu lầm của các sở cấp lương-thực với các nhà sản-xuất ở thôn quê, thì mỗi tổng sẽ đặt ra một hội-đồng gồm có các đại-biểu của xã-trưởng, của thôn quê và các đoàn-thể nông gia. Như vậy, các nhà xuất-sản và các nhà tiêu-thụ sẽ có cách giải-bày những điều kêu-ca của mình. Tôi ra lệnh cho các quan quận-trưởng phải thi-hành quyền-chính của mình mà phân-cấp các sản-vật cho các nhà tiêu-thụ cho công-bằng và ngăn-cấm những sự nhũng-nhiều cùng tra-xét nghiêm-ngặt vô-ích đối với các nhà xuất-sản có bụng ngay-thẳng.

Ta yêu-cầu các nông-gia khi đã dự bị đủ ăn rồi, phải giao hết sản-vật của mình cho các nhà tiêu-thụ,

phải vui lòng tuân theo lệ-luật trong lúc khó-khăn này. Đó là cái kỷ-luật có can-hệ đến sự sinh-tồn của tất cả mọi người. Về các vấn-đề ấy, các quan-chức đương-sự nên chao đổi ý kiến với nhau. Các xã-trưởng sở tại các tổng và các xã đã phải làm một công việc nặng-nề, mà các tài-liệu xét ra lại không đủ. Tôi yêu-cầu các công-sở đem tình thân-ái mà giúp các viên ấy.

Dân-quê phải có cái địa-vị xứng-đáng

Vì lẽ kiến-thiết, Chính-phủ có ý cho dân-quê một cái địa-vị mà bấy lâu nay quốc-dân vẫn chưa công-nhận. Dân-quê nghiệp-đoàn do luật ngày 2 décembre 1940 lập ra thì sẽ dần dần tổ-chức. Mục-đích là để hội-hợp lại tất cả các lực-lượng thôn-quê của Pháp. Những người có cái trách-nhiệm về việc tổ-chức đó, cần phải tiêm-nhiễm một cái tinh-thần đoàn-thể.

Qui-tắc xã-hội

Nay mai sẽ đặt ra một qui-tắc mới về xã-hội cho dân-quê; các nông-phu, các thợ-thuyền và các người làm những tiểu công nghệ sẽ dần dần được hưởng quyền-lợi, theo tính-chất của nó thì có điều hơi khác, song thực ra thì tương-tự với quyền-lợi của các thợ-thuyền ở thành-phố.

Các công việc cần-thiết cho dân-quê

Các công việc cần-thiết sắp mở-mang cho thôn-

quê là : việc mắc điện cho các làng ; việc dẫn nước, việc tu-bổ đường-sá. Nhờ đạo luật về nhà cửa ở thôn-quê, mà nay mai sẽ thi-hành được việc sửa-sang nhà ở và các sở kinh-doanh.

Hỗn-đồng các điền-địa ở thôn-quê

Trong một vài miền, điền-thổ phân ra từng thửa nhỏ quá, thành ra cái công cố gấu của nông-gia bị uổng-phí và chỉ tăng thêm những đất bỏ hoang. Dem thi-hành luật hỗn-đồng về điền-địa mới ban-bố vừa rồi, thì điền-địa ở những nơi trước kia phân chia vụn-vặt quá, nay sẽ hỗn-đồng cho đỡ vụn-vặt, sự xuất-sản nhờ thế sẽ tăng lên. Sau nữa, nhờ có một chương-trình vệ-nông lập ra có phương-pháp, thì ta có thể làm tăng cái số điền-sản của dân-quê và của các gia-đình để giúp cho nông-phu bước lên bậc các nhà doanh-nghiệp ; như thế ta sẽ có những cơ-sở vững-bền mà tăng thêm cái số gia-đình có điền-sản tốt-đẹp.

Các tiểu công-nghệ ở thôn-quê

Những người làm tiểu công-nghệ ở thôn-quê là những người giúp việc tối-cần cho các nông-gia. Vì kỹ-nghệ lấy mất nhân-công, cho nên số người làm tiểu công-nghệ ở đâu cũng thấy sút đi cả. Sự sút-kém ấy có điều thiệt cho nghề nông. Vậy cần phải lập lại tiểu công-nghệ cho dân-quê.

Vợ các tù-binh, trong khi chồng vắng, đã phải thay chồng trong việc doanh-nghiệp, thành thử

ngoại việc hàng ngày ấy, lại thêm những công việc rất là vất-vả. Các bà vợ ấy khiến cho chúng ta phải kính-phục và nhớ ơn. Sự hy-sinh của các bà ấy, vì là tự-ý, cho nên lại càng đáng quý lắm nữa.

Nay tôi xin phép khuyên-nhủ mấy điều. Ta thán về những điều làm nhỏ không thể tránh được, về những nỗi khó-khăn vì tình-thế sinh ra cũng chẳng ích gì mà chỉ làm cho chức-vụ của mọi người thêm khó-khăn. Hãy nên tùy thời mà xử sự, ra tay, hết sức xuất-sản cho được đến cực-điểm, chớ nên phao-phí một tí gì, cái gì còn dùng được thì dùng hết, nhất là phải tuân theo luật-lệ về việc cấp lương-thực trong lúc tình-thế buồn-thảm này.

Một chính sách điền-địa

Cái phẩm-hạnh của nước ta nay cần phải nâng cao lên mới được và một cái phẩm-hạnh cao-khiết thì không thể nào tương-đắc với những cái kế-hoạch nhỏ-nhen đề vụ-lợi với những việc làm trái luật hàng ngày, với những cái lợi phi-pháp « buôn-bán bắt-bí » quá đổi.

Những cuộc khủng-hoảng nông-sản ngày trước sinh ra là bởi không có một cái chính-sách điền-địa cho thích-hợp. Thực ra thì cái tình-cảnh thôn-quê vẫn bị khinh thường, việc học nông-phổ vẫn sơ-sài. Chính-thể mới nay muốn chữa lại tất cả những cái tệ ấy. Hiện đang sắp-đặt một cuộc cải-cách lớn, nhờ đó khoa nông-học sẽ chiếm một địa-vị lớn ở trong các trường tiểu-học. Về điều ấy, các thầy học ở thôn-

quê từ nay sẽ có một cái nhiệm-vụ cao-quí. Nhưng nếu đồng thời, người làm ruộng không biết gắng sức ra khỏi cái vòng cô-độc, đề liên-kết với những người đồng-nghệ, đề cải lương cái phương-pháp của mình, cùng là chịu theo mọi thề-cách tương-trợ của nghệ-nghiệp thì bao nhiêu công gắng-sức đó cũng chẳng bổ-ích gì.

Hỡi các bạn dân-quê, ta tín-nhiệm ở các người

Việc làm đồng ruộng cần phải có những đức-tính cả-quyết cùng là những thiên-tư quan-sát và dự-phòng, vì rằng sự vất-vả của nông-phu, có khi chẳng được đền công đích-đáng như là thợ-thuyền, và cái công ấy không bao giờ được trông thấy ngay. Từ lúc khó-nhọc đến lúc gặt hái, phải đợi biết bao nhiêu tháng, mà trong những ngày tháng ấy, lại phải sống bằng hi-vọng. Mùa màng không lấy gì làm chắc-chắn. Cần-lao, cũng chưa đủ. Còn phải giữ gìn hoa lợi, chống với mọi sự thiên-tai như là nước băng, nước lụt, mưa đá, tiêu khô. Người thành-thị có thể làm ngày nào ăn ngày ấy. Người làm ruộng thì phải lo xa, phải tính-toán, phải phấn-đấu. Sự thất-vọng không làm lay-chuyển được người nông-phu vì cái tính tự-nhiên làm-lụng và tấm lòng ham-mê đồng ruộng nó giữ nổi được. Dù có xảy ra tai hại gì, người nông-phu cũng đối-phó, cũng đứng vững. Thế mới thật là một tay chủ-trương.

Ấy vì sự lạ-lùng mỗi ngày mỗi đổi mới ấy, mà phát sinh ra nước Pháp, là một nước cần-lao, tần-tiện,

ham chuộng tự-do. Ấy chính người dân-quê đã đem cái chí kiên-nhẫn anh-hùng mà rèn nên nước Pháp. Ấy chính người dân-quê đã giữ cho nền kinh-tế và tinh-thần nước Pháp được thắng-bằng. Đối với dân-quê, sự mở-mang các lực-lượng về vật-chất chưa đạt tới căn-nguyên của các lực-lượng về tinh-thần. Cái lực-lượng tinh-thần ấy đã in vào lòng người dân-quê rất sâu-xa, ở ngay đất Tổ-quốc vậy. Bởi vậy người dân-quê phải được trọng-dãi ngang với binh-sĩ, vì dân-quê là cái đảm-bảo cốt-yếu cho sự sinh-tồn và sự bảo-trợ của quốc-dân.

Vậy thì không phải đối với các người, mà phải khuyên-bảo chớ nên ngã lòng. Nếu một đôi khi vì nhiều sự khó-khăn mà chán-nản, các người chực hạn-chế công-việc lại chỉ làm lấy đủ dùng cho gia-quyển, bụng nghĩ rằng tội gì mà hi-sinh cho những kẻ thành-thị, họ vô ơn mình, hoặc lại chê-bai mình, nếu có thể, thì nên gạt cái tư-tưởng ấy đi, nó không xứng-đáng với các người.

Hỡi các bạn dân-quê, ta tin cậy ở các người và ta trông ở sự tận tâm của các người để giúp ta phục-hưng lại nước Pháp và cứu cho nước khỏi cơ-cận.

Một bức điện-tín gửi đến Giáo-hoàng

Ngày 21 avril, trước khi từ-biệt Lourdes, Thống-chế Pétain có gửi cho đức Giáo-hoàng Pie XII bức điện-tín sau này :

« Trước thánh-đường ở Lourdes, tôi rất lấy làm hoan-hỉ nhắc lại lúc ngài khâm-mạng đức Giáo-hoàng, đến dự lễ tại đó năm 1935. Những người công-giáo khắp hoàn-cầu, hồi đó đã cầu-nguyện hòa-bình rồi.

« Cũng vì cái tình-ý ấy mà tôi tưởng-vọng đến Ngài và xin Ngài nhận cho tấm lòng thành-kính của tôi. ».

Tại Tarbes

Ngày 20 avril, Thống-chế có đến Tarbes dự lễ Phát-thệ của các Chiến-sĩ. Sau khi cảm ơn các Chiến-sĩ, ngài có nói đến cái cách làm thế nào mà hồi năm 1917 ngài đã dẹp được việc nổi loạn của binh sĩ :

Ta đã dẹp nổi là vì ta yêu-mến các binh-sĩ ấy ; ta yêu-mến họ là lấy địa-vị một ông tướng, địa-vị một người anh cả, vì ta đã cùng ra trận với họ ; hễ yêu-mến người ta thì thế nào cũng tìm được cách mà đạt tới cái tâm-tình của mọi người.

Ban nầy, có người bảo rằng ta đã hiến thân cho nước. Ta chẳng những hiến thân mà hiến cả tấm lòng ta nữa.

Đó là cái bí-quyết của sự thắng-lợi, đó là cái nguyên-nhân của sự thắng-lợi : dụng tâm mà lại dụng trí nữa.

Ng

M

tru

Ph

I

ng

kh

tro

ca

ph

na

na

tân

cù

C

má

M

cá

đò

nh

ch

I

tà

bò

Ngày 1er Mai là tiêu-biểu của sự giải-hòa

Ngày 1er mai, Quốc-trưởng có đọc một bài diễn-văn trước máy truyền-thanh, ngài có khuyên-răn người Pháp phải cần-lao và hòa-thuận.

Hỡi các bạn, ta có ý đến với các người vào ngày hội 1er mai này, là ngày hội thứ nhất từ khi đình-chiến đến giờ, để tỏ cái ý-nghĩa và sự quan-trọng mà theo ý ta, nó ngụ ở trong cái tư-tưởng cần-lao và sự hòa-hợp của tất cả người Pháp là phải theo cái tư-tưởng ấy. Ngày hội 1er mai xưa nay chỉ là cái tiêu-biểu sự chia-rẽ và ghen-ghét. Từ nay trở đi, ngày hội ấy sẽ là cái tiêu-biểu đồng-tâm và thân-ái, vì nó là ngày hội của sự cần-lao và của các thợ-thuyền.

Cần-lao là cách quý-nhất và có giá-trị nhất để mà tự-chủ được cái vận-mệnh của chúng ta. Một người mà biết làm trọn nghĩa-vụ một cách can-đảm và có lịch-duyet thì bao giờ đối với đồng-loại vẫn là có giá-trị. Cái vẻ-vang chính-đáng nhất của người ta, ấy là biết mình có ích-lợi bởi chung làm được việc một cách chu-đáo.

Không có cái đặc-quyền nào về giai-cấp hay về tài-sản mà lại làm cho có tín-nhiệm ở đời và có lòng nhân-từ đối với kẻ khác được đến thế.

Không cố-gắng thì không thành-công

Sự cần-lao thích-hợp với cái công-lệ nghiêm-khắc của tạo-hóa, là hễ không cố-gắng thì không thành-công được. Cái công-lệ của sự cần-lao ấy đã định ở trong câu chú-ngữ : « Phải đôi mồ-hôi lấy bánh ».

Vậy người ta đem cái ảo-mộng huyễn-diệu mắt các người, làm cho các người tưởng rằng trong cuộc đời sau này chỉ có nhàn-cư với khoái-lạc, đó là một sự lầm. Nếu cần-lao là một gánh nặng cho người ta thì nó cũng là một cái hay. Mà thực thế, có cần-lao thì tinh-thần mới được mạnh-mẽ, thân-thể mới được tráng-khiên, có cần-lao thì các năng-lực của người ta mới mở-mang được. Nếu tưởng là cái thiên-tư và các năng-lực của người ta có thể giữ nguyên- vẹn trong sự nhàn-hạ được là tưởng lầm. Tư-chất và sức-lực của ta có đem rèn-tập thì mới phát-triển ra được.

Sự thí-nghiệm ấy đối với cá-nhân cũng như là đối với nước vậy. Một nước lớn không có thể tạo-thành bằng sự đặc-quyền hay bằng sự may rủi, mà chính là tạo-thành bằng sự cần-lao kế-tiếp của tất cả quốc-dân từ đời nọ đến đời kia.

Đức-tính của người làm chủ

Một người chủ công-nghệ gì, muốn xứng với cái quyền điều-khiển của-mình thì phải tự coi mình như thể cầm tính-mệnh người trong tay, và lại có cái ý

nghĩa là có trách-nhiệm về tâm-linh nữa. Phải lo-toan đến cái nhân-cách, đến sự sung-túc, đến sức mạnh, đến tinh-thần của những người làm với mình và của gia-quyền họ nữa. Người chủ lại phải tiến thêm một bước nữa và trọng cái tự-do của thợ-thuyền, thì chớ có khăng khăng theo cái ý của mình để mà mưu sự sung-sướng cho họ, nhưng phải theo cái ý của họ mới được.

Những điều nguyện-vọng chính đáng của thợ-thuyền

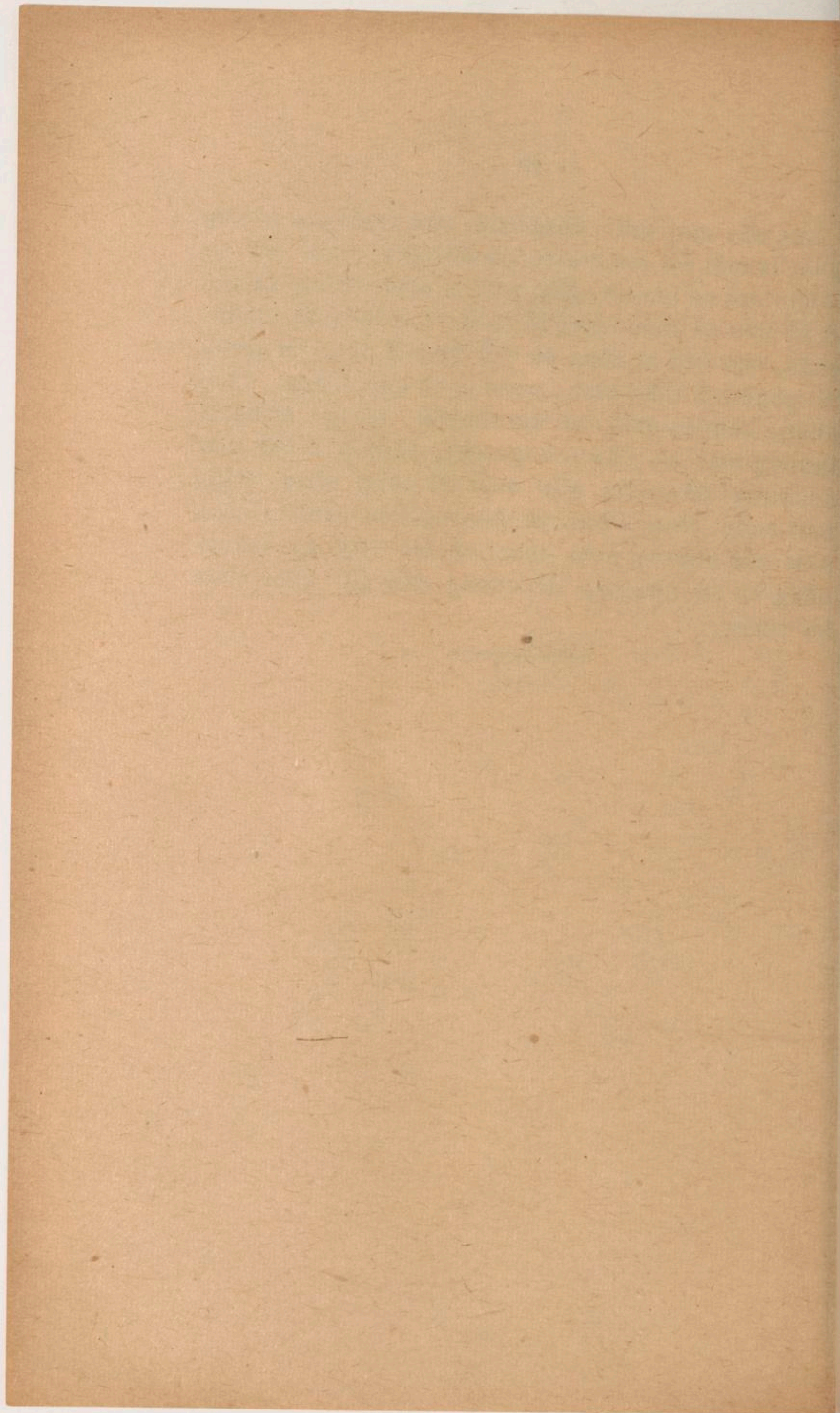
Khi đã thoát-ly khỏi bọn xui bậy, thợ-thuyền tự vẫn lương-tâm, một cách thành-thực thì thực ra muốn yêu-cầu những gì ? Trước hết họ muốn : thoát khỏi cái vòng vô danh mà bấy nay, lắm khi vẫn phải ẩn náu, không đem bán công-việc làm của mình như thể một thứ hàng hóa, không bị đối-đãi như cái máy, mà được đối-đãi như các sinh-linh có tư-tưởng, biết đau-đớn, đối với chủ-nhân được giao-tiếp như người đối với người. Rồi thợ thuyền còn muốn thoát khỏi sự bất chắc về ngày sau, muốn được bảo-vệ đối với cái nguy-cơ của sự thất nghiệp, được hưởng sự an-toàn trong nghề mình, hay nói cho đúng hơn, là có chủ-quyền như đối với tài-sản, tùy ở tài-năng mình mà có cơ kiếm được. Thợ-thuyền lại muốn được dự một phần phải-chăng vào sự tiến-bộ của công-việc mình làm, muốn được bảo-vệ chắc-chắn đối với cái cơ-hàn nó dinh họ trong lúc yếu-đau và tuổi-tác, muốn được nuôi-nấng con-cái, kiếm việc cho nó sinh-nhai một cách xứng-đáng. Bấy nhiêu điều nguyện-vọng đều chính-đáng cả.

Nền trật-tự mới của xã-hội là thế nào

Trong cái nền trật-tự mới mà ta đang xếp-đặt đây, thì những điều nguyên-vọng đó, thợ-thuyền sẽ được toại chí. Được toại chí mà không làm cho cái thành-giá phải tăng lên quá đổi, miễn là cái chí hiệp-tác có hiệu-quả tự-nhiên, nghĩa là xuất-sản phải được nhiều hơn và tốt hơn. Nền trật-tự mới ấy là thế nào? Bỏ cả cái chủ-nghĩa cá-nhân đứng cô-độc đối với Quốc-gia và bỏ cái thói kết-đảng thợ-thuyền và kết-đảng chủ-nhân vật-lộn với nhau, nền trật-tự mới sẽ đặt ra những đoàn-thể gồm tất cả người cùng một nghề: chủ-nhân, thợ-thuyền, chuyên-môn. Cái trung-tâm điểm của nghiệp-đoàn, từ nay không phải là giai-cấp xã-hội về chủ-nhân hay về thợ-thuyền nữa, mà là mối lợi chung của tất cả mọi người cùng dự vào việc kinh-doanh.

Khi nào trong mỗi cuộc kinh-doanh hay là mỗi nghiệp-đoàn kinh-doanh, các chủ-nhân, các thợ-thuyền, các người chuyên-môn đã tập cái thói biết hợp-tập nhau lại để quản-trị lấy mối quyền-lợi chung của nghề mình, để quản-trị chung các công-nghiệp xã-hội như: việc tập-nghe, việc phân-phát nhân-công, việc định danh-hiệu, việc cấp-lương cho gia-đình, việc cứu-trợ người đau-yếu, việc cấp-lương hưu-bổng, việc cấp nhà ở hay vườn-trước cho thợ-thuyền, thì chẳng bao lâu trong đám chủ-nhân và thợ-thuyền đó, sẽ sinh ra một mối liên-lạc về quyền-lợi và một mối đồng-tâm bất-diệt.

Lúc bấy giờ, mỗi đồng-tâm của Quốc-gia không phải là một cái danh-hiệu giả-đối nữa, mà là một sự thiết-thực có ích-lợi. Nền trật-tự mới trong xã-hội, vì kể đến cả hiện-trạng kinh-tế và hiện-trạng nhân-quần, cho nên ai cũng có thể tận-lực mà làm trong cái phạm-vi nhân-cách, an-toàn và công-bằng. Chủ-nhân, chuyên-môn và thợ-thuyền trong kỹ-nghệ, thương-mại và tiểu công-nghệ, sẽ hợp thành một đoàn-thể đồng-tâm như nhất để cùng nhau thắng một cuộc. Nước Pháp về phương-diện cần-lao cũng như các phương-diện khác, sẽ lại thấy sự thắng-bằng và sự hòa-hợp để chóng đến giờ khôi-phục lại nước.

Sa

V

H/V

quá

truy

khô

mái

trà

côt

ái-g

E

nư

ng

N

con

m

B

vi

ta

ni

ng

lan

N

Sau cuộc hành-trình của Đô-đốc Darlan tại nước Đức

Vì cuộc đàm-phán của Đô-đốc Darlan với Quốc-trưởng Hi'ler tại nước Đức mà sinh ra những nhời dị-nghị kỳ-quặc, cho nên Thống-chế Pétain đã diễn-thuyết ở máy truyền-thanh ngày 15 mai 1941 hồi 20 giờ. Thống-chế không ấn-định một chương-trình chính-trị mà những mảnh-khỏe không thể đem giải-bày với công-chúng mà lại không thiệt-hại đến quyền-lợi Quốc-gia, ngài chỉ cốt chấn-lĩnh dư-luận, hô-hào dân-chúng đem lòng ái-quốc và tín-nhiệm Chính-phủ :

Hỡi người Pháp, Đô-đốc Darlan có đàm-phán tại nước Đức với Quốc-trưởng. Ta đã chuẩn-ưng cái nguyên-tố của cuộc đàm-phán ấy.

Nhờ có cuộc đàm-phán mới ấy, mới rõ được con đường mai hậu là thế nào cũng là tiếp-tục được những việc đã điều-định với chính-phủ Đức.

Bây giờ không phải là lúc dư-luận hay lo-ngại vì nghe tin sai, được cân-nhắc sự may-rủi của chúng ta nữa, đo đản sự nguy-hiểm của chúng ta, hay là xử-đoán công-việc chúng ta nữa. Hỡi người Pháp, ngày nay các người cứ việc theo ta trên con đường danh-dự và ích quốc, chớ ngần-ngại gì nữa.

Nếu theo kỷ-luật nghiêm-nhặt, chúng ta biết điều-

đình được khôn-khéo, thì nước Pháp có thể vượt nổi sự thất-bại và giữ được trong thế-giới cái địa-vị một cường-quốc ở Âu-châu và ở thuộc-địa.

Ấy đây, hỡi các bạn, hôm nay, ta chỉ có bấy nhiêu điều nói với các người.

Lời hô-hào các hiền-mẫu người Pháp

Mấy hôm sau, nhân ngày hội các hiền-mẫu Pháp, Thống-chế có nói với các bà ấy như sau này :

Nước Pháp muốn sinh-tồn, cần phải có gia-đình trước đã. Gia-đình là nơi người ta đoàn-tụ, là nơi chứa-chất những tình âu-yếm nhau càng ngày càng thêm đậm-thắm. Chính sự đồng-tâm, đồng-ý ấy khiến cho người ta thoát khỏi lòng ích-kỷ và dạy người ta biết quên mình, hiến thân cho người chung quanh mình.

Bởi tấm-lòng yêu-mến, bởi chí nhẫu-nại của mình mà người vợ, người mẹ làm cho cuộc đời hàng ngày được bình-tĩnh và êm-đềm ; cái từ-tâm, cái tình âu-yếm của người làm vợ, làm mẹ khiến cho tình ân-ái lan-tỏa ra chung quanh mình để, dù gặp những lúc khó-khăn đến đâu, cũng có một cái can-đảm không gì lay-chuyển được mà càng-đáng lấy.

Hỡi các bà hiền-mẫu của nước Pháp ta, nghĩa-vụ các bà rất nặng-nề. Mà cũng rất tốt-đẹp. Các bà là những người ban-bố sự giáo-dục, trước cả Quốc-gia.

Duy chỉ các bà mới biết làm cho mọi người có lòng ham-chuộng sự làm-ăn, có cái ý-nghĩa về kỷ-luật, có nét khiêm-tốn, có bụng kính-trọng, những cái ấy nó đào-tạo nên người lương-thiện, nên một dân-tộc hùng-cường.

Các bà là người đã gây-nên cái văn-hóa cơ-đốc của chúng ta. Vậy mà trong lúc đau-đớn và cơ-cực này, các bà lại phải mang cái thập-tự-giá nặng-nề nhất cả.

Hỡi các bà hiền-mẫu của nước Pháp ! các bà hãy nghe tiếng-gọi yêu-dấu nó vang lên đến tai các bà đấy ;

Hỡi các bà có con tử-trận, có con bị bắt làm tù-binh, các bà ở chỗ thành-thị, dù xả thân để cứu cho con cái ra khỏi-vòng đau-khổ, các bà cũng chẳng quản ;

Hỡi các bà thôn-quê, một mình vò-võ ở nơi đồng-trại làm nẩy-nở mùa-màng, các bà mẹ được danh-giá vẻ-vang cùng các bà phải lo-âu sầu-thảm, ngày hôm nay tôi xin tỏ lời cảm-ơn tất cả các bà.

Tại Ban Hội-đồng Tổ-chức Nghề-nghiep

Ngày 4 juin 1941, tại ban Hội-đồng tổ-chức nghề-nghiep, Quốc-trưởng có nói như sau này :

Cái mục-đích phải đạt tới

« Công-cuộc mà các ngài sắp làm đây là một công-cuộc quan-trọng cho việc phục-hưng nước Pháp ».

Đó là lời Thống-chế Pétain nói trong buổi khai-mạc Hội-đồng tổ-chức nghề-nghiep, do ông Henry Moysset là Tổng thư-ký bộ phó Thủ-tướng, chủ-tịch.

Ngài lại nói :

Việc tổ-chức nghề-nghiep cũng như việc tổ-chức các xứ và các tỉnh, là một cái nền-tảng cho Quốc-gia. Nó làm cho trọn-vẹn và xác-định cuộc Quốc-gia cách-mệnh.

Các ý-tưởng của tôi về xã-hội thế nào thì các ngài đã rõ cả rồi. Các ý-tưởng ấy là do cái tính-tình cố-hữu của người Pháp mà ra, mà trong tính-tình ấy thì lòng chuộng công-lý bao giờ cũng hăng-hái, nhưng bao giờ cũng noi theo cái ý-nghĩa thiết-thực và cái bản-tính vĩnh-viễn trường-cửu.

Các ý-tưởng ấy, các ngài phải đem soạn thành những điều-khoản trong một tập tổng-qui, mà để cho nghề-nghiep tổ-chức soạn lấy các thể-ệ riêng và sắp-đặt cho thích-hợp với từng mục.

Một cái phương-pháp khách-quan

Các ngài sẽ đem so-sánh và phân-biệt những điều kết-quả của những việc thí-nghiệm mà giới lao-công Pháp đã làm nên trong khoảng 50 năm nay. Những điều kết-quả ấy, các ngài hãy đem những sự gian-nan của Quốc-gia ra mà xử-đoán. Điều gì dở thì các ngài bỏ đi; điều gì khả-dĩ dùng vào việc dựng nền trật-tự xã-hội mới được, thì các ngài giữ lấy.

Phải trừ cho tiệt cái tệ yêu cầu, đang đứng vào mặt xã-hội, lại quay sang mặt chính-trị, rồi làm cho hư-hỏng đi, làm cho diệt-vong đi, bởi chưng nó đã làm cho những việc ấy phân-rẽ ra và dời-dạc ra.

Những điều sai lầm phải trừ-khử

Những tập-tục và mưu-chước thông-dụng trong việc giao-tế của tư-bản với lao-động là những tập-tục và mưu-kế của chế-độ các phái-đảng tức là các liên-đoàn chính-trị. Như tôi đã nói ở trên, cần phải bỏ những mưu-chước của những đảng-kết xung-đột nhau, vậy phải xét lại hoặc là trừ bỏ những cái cơ-quan có thể đưa đến chỗ đó mà không thể tránh được. Trái lại, phải duy-trì lấy những cơ-quan nào là cơ-quan có thể gây ra mối hiệp-tác được. Những đảng-kết của thợ-thuyền và đảng-kết của chủ-nhân là những cái nguyên-nhân và cái bằng-chứng mỗi ngày một rõ-rệt của một nước yếu, vì cái bản-tính của nó hay vi-trù-tính đối với khách đi bầu, mà không định được rõ-sự công-bằng

tro g các chủ-nghiep với người làm công, hoặc là không khiến nổi người ta theo lời giao-ước đã định. Bởi vậy mà giới lao-động cũng có thầy-kiện và có cả những tay ngoại-giao nữa.

Công-cuộc phải thực-hành

Một nước mạnh, lấy uy-quyền của mình ở trong các tôn-chỉ, trong ý-chí của mình, ở cái tư-cách thi-hành pháp-luật của mình về luật xã-hội cũng như dân luật, thì từ rầy khiến cho các đảng chiến-đấu kia xưa nay vẫn chiếm quyền xử đoán của một Quốc-gia yếu-ớt sẽ thành ra vô-ích.

Vậy thì luật tổ-chức nghệ-nghiep mà các ngài sắp thảo đây, không thể lưu lại những điều có thể gây ra những cuộc tranh-đấu giai-cấp hay những điều vì đấy mà phát khởi ra.

Phàm cái gì có thể lại gây nên việc tranh-đấu giai-cấp thì các ngài bỏ hết đi, bởi vì việc tranh-đấu ấy chẳng chóng thì chầy, sẽ gây nên sự nội-loạn.

Ý-kiến các ngài phải theo như các tôn-chỉ đã giải-bày trong các bài diễn-văn trước của tôi, nhất là về dịp ngày hội Lao-động. Ý-kiến ấy phải hợp với các chương-trình chung sắp sửa thực-hành.

Hiện đã có một ban hội-đồng lập trước ban các ngài khảo-cứu về việc tổ-chức sâu-xa ; sau này sẽ đặt ra các ban khác để tỏ ý-kiến về việc dọn lại luật xã-thôn, để định những nền-tảng của Hiến-pháp, để

tái-tạo Quốc-gia về các phương-diện khác. Quốc-gia tái-tạo ấy sẽ có tôn-ti trật-tự và có uy-quyền, căn cứ vào trách-nhiệm và mệnh-lệnh thi-hành theo trật-tự từ trên truyền xuống, thi-hành đối với những sự thiết-thực và những quyền-lợi rõ-rệt, tựa theo các tôn-chỉ xã-hội, chính-trị và tinh-thần, nó đã khiến cho nước Pháp có cái sức liên-hiệp với nhau và trở nên một nước oanh-liệt. Vậy thì ban hội-đồng các ông sẽ có một cái địa-vị ở trong các đoàn mà tôi đang cần đến để hỏi về sự lịch-duyet và các ý-kiến của các đoàn ấy giúp tôi đặt lại cho nước Pháp một cái cốt-cách và một cách kiến-chúc khiến cho nước vượt qua được những nỗi khó-khăn và giữ lại được lòng tin-ngưỡng nhiệt-liệt của nước.

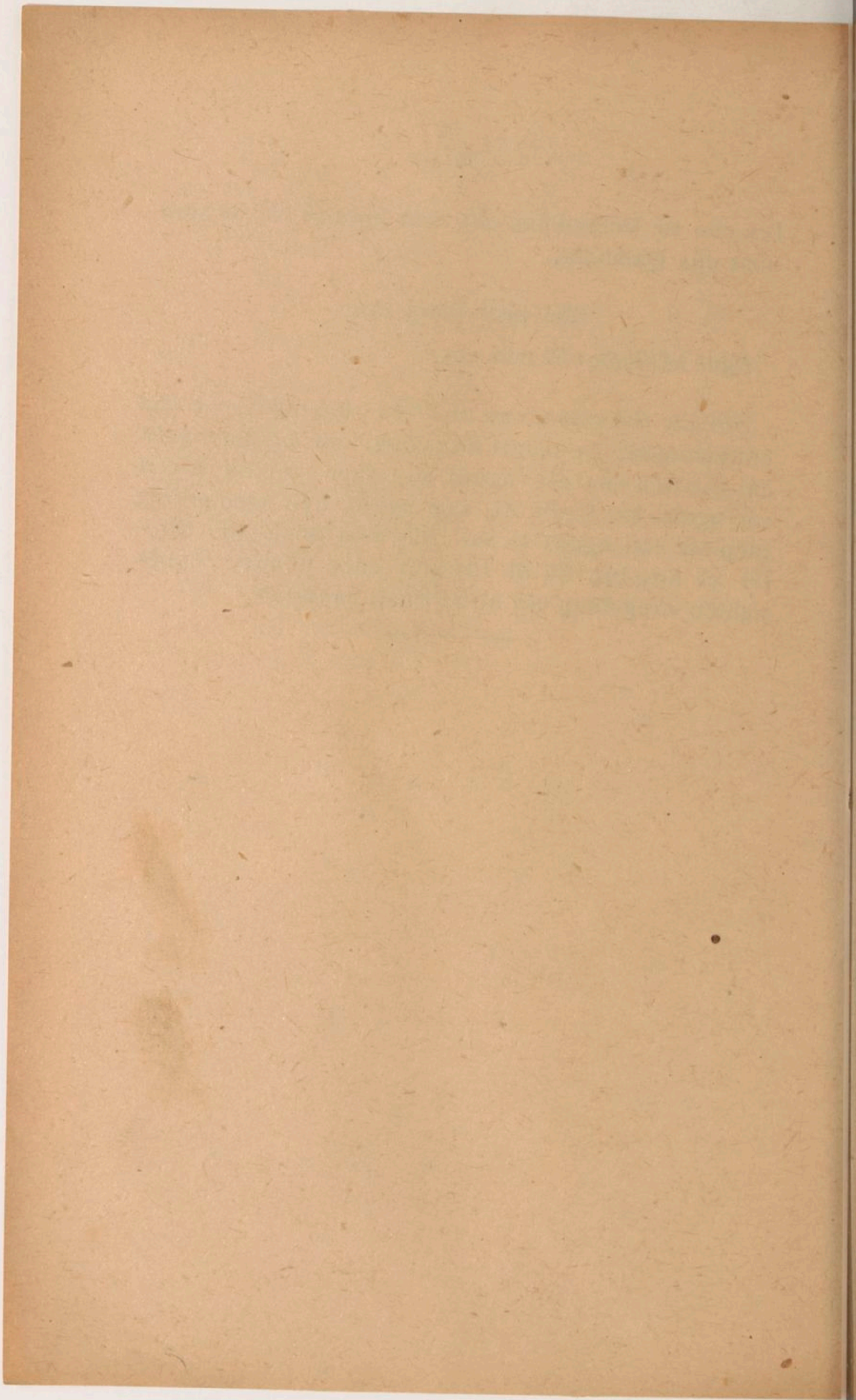
Tôi chắc rằng các ngài sẽ đề-nghị cho tôi một công-cuộc khôn-khéo và mạnh-bạo, kiến-thiết bằng những cái thiết-thực của dân Pháp và có thể thu-thập được tất cả các thợ-thuyền, các tay chuyên-môn, các tiểu công-nghệ và các chủ-nhân đã hiểu biết các nguyên-nhân cuộc thất-bại và lo sợ thất-bại là thế nào. Việc khảo-cứu của các ngài muốn làm cho được hoàn-bị thì nên nhớ đến hàng mớ những công-cuộc doanh-nghiệp của nước Pháp trước. Chắc rằng những công-cuộc kỹ-nghệ và thương-mại có cái địa-vị tối-cao, tức là số ít, cũng đã tìm cách thi-nghiệm sự tổ-chức công-nghệ, vì mỗi ngày càng thấy cần phải có tổ-chức. Nhưng còn các công-cuộc kỹ-nghệ và thương-mại vào hạng trung-bình hay hạng nhỏ và các hạng tiểu-công-nghệ gồm có một số rất đông lao-công tản-mát, nếu thu-thập lại trong chế-độ công-nghệ có tổ-chức, thì sẽ là một cái trợ-

lực cho sự thăng-bằng của nền kinh-tế và sự sinh-
hoạt của Quốc-gia.

Cần phải đồng tâm

Ngài kết-luận như sau này :

Hỡi các chủ-nhân, các nhà tiểu-công-nghệ, các nhà
chuyên-môn, các người làm công, làm thợ, hãy quên
cái gốc-tích của các người đi, quên sự chia rẽ của
các người khi trước đi. Các người nên treo gương
hiệp-tác cho người ta soi. Hãy nên đồng-tâm, hợp-
trí và hợp-lực để đi tới một cuộc tổ-chức nghệ-
nghiệp sừng-đáng với nước Pháp canh-tân.

Thông-diệp của Thống-chế Pétain gửi cho người Pháp ở Đông-phương.

Sau những cuộc uy-hiệp xảy ra sáng hôm 8 juin 1941, ở Liban và Syrie, Thống-chế Pétain đã gửi cho Tướng Dentz Thượng-sĩ Pháp và Tổng chỉ-huy quân-đội ở Syrie bản thông-diệp sau này cho các người Pháp ở Đông-Phương.

Trong bản thông-diệp ấy, Quốc-trưởng cải-chính những tin gian-trá của Anh nói rằng có quân Đức ở Syrie, và nói cho các người Pháp ở đó biết cái nghĩa kháng-chiến là chính-dáng, cùng gửi các nhời chúc của Quốc-trưởng và của toàn-thể nước Pháp.

Thống-chế nói :

Hỡi người Pháp ở Đông-phương !

Cái xứ mà các người đương ở và các người đã lâu năm tận tâm làm cho thịnh-vượng thì nay đang bị công-phá một cách không có nhời nào tả được.

Sự uy-hiệp bất-công

Cũng như ở Dakar, cuộc công-phá này do những người Pháp nấp dưới bóng cờ phiến-loạn. Có binh-gia Anh trợ-lực, họ không ngần-ngại gì trước việc

lưu-huyết của anh em đồng-bào bênh-vực sự thống-nhất của Đế-quốc và chủ-quyền nước Pháp.

Tuy thấy thế đau lòng, nhưng nước Pháp vẫn giữ lời tuyên-bố, có thể chắc chắn tự-hào rằng không đem binh đánh trước một nước đồng-minh cũ, bây giờ cũng vậy, mà xưa kia ở Mers-el-Kébir, ở Sfax hay ở Dakar cũng vậy.

Trước khi dùng võ-lực, họ đã dụng mưu gian. Thật thế, đã mấy hôm nay, bộ tuyên-truyền của họ đã tìm cơ đề uy-hiếp, bịa đặt rằng nhiều quân-đội Đức đã đổ-bộ ở các hải-cảng Đông-phương và nước Pháp đang sửa-soạn trao cho Đức những hạt mà Pháp đảm-nhận bảo-vệ.

Các người kháng-chiến vì một nghĩa chính-đáng

Các người ở ngay trong xứ, tất các người biết những tin ấy là giả-dối. Các người biết rằng một vài phi-cơ trước có đậu lại ở đây thì đã bay đi rồi, trừ có ba bốn chiếc hư-hỏng không bay đi được.

Các người biết rằng ở Libye cũng như ở Liban không có một người lính Đức nào.

Vậy các người đã bị uy-hiếp một cách bất-công và khiến cho lòng ta phải phẫn-uất.

Ngày nay, chủ-quyền của nước Pháp bị nguy-ngập ở đây là lần đầu.

Các người có thể tin ta. Quan Thượng-sứ đã nói cho các người biết. Nay ta lại nhắc lại.

Các người kháng-chiến vì một nghĩa chí-công: nghĩa giữ nguyên-vẹn lãnh-thổ của những xứ mà lịch-sử đã trao cho Tổ-quốc ta.

Các người sẽ biết cách bênh-vực lãnh-thổ ấy. Ta và toàn-thể nước Pháp cầu chúc cho các người.

Nhân dịp lễ đệ-nhất chu-niên ngày Thống-chế lên cầm-quyền

Hôm 17 Juin 1941, nhân-dịp lễ đệ-nhất chu-niên ngày Thống-chế lên cầm quyền, ngài có đọc một bài diễn-văn quan trọng bày-tỏ cho người Pháp biết bước đường đã tiến được, nhận rõ các công-trình phục-hưng mà Chính-phủ quốc-gia đã làm được về mọi phương-diện.

Thống-chế nói :

Hỡi người Pháp,

Từ hôm 17 juin 1940, đến nay đã được một năm, khi ấy ta đã hô-hào nước Pháp là lần đầu. Lời ta nói đã ghi vào đĩa, sắp quay để các người nghe lại. Các người nghe đấy sẽ hồi tưởng đến tình-cảnh cái ngày ta đọc những lời đó.

Quốc-dân Pháp được nghe những lời nói mà Quốc-trưởng đọc giữa lúc quân-sĩ Đức đang tiến sâu vào đất Pháp.

Hôm 17 juin 1940 ngài nói :

Ta mong rằng tất cả các người Pháp đoàn-kết lại chung-quanh Chính-phủ ta, trong những lúc

gian-nan này, quên hẳn sự lo-sợ, mà chỉ một lòng tin-ngưỡng vào vận-mệnh Tổ-quốc.

Ngài nói tiếp :

Hỡi người Pháp, phải nên nhớ !

Bây giờ, lời ta đã vững, vì nước Pháp đang phục-hung. Nhưng còn nhiều người Pháp chưa nhận biết thế. Họ có thật tưởng rằng số-phận họ nay gian-nan hơn một năm về trước hay không ?

Hỡi người Pháp, trí nhớ của các người ngăn-ngủ thay ! Các người còn nhớ cái sóng người tị-nạn, vừa đàn bà, trẻ con, ông già, bà lão, ngồi lên tít trên đỉnh xe đi liều đến nơi vô-định, vừa lo-sợ, vừa muốn thoát tay kẻ thù, đêm tối ngủ ở vệ đường, người lữ, ngựa mệt, chỉ nghĩ sao cho sáng hôm sau lại đi được sớm cho khỏi lạc đàn ?

Những người ấy đã cực-khổ biết bao ! Đã kinh-hoảng biết bao, mỗi khi nghe thấy tiếng đạn bay vù trên làn sóng người !

Cái nỗ-lực lớn-lao của nước Pháp

Ngày nay đã nhiều người trở về được đến nhà. Tuy các tù-binh còn chưa được tha, đàn-bà tro-trọi phải chịu khổ, việc vận-tải lương-thực và vật-liệu còn chưa được chu-đáo, thuế-má làm các người bức-tức, con cái các người cũng có lúc đói không được ăn, nhưng nước Pháp vẫn còn sống.

Nhà cửa, cầu cống, nhà máy đã trùng-tu lại. Có

cần phải nói cho các người biết sự cố-gang lớn-lao của nhà nông, tuy mất một triệu nông-phu bị làm tù-binh, nhưng cũng trồng-trọt được một triệu hectares không? Có cần phải nói cho các người biết rằng thanh-niên ta đang tập-luyện cho cứng gân cốt, cho mạnh tâm-hồn không?

Có cần phải nhắc cho các người biết những nước trung-lập xét-đoán ta ra thế nào không? và những lời khâm-phục việc phục-hưng đầu tiên của nước ta không?

Hãy tín-nhiệm

Các người hãy tin ta, bây giờ không phải là lúc nấu mình vào sự cay-đắng hay chìm-đắm vào sự nản lòng.

Các người không bị bán-rao, không bị lường-gạt, không bị duồng-bỏ. Kẻ nào nói với các người thế, là họ nói dối, họ muốn đẩy các người vào tay bọn cộng-sản. Các người đau khổ, các người còn đau-khổ nữa, vì ta đã trả hết nợ về những sự lầm-lỗi của ta đâu. Bước gian-nan này thật cũng khắc-khổ. Nhiều người Pháp đứng-đắn và trong đó có dân-quê, thợ-thuyền, chịu đau-khổ một cách cao-thượng. Ngày nay, ai cũng giúp ta để cáng-đáng cái gánh nặng của ta. Nhưng cần phải làm hơn thế nữa. Cần phải có lòng tín-ngưỡng của các người, cần phải có lòng trung của các người, cần phải có sự khôn-ngoa, cần phải có tính nhẫn-nại của các người.

Nhất là các người phải nhớ rằng mình là người, nước mình là một nước cổ, một nước vẻ-vang.

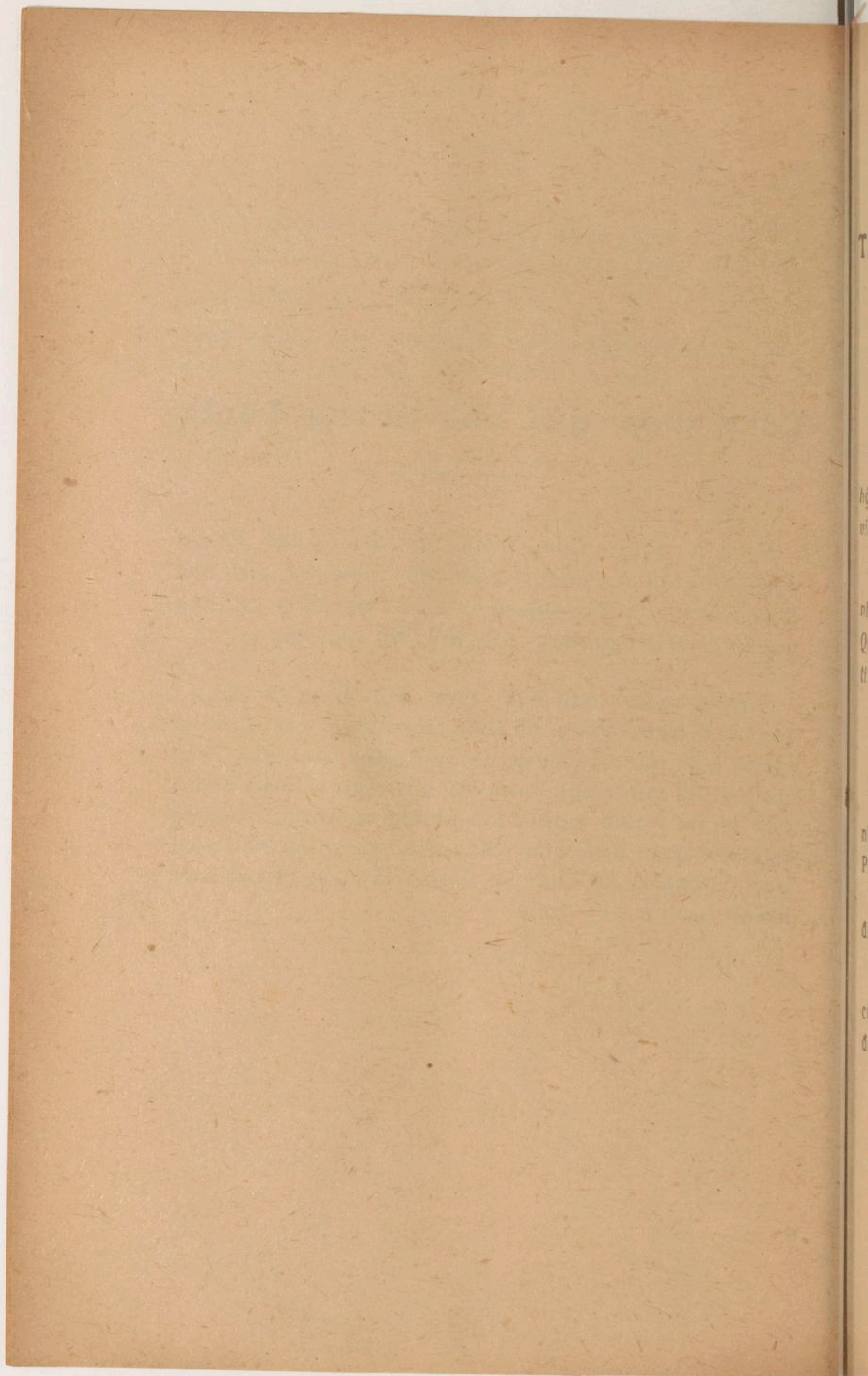
Các người hãy hồi-tỉnh lại.

Các người hãy sua-đuổi cái lo-ngại đi. Hãy đến cùng ta, ta sẽ cùng nhau bước ra khỏi cái đêm tối mù mà một sự bất-ngờ ghè-gớm nó đã dẫn ta vào đó.

Công-diệp gửi cho tướng Dentz

Ngày 3 juillet 1941, ngay lúc Thống-chế Pétain được tin thành Palmyre thất thủ, ngài có gửi cho tướng Dentz là Thượng-sĩ ở Syrie và Tổng chỉ-huy quân-đội Đông-phương bức điện-lên sau này :

Tướng-quân loan-báo cho các binh-sĩ rằng : toàn-thể nước Pháp đã thồn-thức theo các binh-sĩ trong trận này. Ta cùng với quốc-dân kính chào các binh-sĩ đã giữ thành Palmyre một cách rất can-đảm ; chỉ có một dúm người mà kháng-cự được trong 13 hôm với quân địch vừa đông hơn và nhiều chiến-cụ hơn. Lòng xả-kỷ của các binh-sĩ ấy vẫn còn là một mãnh-lực cho Tổ-quốc.

Thống-chế Pétain nói về tôn-chỉ quốc-luật sau này của nước Pháp.

Hôm 8 juillet 1941, Thống-chế Pétain có dự kỳ hội-dồng khai-mạc của ban thứ ba Quốc-hội coi về việc kê-cứu đề thảo Hiến-pháp sau này.

Nhân dịp ấy, Quốc-trưởng có đọc diễn-văn bày-lỏ những tôn-chỉ quốc-luật sau này của nước Pháp. Quốc-gia sẽ căn-cứ vào cái nghĩa uy-quyền, sự tôn-ti và trách-nhiệm.

Chính-thể đại-ngị đã qua rồi

Thống-chế nói rằng chính-thể bảo-cử đã bị dân-trí nhiều nước ở Âu-châu bác-bỏ từ lâu, thì ở nước Pháp đã thấy có những triệu-chứng rời-rạc.

Chính-sách ngoại-giao vô lương-tâm đã thêm cái diềm thất-bại vào những triệu-chứng ấy.

Bây giờ cần phải đem cái tôn-chỉ dân-quyền căn-cứ ở nghĩa-vụ mà thay vào cái tôn-chỉ dân-quyền, độc-đoán không chịu trách-nhiệm gì.

Sự tôn-ti và uy-quyền.

Một dân-tộc tức là những đẳng-cấp tôn-ti của các

gia-tộc và các nghề-nghiệp hợp lại : một số ít người khuyên-bảo, một vài người ra mệnh-lệnh, một người làm thủ-lĩnh thống-trị. Phải do cái thiết-thực ấy mà sinh ra uy-quyền thực-hành ; cái chân tự-do cũng dựa vào đấy, vì không có mà cũng không nên có sự tự-do ở lý-thuyết và huyền-diệu trái với sự công-ích và nền độc-lập của Quốc-gia. Không nên chỉ đếm phiếu hơn kém, mà phải cân-nhắc cái chân giá-trị để định rõ trách-nhiệm trong đoàn-thể.

Rồi Thống-chế giải-nghĩa cái chức-vụ của Quốc-hội. Ngài bày-tỏ cái trí quyết-dịnh thu-thập tất cả các nhân-vật trước cùng các nhân-vật ngày nay còn lương-hảo và có ý-chí tốt, để dựng nên một Quốc-gia hùng-cường, để chiêu hồn Quốc-gia đã bị tiêu-lán bởi các đảng-phái chia-rẽ, đem lại cái lòng tự-tin của các thể-hệ đặc-biệt trong lịch-sử Pháp.

Hiến-pháp sau này không phải là một mớ luật-lệ xác-thực và khô-khan, nhưng có liên-tiếp, làm cho ai cũng phải theo và giáo-huấn cho dân-chúng nữa ; hiến-pháp mới, phải có cái sức cảm-hóa. Phải dựa vào những tôn-chỉ bất-di bất-dịch là : nghĩa trật-tự của nhân-loại, Tổ-quốc, trọng sự tin-tưởng về luân-lý và tôn-giáo.

Quốc-gia do việc Cách-mệnh này dựng nên, phải có uy-quyền và tôn-ti.

Uy-quyền do tôn-chỉ làm nền-tảng cho việc lập nên một đoàn-thể ; do sự mở-mang và thanh-thể của các đoàn-thể. Nó biểu-hiệu cho cái thời-gian liên-lạc quá-khứ với tương-lai và di-truyền

cái sinh-mệnh, cái tên tuổi, những tài-sản, những công-nghiệp cùng với cái lý-tưởng, cái mối đồng-tâm bền-chặt. Uy-quyền ngay ở trong gia-đình, ngay ở trong nghề-nghiệp, cũng phải có.

Sự tôn-ti cốt ở việc kén-chọn bậc thượng-lưu trong các giai-cấp xã-hội. Phải phục-hưng cái danh-dự của nghề-nghiệp, phải lập lại việc phân-biệt các người Pháp tùy theo tài-đức ở trong gia-đình, ở làng mạc, ở nghề-nghiệp, ở hàng tỉnh, ở trong nước, theo sự ganh-đua trong cuộc phấn-đấu, theo tinh-thần đem ra giúp công-ích, theo những công-trạng đã lập nên trong các cuộc hành-động của nhân-loại.

Nhưng sự tôn-ti trong xã-hội tất phải có cái nghĩa chịu trách-nhiệm.

Cái tính biết chịu nhận trách-nhiệm là một đặc-tính của con người lương-hảo và bình-thường. Cái lòng ưa chịu trách-nhiệm là đặc-tính riêng của người đầu mục.

Phân-quyền và nghiệp-đoàn

Thống-chế Pétain báo trước rằng Hiến-pháp sẽ có những điều luật sau này bổ-khuyết lại luật hàng xã và hàng tỉnh, một đạo luật về nghiệp-đoàn và một qui-tắc về các công-chức. Ngài nói rằng chế-độ trước dựa vào cái thói vô trách-nhiệm, vô tài-năng.

Vì thế, nên ta đã phải qua bước gian-nan. Nhưng bãi-bỏ cái hại cũng chưa đủ, lại còn phải gây-dựng cái

mới. Trong những năm con thuyền Quốc-gia lênh-dênh trôi-dạt, quốc-dân đã không nghe những lời cảnh-cáo. Ngày nay, quốc-dân phải nghe ta, ta quyết rằng quốc-dân có thôi hẳn những sự khích-bác vô-ích về một chế-độ tuyệt-đối đã uổng công tìm-tòi trong một trăm năm-mươi năm nay, thì mới có cơ phục-hưng được.

Việc cứu-quốc là cái công-lệ tối-trọng

Việc cứu-quốc là cái công-lệ tối-trọng, việc Quốc-gia Cách-mệnh phải tựa theo công-lệ ấy.

Thống-chế kết-luận :

Cái tương-lai, nếu quốc-dân Pháp muốn biết sẽ ra sao, thì phải quả-quyết và suy-nghĩ để khôi-phục lại cái thanh-thể nước Pháp và cái nghĩa thiên-chức đế-quốc Pháp.

14 Juillet 1941

Nhân ngày 14 juillet, Thống-chế Petain có nói vào máy vô-tuyến-diện lời thông-cáo sau này :

Hỡi các người Pháp,

Ngày 14 juillet mà xưa kia Quốc-gia và Binh-gia lấy làm ngày hội, thì nay vẫn còn là ngày hội ở miền tự-do. Ta đã định như thế, ta đã xin với các nhà cầm quyền Đức ở miền chiếm-cứ cũng cho như thế. Nghĩ đến những người tử-trận, những tù-binh, những cảnh điêu-tàn và những hi-vọng của chúng ta thì các người sẽ biết đem cái ngày hội này làm một ngày lặng-lẽ và trầm tư.

Các người yên nghĩ, không có những cuộc náo-nhiệt ngoài phố, không có trò chơi cùng hí-kịch.

Hỡi các người Pháp, ta nhắc lại cho các người biết lòng tin-ngưỡng của ta đối với sự thống-nhất của Quốc-gia và đối với tương-lai của Tổ-quốc.

Cùng một ngày ấy, Thống-chế đã gửi hai bức điện-tín sau này cho binh-sĩ và nhân-dân ở Đông-phương.

Bức điện gửi cho binh-sĩ :

Sau một tháng kháng-chiến kịch-liệt, nhưng sức không đều, quân ta đã phải giải khí-giới. Nước Pháp vẫn đem lòng thương-yêu và tự-bào mà theo các người trong trận bất công này, nghiêng mình

kính-phục cái chi xả-kỷ của các người. Trong những ngày quốc-tang này, các người hãy giữ một lòng trung-thành với nước Pháp cũng như trong những ngày kháng-chiến vừa qua, các người đã đem máu đào mà nhuộm tẩm lòng trung-thành đó thành ra bất-tử.

Quốc-gia sẽ được đội ơn các người.

Bức điện gửi cho dân-chúng :

Sau một cuộc khiêu-kích vô-cớ và sau một trận sức hai bên không tương-đương, nước Pháp sắp phải khuất ở Đông-phương, thật là đau lòng cho nước Pháp, đau lòng cho dân hân-xử. Nhân-dân, các người đã phó-thác tính-mệnh cho nước Pháp, thì nước Pháp vẫn quyến-luyến và tỏ lòng biết ơn sự trung-nghĩa của các người. Dù tương-lai biến-đổi thế nào, các người đối với nước Pháp hãy nên giữ một tấm lòng mà trong bao thế-kỷ vẻ-vang đã khăng-khít với tấm-lòng của nước Pháp.

Tuần-lễ Pháp-quốc hải-ngoại

Nhân dịp Tuần-lễ đê-quốc, hôm 15 juillet 1941, Thống-chế đã gửi một bức điện-văn cho các người Pháp ở hải-ngoại, trong đó ngài biểu-dương công-cuộc của tất cả những người đã hội-hợp dưới quốc-kỳ đê bảo-toàn Đê-quốc.

Hỡi các người Pháp,

Hôm nay, trong khi khai-mạc Tuần-lễ Pháp-quốc hải-ngoại, ta đem lòng tưởng nhớ những đồng-bào ở Đê-quốc đã đem hết trung-thành và nhiệt huyết giúp cho nước Pháp bị thương có thể phục-hưng lại được.

Ta tưởng nhớ đến các viên-chức, các nhà thực-dân, các nông-gia, các kỹ-sư đã đem lòng can-đảm và tin-nhiệm mà lại bắt tay vào việc.

Ta tưởng nhớ đến dân thuộc-quốc, trong khi Tổ-quốc bị tai nạn, đã một lòng tin, yêu-mến cường-quốc xưa nay vẫn bênh vực cho mình.

Ta tưởng nhớ đến binh-sĩ hùng-dũng, đến lính Lê-dương và lục-quân thuộc-địa, thủy quân ta, phi-công ta đã chiến-đấu rất mãnh-liệt, làm cho thế-giới phải khâm-phục, đê bảo-toàn những lãnh-thổ xa-xôi mà các bậc tiền nhân đã chinh-phục được.

Dù có số ít người phản-ngịch, nhưng hầu hết đều

tự-tập dưới quốc-kỳ để bảo-vệ sự thống nhất của Đế-
quốc và các dây thiêng-liêng ràng-buộc với Mẫu-quốc.

Ta đem những người ấy ra làm gương cho tất cả
người Pháp, cho thanh-niên ta mỗi ngày hiểu biết
thêm cái thiên-chức đế-quốc của nước nhà. Ta hô-
hào các người đem lòng kính-cần mà túc-trực, trong
lòng đam-dắm nghĩ rằng thiên-hạ nơi nào cũng
thấy trái-tim nước Pháp đang thồn-thức.

**Từ mối đồng-tâm của Quốc-dân
đến việc thống-nhất của
nước Pháp.**

Thống-chế Pétain vừa mới viết bài tựa cho một tập « Lời của các tù binh » sắp xuất-bản.

Ta theo báo Figaro đăng một trang văn của Thống-chế chưa ấn-hành bao giờ, về một vấn-đề rất cảm-động trong tâm-hồn ngài. Ai đọc bài thông-điệp như thế cũng không khỏi thồn-thức trong lòng.

Sự đau-khổ của nước nhà

Nước Pháp đau-đớn ở xác-thịt và ở tinh-thần, ở ngay giữa lúc đang cần những mãnh-lực làm việc và tận-tâm, để dựng lên một cuộc đời mới, thì nước Pháp thấy những con quí của mình bị làm tù-binh ở nơi xa thẳm. Không rút ngắn được cuộc đầy-ải ấy cho những người đã phấn-đấu oanh-liệt, thật là một mối thương-tâm.

Tuy sự đau-đớn ấy vẫn canh-cánh bên lòng, nhưng ta cũng tự-hào là thấy các tù-binh đặt mình ở trên cái tình-thế thảm-thương của họ để làm việc, để trăn-tu đến những nguyên-nhân sự thất-bại và gắng-công sửa-soạn để làm đầy-đủ bổn-phận của mình.

Công-việc của Quốc-gia Cách-mệnh

Dù những sự cực-khổ đang phải chịu, dù những

sự gian-nan của nước Pháp cũng không làm cho họ nản lòng. Vẫn giữ được tín-ngưỡng sâu-xa vào vận-mệnh nước nhà. Những lời nói tự bên nước Đức đưa lại đã tỏ cho ta biết rằng họ hợp sức để hiến-thân làm những công việc thiết-thực cho chính-thể mới. Điều họ ước-vọng ở nơi đây-ải chính là điều ta sở-nguyên mà hiện ta đương tiến-hành :

Là một quốc-gia mạnh tự hạn-chế lấy mình mà, biết trọng quyền-hạn của lương-tâm, biết thu-dụng các anh-tài, các gia-đình và xiềng thọt vào thiên-chức của mình ;

Là những điều tự-do làm cho gia-đình thêm mạnh bằng việc cải-lương nền học và sự cải-lương thừa-kế, cùng là làm cho cần-lao được mạnh, bằng việc tổ-chức nghiệp-đoàn ;

Là những điều luật quốc-gia giải-phóng cho ta khỏi tay những bọn chính-khách và khỏi bị áp-bức dưới thế-lực đồng tiền ;

Là một việc cải-cách trí-thức và tinh-thần, đem cái ý-nghĩa cố-gắng mà đối-phó với sự dễ-dàng, đem cái thanh-danh của cần-lao mà đối-phó với cái nguy-nan của sự lười biếng, đem cái lòng thanh-niên phấn khởi trong hi-vọng và tín-ngưỡng để đối-phó với tình cầu-thả khi trước, đem cái lòng ái-quốc tối cao để đối-phó với lòng ích-kỷ dễ lây.

Đó là những cái nêu cắm trên con đường dài mà ta cùng nhau phải qua để đáng được sống sót.

Vì có việc bại trận kích-thích, nên sự quốc-gia thống-nhất đã tự-nhiên dựng thành, ta cùng nhau sát cánh để mong được bảo-vệ chung. Sự hợp nhau lại

như thế là một cái phong-trào tự-nhiên, một điều hứa-hẹn tương-trợ trong việc phục-hưng. Quốc-gia cách-mệnh còn bắt ta phải cố gắng hơn nữa, nếu nước Pháp không thống-nhất thì không tiến-hành được.

Pháp-quốc thống-nhất.

Việc Pháp-quốc thống-nhất, ta muốn được đủ mọi phương-diện : về lãnh-thổ, về xã-hội, về lịch-sử và về tinh-thần.

Nước Pháp có nhiều địa-phương mà việc thống-nhất đã thành-tựu, thành-tựu hơn cả các nước Âu-châu, thế mà ngày nay nước Pháp lại đương bị xâu-xé tự trong phát ra. Dù có chia rẽ như thế, ta lúc nào cũng phải nghĩ đến tù-binh Pháp, đến miền Pháp bị chiếm-cứ, đem cái ngọn lửa thân-ái từ bọn tù-binh đến quốc-dân ở nơi bị chiếm-cứ, làm cho họ cùng một lòng nhớ đến cái tai-nạn của quốc-gia, truyền-bá trong bọn họ tấm-lòng cảm-giác về phận-sự hiện-thời.

Ta cũng thấy việc thống-nhất của nước Pháp là rất cần, ngoài sự phản-đối của các giai-cấp bằng cách bãi-bỏ cái thói ký-sinh và cái tình-cảnh khốn-đốn của dân lao-động trong một trật-tự mới dựa vào công việc làm.

Ta cũng thấy việc thông-nhất của nước Pháp rất cần, ngoài sự phản-đối của các thế-hệ, sự không biết rõ hay sự khinh-miệt những việc quá-khứ, sự thờ-ơ hay không am-hiểu những ý-

tưởng về tương-lai. Tinh-thần của một lịch-sử bắt ta phải cố-gắng cùng theo đuổi một mục-đích chung, để làm thế nào cho xứng-đáng với sự đặc-thắng và sửa-chữa được sự thất-bại.

Ta lại thấy việc thống-nhất của nước Pháp điều-hòa được những thái-độ khác nhau, những tài-năng khác nhau, những lòng ham muốn khác nhau của người Pháp. Nếu tất cả những người Pháp ai cũng như ai, thì nước nhà làm gì có được nhiều nhân-tài khác nhau thế; nếu tất cả người Pháp cùng một lòng chuộng sự chuyên-nghệ, sự cổ-truyền, hay sự tối-lân như nhau, thì diện-mạo nước Pháp sao lại được mọi vẻ dung-hòa và toàn-thể hoàn-hảo như thế. Nhưng trái lại, mỗi người Pháp su-hướng về một mặt, tùy theo cái lịch-duyet, cái sở-thích, cái năng-lực của mình. Song ngày nay và ngày mai, ta phải đề-nén cái su-hướng khác nhau để làm cho việc Pháp-quốc thống-nhất được đầy-đủ trong sự hành-động, được vững-bền trong sự phấn-đấu.

Những tù binh đã trải sự gian-lao nên đã nhận thấy rằng đáng lẽ trước kia ta phải đi con đường ấy. Cho nên họ đã từ cái quốc-dân đồng-tâm đi đến nơi kiến-thiết « quốc-gia thống-nhất ». Trong khi chờ các tù-binh về nước, để họ cộng-tác thì quốc-dân phải hiểu-biết cái giá-trị của cái gương sáng họ đã treo cao.

Một ngày đáng ghi vào lịch-sử

Ngày 13 aoút 1941, Thống-chế Pétain có đọc một bản diễn-văn quan-trọng, trong đó ngài tuyên-bố những sự khó-khăn mà chính-phủ đã gặp cùng là những điều ngài quyết-định để trừ-khử sự phản-đối trái với quyền-lợi Pháp.

Quốc-dân Pháp gặp sự khủng-bố

Trong nhiều miền nước Pháp, ta thấy một cơn cuồng-phong nổi lên. Dân chúng lo-ngại. Lòng người nghi-noặc. Quyền-hành của chính-phủ ta bị đem ra tranh-biện. Mệnh-lệnh thường th-hanh sai. Trong bầu không khí đầy-rẫy những tin đồn sai và những mưu-gian, cái mãnh-lực phục-hưng bị lay-cay. Có những mãnh-lực khác chực thế vào, nhưng không có cao quý và cũng không có chí vô tư như các mãnh-lực ấy..., quốc-dân Pháp đang gặp cơn khủng-bố.

Lý-do về tình-thế rất dễ hiểu :

Kẻ thì thấy mình như bị lường-gạt, kẻ thì cho là mình bị ruồng-bỏ, kẻ thì tự hỏi đâu là phận-sự mình, kẻ thì tìm mọi lợi .

Việc giao-thiệp với chính-phủ Đức

Việc giao-thiệp của nước Pháp với Chính-phủ

Đức định trong hiệp-ước đình-chiến chỉ là tạm-thời. Cái tình-thế ấy mà kéo dài ra thật là khó chịu vì nó liên-can đến việc giao-thiệp của hai nước lớn. Còn như việc hợp-tác mà Quốc-trưởng Đức đã khởi-xương lên hồi tháng octobre 1940 thì những điều-kiện sau cùng mà ta đã nhận thấy thái-độ nhả-nhận, đã làm cho việc hợp-tác ấy thành một công-cuộc phải lâu công mà sự kết-quả chưa thể thấy ngay được.

Ta phải biết vui-dập cái mối nghi-kị đã mấy thế-kỷ phân-rẽ và kinh-dịch lưu-truyền lại, để đi tới cái cảnh-tượng bao-la của lục-địa hòa-hảo đưa lại cho sự hành-động của ta.

Đó là mục-đích ta phải đi tới, nhưng lại là một công-cuộc vĩ-đại khiến ta phải bền chí và kiên-nhẫn. Chính-phủ Đức hiện còn phải chú ý đến nhiều việc khác, những việc hùng-vĩ nó đang bành-trướng ở mặt Đông, tức là việc bành-vực một áng văn-minh, và có thể làm thay đổi diện-cục của thế-giới được.

Việc giao-thiệp với Ý

Đối với Ý, việc giao-thiệp của ta cũng do hiệp-ước đình-chiến ấn-định. Ở đây cũng thế, ta ước-mong bỏ được sự giao-thiệp tạm-thời để kết dây liên-lạc hai nước được bền-chặt hơn, không thể thì trật-tự mới của Âu-châu không kiến-thiết

Việc giao-thiệp với Hoa-kỳ

Ta muốn nhắc lại cho Hoa-kỳ biết những lẽ làm cho nước ấy không phải lo cái chí-ý cao-siêu của nước Pháp đã bị suy-nhược đi. Đã đành rằng nước Pháp cộng-hòa đại-ngệ đã không còn nữa. Nhưng trước kia, nó cũng không giống nước cộng-hòa Hoa-kỳ mấy. Còn như cái ý-chí tự-do, nó vẫn sống trong dân-gian ta một cách khảng-khái và mạnh-mẽ. Báo giới Hoa-kỳ thường xét-đoán người Pháp sai-lầm. Ta mong rằng họ sẽ cố-gắng để hiểu-thấu cái tinh-thần của Pháp và cái vận-mệnh của một quốc-gia mà trong lịch-sử vẫn thấy có từng thời-kỳ địa-hạt bị tàn-phá, thanh-niên bị hao-tồn, hạnh-phúc bị rối-loạn vì tình-thế biến-thiên của Âu-châu, và ngày nay nước Hoa-kỳ muốn giúp cho để phục-hưng lại.

Những duyên-cớ về các nỗi khó-khăn ở trong nước

Những nỗi khó-khăn trong nước nhà, là do dân-trí rối-loạn và thiếu người. Dân-trí rối-loạn không phải chỉ tại những sự biến-thiên của chính-sách ngoại-giao của ta.

Nhất là tại ta đã chậm-chạp trong việc lập nền trật-tự mới, hay nói cho đúng là chậm-chạp bắt quốc-dân phải theo trật-tự mới. Việc Quốc-gia cách-mệnh mà ngày 11 octobre 1940, ta đã phác-họa những điều cốt-yếu, thì nay cũng chưa đến trình-độ thực-hành.

Nó chưa đến trình-độ thực-hành được, là vì dân-chúng với ta đôi bên tuy đã hiểu rõ nhau, nhưng đang bị hai hàng ngăn-cản là những người hộ-vệ chính-thể cũ và những người làm nô-lệ cho phái đầu-cơ. Bọn hộ-vệ cho chính-thể cũ đông lắm. Vào phe ấy, có những hạng này: những người đem tư-lợi để trên quyền-lợi vĩnh-viễn của Quốc-gia, hội Tam-điểm, các chính-đảng không có khách hàng và hăm-nở báo-thù, các viên-chức dính đến các đảng để được hưởng lợi-quyền và những người đem quyền-lợi Tổ-quốc đặt dưới quyền-lợi nước ngoài.

Phải bài-trừ phái phản-đối

Còn phải lâu lắm mới làm tiêu-diệt được chí kháng-đấu của những người cừu- địch với nền trật-tự mới, nhưng ngay bây giờ, phải phá-hủy những công-cuộc của họ và muốn được như thế thì phải triệt những lãnh-tụ của họ.

Nếu nước Pháp không hiểu rằng tình-thế bắt-buộc phải đổi chính-thể thì rồi cũng sa xuống vực sâu như Tây-ban-nha hồi 1936 mà suýt nữa bị diệt-vong, còn cừu-văn lại được là nhờ ở lòng tín-ngưỡng, nhờ ở bọn thanh-niên, nhờ ở sự xả-thân.

Quyền-thế của bọn đầu-cơ

Còn như quyền-thế của bọn đầu-cơ trong thương-trường, nó tìm cách bành-trướng bằng sự lợi-dụng những ban tổ-chức kinh-tế.

Tuy nhiên đã có những ban lập ra để sửa-chữa cái lầm của đại-tư-bản. Lại cốt để trao cho những người đứng-đầu đủ quyền-thế thương-lượng với Chính-phủ Đức, để phân chia cho công-bình những vật-liệu cần cho các nhà máy của ta.

Kén chọn những người như thế rất khó: ít khi tìm được những người vừa không thiên-tư, vừa có tài-năng. Những cơ-quan tạm thời ấy vì sự cần-thiết khẩn-cấp lập nên đã nhiều quá, thu quyền về ban trung-ương quá, nặng-nề quá. Những hội to chiếm lấy một quyền-thế to quá, và lại nhận lấy một cái quyền kiểm-soát quá đáng.

Chiến-đấu với bọn tư-bản ích-kỷ và đui-lòa

Tựa vào sự từng-chải, ta sẽ sửa lại công-cuộc ấy, ta lại chiến-đấu với bọn tư-bản ích-kỷ và đui-lòa cũng như khi xưa các đế-vương nước Pháp đã chiến-đấu với chế-độ phong-kiến.

Ta quyết làm cho nước nhà trừ-khử được sự đô-hộ của một cái thế-lực đáng khinh-bĩ là thế-lực đồng tiền.

Những cơ-quan công-nghệ không có trách-nhiệm và chỉ biết vụ-lợi nhiều khi đã đứng chủ-trương việc vận-tải lương-thực và vật-liệu cần dùng của ta. Ta đã trừng-phạt, phạt một người tức là trừng-trị cả một cách tổ-chức: cách tổ-chức của những sở phân-phát vật-liệu quốc-gia mà lại dồn cả cho một người đại tư-bản cái quyền kiểm-đốc quá đáng và lợi nhiều về

tất cả mọi cách vận-tải lương-thực và vật-liệu, như thế chỉ hại cho người sản-xuất và người tiêu-thụ.

Rồi ta còn trừng-phạt nữa. Nhưng ta không muốn sự đau-khổ của dân ta đem phơi ra trước cái cảnh trái mắt là những nhà lợi-dụng sự cùng-khốn của quốc-dân mà làm nên cự phú.

Kính-phục lòng cố-gắng của quốc-dân

Điều ấy làm cho ai cũng phải phấn-uất, vì đã một năm nay quốc-dân đã dẫn lòng chịu nhịn-nhục mọi đường, đã làm nên được một công-cuộc vĩ-dại trong những tình-thế rất khó-khăn. Ta tưởng-tượng đến dân-quê, không đủ người làm, không phân bón, mà đã thu-hoạch được bội-phần năm ngoái. Ta tưởng-tượng đến những thợ mỏ làm việc thâu-đêm suốt-sáng để lấy than. Ta tưởng-tượng đến bọn thợ-thuyền đi làm vát-vả, về đến nhà lửa sưởi không có, món ăn sơ-sài.

Nhờ có bọn họ cố-gắng ngày đêm, nên nước nhà sau khi thất-bại còn giữ được sự sinh-hoạt. Cùng với họ và nhờ có họ, sau này ta mới trùng-tu được nước Pháp tự-do, hùng-cường và thịnh-vượng. Các người ấy hãy cùng ta chờ vận-hội khá hơn : cái gian-nan của nước Pháp rồi cũng có ngày hết.

Nỗi thiếu người

Còn như nỗi thiếu người là tại vắng mặt những quân-lính bị bắt làm tù-binh.

Chừng nào còn hơn một triệu người Pháp gồm những hạng thanh-niên, tráng-khien của quốc-gia và một phần thượng-lưu vãng mặt trong cuộc hoạt-động của Quốc-gia, thì khó lòng xây-dựng được một lâu-đài mới và vững-bền. Cái lỗ hổng lớn khiến cho ta đau-khổ đó, phải đợi tù-binh trở về thì mới lấp được. Cái tinh-thần của tù-binh ta, vì sinh-hoạt ở nơi trại-binh mà sinh hùng-vĩ, vì suy-nghĩ nhiều mà thêm chín-chắn, bấy giờ sẽ thành ra một thứ xi-măng tốt nhất cho việc xây-đắp nền Cách-mệnh Quốc-gia.

Dù gặp những sự khó-khăn đó mặc dầu, tương-lai nước nhà vẫn xây-đắp một cách rõ-rệt, mỗi ngày một thấy hiển-nhiên. Các gia-đình, các xã-thôn các nghề-nghiệp, các tỉnh sẽ là những cột-trụ của việc hiến-pháp mà những tay thợ giỏi nhất trong nền phục-hưng nước nhà sẽ xây-dựng không ngừng và lời nói đầu của hiến-pháp mới, sẽ mở cho « người Pháp tương-lai » nhiều con đường sán-lạn.

Những việc cải-cách mới đây đã chinh-đốn lại cho có qui-tắc, khi nào những bản thảo-luận về lập-pháp dọn cho giãn-dị và thành qui-định rồi, bấy giờ những điều đại-cương về việc cải-cách sẽ phát-triển được rõ-ràng hơn.

Điều cần-thiết thứ nhất : trị dân

Nhưng mà lập-pháp với kiến-thiết cũng chưa đủ cần phải trị dân. Đó là một điều cần, là một điều nguyện-vọng của dân-chúng.

Thật ra chỉ ở Paris mới có thể trị-dân được. Hiện tôi chưa có thể trở về được, và có được một vài điều dễ-dãi thì tôi mới trở về.

Hễ dư-luận có ưng-thuận thì nước Pháp mới có thể thống-trị được, nhất là ở trong cái chính-thể uy-quyền, dư-luận ấy nay đang thấy chia-rẽ nhau.

Nếu các cơ-quan chuyên-đặt có theo đúng và y nguyên mệnh-lệnh của quan trên thì nước Pháp mới có thể thống-trị được. Hiện nay sự tuân-hành cho đúng và y nguyên ấy còn thiếu cả.

Vậy mà nước Pháp không thể đợi được nữa. Một dân-tộc như dân-tộc ta, rèn-đúc ở trong lò chủng-tộc và lòng nhiệt-ái, cứng-cỏi và có can-đảm, sẵn lòng xả-kỷ và bạo-động, nếu danh-dự mình bị động-chạm đến thì bao giờ cũng nổi cơn công-phấn bùng-bùng, một dân-tộc như thế, cần phải được chắc dạ, được khoáng-đãng và có kỷ-luật mới được.

Vậy thì vấn-đề trị-dân rộng ra ngoài cái phạm-vi thay đổi nội-các như thường lệ.

Trước hết có một vài cái chủ-nghĩa quyết phải tuân theo một cách bất-di bất-dịch.

Quyền-hành không có từ dưới mà truyền lên trên nữa. Quyền ấy từ nay là quyền ta giao cho hoặc ủy cho.

Trước hết ta ủy-quyền cho Đô-đốc Darlan, đối với ngài, dư-luận có lúc không hoan-nghehnh và không được công-bằng, nhưng ngài bao giờ cũng đem lòng trung-chính và can-đảm ra giúp ta.

Ta đã giao cho Đô-đốc bộ Quốc-phòng để ngài có thể hành-động thẳng với các bộ lực-quân, hải-quân và không-quân.

Những điều đã quyết-định

Đối với chính-phủ, ta đề cho có quyền được sáng-kiến. Tuy nhiên về một vài phương-diện thì ta cần phải định rõ cái chính-sách phải theo như sau này :

1°— Phàm việc hành-động của các chính-đảng và các đoàn-thể gốc ở chính-trị sinh ra thì từ nay cho đến khi có lệnh mới, ở miền tự-do đều phải đình-hoãn lại. Các chính-đảng ấy không được hội-hợp công-khai, hoặc hội-hợp riêng nữa. Không được phát truyền-đơn hoặc dán giấy yết-thị.

Chính-đảng nào không tuân những lệ ấy sẽ phải giải-tán ;

2° — Tiền lương của nghị-viên sẽ bãi từ ngày 30 septembre trở đi ;

3° — Các viên-chức can tội khai gian về các hội bí-mật đã bị trừng-phạt. Tên các công-chức ấy đã đăng vào *Quan-báo*.

Những người có địa-vị cao ở trong các hội Tam-điểm mà danh-sách đã đăng rồi thì từ rầy không được làm một công-chức gì nữa ;

4° — Ở miền tự-do, hội Chiến-binh vẫn là cái lợi-khí tốt nhất cho việc Quốc-gia Cách-mệnh, nhưng từ trên chí dưới có phục-tòng Chính-phủ thì mới làm trọn nghĩa-vụ về đường hình-thức được.

50 — Cách hành-động của cảnh-sát thì tôi sẽ cho rộng thêm, sự kỷ-luật và lòng trung-tin của ngạch cảnh-sát phải là những điều bảo-đảm cho nền trật-tự ;

60 — Tôi đặt ra một tòa các uỷ-viên giữ quyền-chính. Các quan to ấy có trách-nhiệm phải xét về tinh-thần việc thi-hành các luật-lệ, sắc-lệnh, nghị-định hay là huấn-lệnh của Chính-phủ trung-ương thế nào ; phải tìm ra và phải trừ-khử cho hết những điều ngăn-trở việc phục-hưng Quốc-gia nguyên-do ở sự kêu-ca quá nhiều, ở lối hành-chính hủ-bại, hay bởi sự hành-động của các hội bí-mật ;

70 — Quyền-hạn các quan quận-trưởng, tức là quyền các quan tỉnh-trưởng sau này của nước Pháp, sẽ được tăng rộng. Quyền sáng-kiến của các quan ấy đối với Chính-phủ trung-ương được tăng lên. Quyền các quan ấy, đối với các viên chánh các ti, các sở trong bản-hạt sẽ trực-tiếp và được hoàn-toàn ;

80 — Điều-lệ tạm-thời về việc tổ-chức kinh-tế sẽ đổi lại, các ban sẽ rút người đi và sắp-đặt lại tiểu kỹ-nghệ và tiểu công-nghệ sẽ được nhiều hạng có chân đại biểu trong các ban, và việc quản-trị tài-chính của các ban cũng định lại ;

90 — Luật lao-động, mục-dịch để giải-quyết những việc giao-tiếp của thợ-thuyền, tiểu công-nghệ, chuyên môn và chủ-nhân với nhau trong sự hòa-thuận và hiểu biết lẫn nhau, theo như các nguyên-tắc bài diễn-văn của tôi tại Saint-Etienne thì hiện mới đây đã công-nhận rồi ; chỉ nay mai là tuyên-bố thôi ;

10° — Quyền-hạn của các sở coi việc cấp lương-thực sẽ đổi lại để cho quyền-phép của Quốc-gia có thể thi-hành về phương-diện quốc-gia và phương-diện hàng-quân ;

11° — Tôi đã định đem thi-hành những quyền mà đạo hiến-pháp số 7 đã giao cho tôi, để xét những người có trách-nhiệm về cuộc tai-biến của nước ta. Một tòa án chính-trị đã đặt ra rồi : nên đề-nghị thế nào, tòa ấy sẽ đệ-trình tôi xét trước ngày 15 octobre này ;

12° — Chiều theo đạo hiến-pháp nói trên ay, các quan Tổng-trưởng và các vị quan to phải phát-thệ giữ lòng trung-tín đối với tôi và phải cam-đoan vì sự ích quốc và theo luật danh-dự với lòng ngay-thẳng mà làm nghĩa-vụ của mình.

**Một nước bại-trận, nếu biết đồng-tâm,
là nước hồi-sinh**

Những lệ đầu tiên mới định ra đó sẽ làm vững dạ những người Pháp hàng ngày lo nghĩ đến việc cứu quốc.

Hỡi các tù-binh, các người còn đợi ở trong các trại-binh kia, nay hãy nghĩ thăm sẵn về việc phục-hung quốc-gia đi, hỡi các dân-quê, các người gặt-hái gặp phải lúc vất-vả này, hỡi các dân-cư trong miền bị chiếm-cứ, các người tín-nhiệm vào việc giữ cho lãnh-thổ nước Pháp được toản vẹn, hỡi các thợ-thuyền ở ngoại châu-thành, các người bị thiếu bánh, thiếu

thịt ăn, thiếu thuốc hút mà vẫn can-đảm như thế, tôi tưởng-nhớ đến các người và giải-tô cùng các người máy lờ thành-thực này. Vốn ở trong nghề mà tôi biết thắng-trận là thế nào ; bây giờ tôi đã rõ thế nào là bại-trận.

Tôi đã thừa-hưởng cái di-sản nước Pháp bị thương. Cái di-sản ấy, tôi có cái nghĩa-vụ phải bênh-vực, là giữ lấy những điều nguyên-vọng và quyền-lợi của các người.

Năm 1917, tôi đã dẹp yên được việc dấy-loạn, năm 1940 thì tôi đương-đầu giữ cho nước khỏi bị đại-bại. Ngày nay, đối với các người, tôi muốn cứu các người đây.

Khi nào người ta hiến-thân cho nước, như cái tuổi tôi đây, thì còn từ-nan gì nữa. Ngoại việc cứu-quốc không còn gì nữa.

Các người nên nhớ lấy điều này :

Một nước bại-trận, nếu chia-rẽ nhau là nước chết, một nước bại-trận, nếu biết đồng-tâm, là nước hồi-sinh.

Pháp-quốc vạn-tuế

Diễn-văn tại Quốc-ng nghị hội

Ngày 17 août 1941, Thông-chế Pétain có đọc diễn-văn tại Quốc-ng nghị hội, về dịp các quan cố-vấn làm lễ phát-thệ.

Ngài nhắc lại các chức-vụ đích-thực của Hội-ng nghị mà xưa nay vẫn bị sao-những và ngài kể đại-cương cho Hội-dồng rõ cái chính-sách của ngài thế nào.

Các ngài là cố-vấn của tôi

Giữ công việc nặng-nề của Quốc-gia, được một lúc thư việc, cho nên tôi muốn đến cùng các ngài. Lòng sở nguyện của tôi muốn quen biết các ngài, trực-tiếp với các ngài là lòng tự-nhiên, vì các ngài là cố-vấn của tôi. Cứ như chức ấy thì các ngài có cái nghĩa-vụ giúp tôi trong việc khởi thảo các lệ-luật, quyết-ng nghị về mọi vấn đề tôi xét ra nên hỏi ý-kiến các ngài. Quốc-ng nghị hội sẽ có một cái địa-vị quan-trọng ở trong cái chính-thể mà tôi đặt ra đây. Vị quốc-trưởng càng thấy mình là độc nhất, đứng đầu quốc-gia thì cái địa-vị của mình càng cao, càng phải có các quan cố-vấn giúp việc. Quốc-trưởng phải được tự-do quyết-ng nghị, đó là điều dĩ-nhiên rồi, nhưng khi Quốc-trưởng đã tỏ ý-kiến rồi, hễ các ngài xét điều gì có ích thì nên giải-bày, nên giúp Quốc-trưởng chọn các tài-liệu, xếp-đặt các tài-liệu ấy cho điều-hòa và rõ-rệt.

Cái ý-nghĩa sự phát thệ

Tôi đến đây để nhận lời phát thệ của các ngài. Từ ngày bởi những cơ-hội bất-kỳ hơn là bởi ý-chí người ta, và nhất là bởi ý-chí của tôi, tôi lên giữ trọng-trách đến giờ, đã nhiều phen hô-hào nên theo lẽ phải, và cái nghĩa ích-công. Tôi đã thiết-tha yêu-cầu hết thấy người Pháp cùng giúp đỡ vào.

Cái thời-kỳ mập-mờ nay đã qua rồi. Có lẽ hãy còn những kẻ khờ-dại mong thấy trở lại, cái chính thể cũ mà họ vẫn lợi-dụng xưa nay. Tôi chắc cuộc Quốc-gia cách-mệnh thắng-lợi thì sẽ là cái hạnh-phúc lớn cho nước Pháp, cho Âu-châu và cho hoàn-cầu. Dù thế nào mặc lòng, phải tổ-ý mình ra mới được : một là người ta theo tôi, hai là người ta phản-đối tôi, và đối với những người làm công-bộc Quốc-gia và trước hết đối với các ngài là công-bộc thứ nhất thì cái tư-tưởng trên đó thực là chí-lý. Cái ý-nghĩa của sự phát-thệ mà tôi đến chứng-kiến đây là thế.

Tôi cần phải có quốc-dân đem lòng thân-ái mà giúp

Đứng trước cái tình-thế nguy-ngập ở bên trong và bên ngoài, tôi lại càng quyết chí tựa vào hết-thảy những người lương-thiện trong nước và tôi sẽ trị những người khác từ rày không thể làm hại được nữa.

Tôi sẽ giữ trật-tự về hình-thức, nhưng việc ấy cũng chưa đủ để toại ý tôi. Tôi cần phải có quốc-

dân đem lòng thân-ái giúp tôi mới được. Tôi hi-vọng lắm.

Tôi muốn dựng lại cái nền thịnh-vượng vật-chất. Khi nào cái bầu trời quốc-tế được quang tạnh thì tôi sẽ dựng lại được. Các sản-vật tôi muốn phân-phát được đúng hơn, có nhân-đạo hơn, hợp với cái nghĩa đồng-bào hơn. Việc đó khẩn-cấp hơn cả.

Tôi lo-toan cho thiếu-niên, là cái chồi xuân của Quốc-gia, tôi nghĩ đến những người có con, hay theo như lời một nhà xã-hội học, thì phải nói là « những người đại mạo-hiêm của kim thời ». Nay tôi lấy tình là bậc phụ-huynh tỏ lòng ân-cần với mọi người, nhất là những người phải theo các hiệu-lệnh chặt-chẽ, công-lệnh chẳng mấy mà lại bấp-bênh.

Sự cải-cách về hình-thức và tinh-thần

Song việc cải-cách về hình-thức cũng chưa đủ ; tôi lại muốn cải-cách về tinh-thần, tôi muốn cho đồng-bào ta được cái vui-thú vững dạ trường-cửu, tức là cái đức-tính mà tôi dám gọi cái tên không hợp-thời ra, có quốc-gia, có kỷ-luật, có gia-đình và gia-phong, lòng tự-hào, quyền làm-lụng và bổn-phận phải làm lụng. Sự suy-nhược của Tổ-quốc, có lẽ tôi thấy buồn-rầu cay-đắng hơn các ông, nhưng tôi cũng biết có lẽ có sự phản-động cứu quốc.

Tôi sẽ năng trực-tiếp chẳng những với các cơ-quan như các ngài, mà sẽ trực-tiếp với dân-chúng nữa, dân-chúng có thể nói thẳng với tôi mà không cần phải gián-tiếp. Tôi đã chần mạch cho Quốc-gia

dù đã bị những người cố xui bậy mà quốc-dân vẫn thấy lành-lặn. Tôi lấy làm vui mừng mà nhận ra rằng cái tính tự-do vẫn mạnh-mẽ trong tinh-thần của dân Pháp.

Nhưng dân-tộc tự-do là dân mà mọi người đều phải phục-tòng pháp-luật, mà pháp-luật phải mạnh hơn tất cả mọi người.

Đó là cái tôn-chỉ của nền chính-thể mà tôi đặt ra dù gặp bao nhiêu nỗi khó-khăn, tôi cũng kiên-nhẫn soạn thành ra điều luật.

Trật-tự

Sau cuộc hòa-bình, thì điều cần nhất cho dân-chúng là trật-tự, trật-tự trong sự-vật, trật-tự trong hiến-pháp, ở ngoài phố cũng là ở trong các xưởng làm. Không có trật-tự thì không có thịnh-vượng, không có tự-do. Chức-vụ các ngài cao-thượng là ở việc hành-chính, việc quản-trị các công-sở được điều-hòa. Ta có thể tin rằng trong nước Pháp mai sau này, Quốc-nghị-hội vẫn có chí tiến-thủ về chế-độ mới và sẽ biết làm trọn nghĩa-vụ của mình.

Những điều chỉ-thị của Thống-chế về việc cải-lương việc hành-chính

Hôm 19 août là lần đầu mà Thống-chế Pétain hỏi ý-kiến Ban Cải-lương hành-chính về việc lập các tỉnh và đặt ở đầu mỗi tỉnh một viên tỉnh-trưởng, có hội-dồng tư-vấn hàng-tỉnh giúp việc.

Sau đây là bức thông-diệp của Thống-chế gửi cho ông Romier, Chánh ban Cải-lương ấy :

Trong khi Ban tổ-chức công-nghệ ấn-định nền-tảng cho luật lao-động, trong khi một Ban nữa tìm cách thay đổi việc tổ-chức hàng xã cho hợp với hiện-tình, một Ban nữa đang dự-thảo một hiến-pháp có gọi đến vấn-đề các đại-biểu hàng quận và từng miền.

Cùng một ý liên-lạc đến những công việc ấy, nên tôi hỏi ý-kiến Ban các ngài về việc tổ-chức nội-dung của một tỉnh, tức là một phần-tử về địa-hạt của Quốc-gia.

Các nhân-viên hàng quận vẫn như cũ

Về phương-diện hành-chính, các nhân-viên hàng quận vẫn để như cũ. Về phương-diện kinh-tế, những cơ-quan nào thích-hợp với hiện-tình thì lưu-lại; theo hai điều chỉ-thị ấy, Ban các ngài nên

tim cách làm cho mỗi tỉnh thành một cơ-quan liên-lạc, tuyên-truyền và hành-động để thêm uy-quyền cho Quốc-gia, để quyết-định mọi việc được nhanh chóng, để gây nên sự canh-tân trong các phương-diện sinh-hoạt của các miền trong nước

Quyền-hành của viên tỉnh-trưởng

Phận-sự mỗi tỉnh đã định rõ như thế rồi, đầu mỗi tỉnh sẽ đặt một viên tỉnh-rưởng tức là một vị đại-hiến thay mặt cho Quốc-trưởng. Viên ấy thay mặt cho chính-phủ. Cái uy-thế của viên ấy ai cũng phải công-nhận.

Viên ấy có quyền hành-động trong suốt địa-hạt của từng tỉnh và phải đi kinh-lý luôn.

Trong khi nghiên-cứu về chức-vụ của viên tỉnh-trưởng, và những nhân-viên các phòng-giấy, Ban các ông không nên quên rằng ta bước chân vào trật-tự mới và viên tỉnh-trưởng phải trị-nhậm nhiều hơn là can-thiệp vào việc hành-chính của hàng tỉnh.

Vậy thì viên tỉnh-trưởng không nên hội-hợp ở quanh mình những sở hành-chính mà chỉ nên để ít người giúp việc có tài-năng, không nhiễm phải những thói cổ-hủ của các phòng giấy, biết trọng trách-nhiệm, có chí theo đoàn và hiểu nghĩa sâu-xa của hai chữ công-ích.

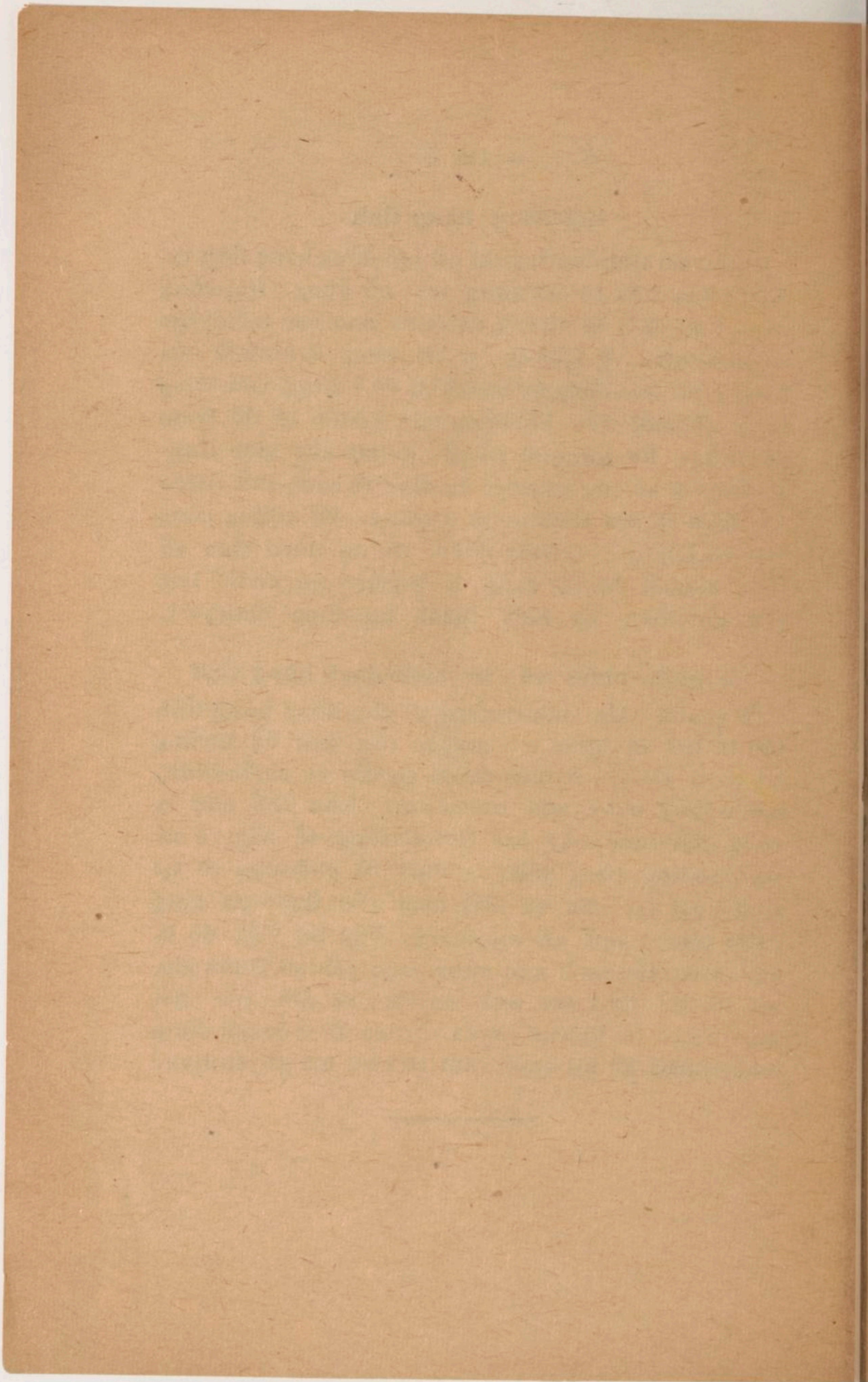
Việc chỉnh-đốn cơ-quan hành-chính không được thêm tiền chi phí ra. Mỗi khi đặt một chức-vụ mới trong nhân-viên một miền, lại phải bớt đi một chức-vụ trong nhân-viên trung-ương hay hàng quận.

Hội-đồng hàng tỉnh

Giúp viên tỉnh-trưởng thì có hội-đồng hàng tỉnh do lời tư của viên tỉnh-trưởng mà bổ-dụng. Hội-đồng hàng tỉnh phải là những đại-biểu cho các mãnh-lực về tinh-thần, về luân-lý, về trí-thức, về kinh-tế của hàng tỉnh. Hội-đồng ấy bàn-định về những việc hàng tỉnh, và mỗi viên hội-đồng cho ý-kiến có đủ lý-do về những lời dự-định về sổ chi-thu của viên tỉnh-trưởng và kê-cứu các việc dự-định về công-thải trước khi đem ra xin Chính-phủ duyệt-y. Về những công việc có ích-lợi cho từng miền, thì hội-đồng chia số tiền chi-xuất cho các quận. Không bao giờ, có thể làm các hội-đồng ấy biến thành hội-đồng chính-trị.

Về phần-phức về sự sinh-hoạt hàng tỉnh

Ở quanh viên tỉnh-trưởng và Hội-đồng hàng tỉnh tức là hai cơ-quan trọng-yếu, vẫn còn đề những cơ-quan xã-hội, nghiệp-đoàn, gia-tộc và chiến-bình, hành-động ngày một nhiều hơn. Như thế, nhờ ở công đốc-thúc của các tỉnh-trưởng, sẽ nảy-nở ra sự sinh-hoạt từng miền và vì cái vẻ phần-tạp về sự sinh-hoạt ấy, nên sự sinh-hoạt của Quốc-gia càng thêm phong-phú và mở-mang. Vậy thì việc đó là một việc cần-thiết cho công-cuộc tái-tạo Quốc-gia, mà tôi đề Ban các ngài dự-vào, và xin các ngài bày-tỏ cho tôi những ý-kiến về việc tổ-chức nội-dung trong nước để tôi được biết rõ hơn mà quyết-định.

Hội Chiến-binh

Ngày 31 aoút 1941, nhân ngày kỷ-niệm hội Chiến-binh, Thống-chế có khuyên-nhủ những lời sau này cho những người mà ngài coi là những tay thợ khéo nhất trong cuộc cải-tạo nước Pháp.

Hội Chiến-binh nước Pháp và Hải-ngoại,

Từ ngày tôi hô-hào các người dự vào công-cuộc vĩ-đại là cải-tạo nước Pháp đến giờ, đã được một năm rồi.

Các người đã kiểm-điểm, đã tổ-chức và đặt lấy trật-tự theo như kỷ-luật mà các người đã thực-hành ở trong quân ngũ.

Các cờ-hiệu ban cho hội Chiến-sĩ là biểu-hiệu của cái lý-tưởng về luân-lý và tinh-thần ấy. Nay các người vì lý-tưởng đó mà chiến đấu để cải-tạo cho Tổ-quốc. Tôi xin kính chào hết cả những người đứng quanh tôi đây, cùng những người ở các miền xa xôi. Tôi cúi chào lá-cờ quốc-hiệu của hội Chiến-sĩ mà tôi giao cho tấm lòng thờ-kính sốt-sắng của các người.

Các gương tốt về đời tư với đời công mà các người đã treo trong một năm nay, cái tinh-thần của các người, lòng mẫn-cán của các người trong việc phụng-sự đối với đại-biêu của Chính-phủ trung-ương

khiến cho tôi phải cầu sự hiệp-tác của các người mỗi ngày một thêm mật-thiết.

Các người là các bạn trung-tín mà Chính-phủ, mà Đô-đốc Darlan với tôi đều muốn tựa vào. Các người hãy hoán-tĩnh những kẻ còn ngần-ngại cùng những kẻ bất-mãn vì sự chẳng hiểu-biết cuộc tai-biến của chúng ta thế nào, mà còn khư-khư giữ lấy những cái ảo-tưởng ngày trước, các người sẽ khiến cho họ biết phục, không dám chỉ-trích ngấm-ngấm hay âm-ỹ.

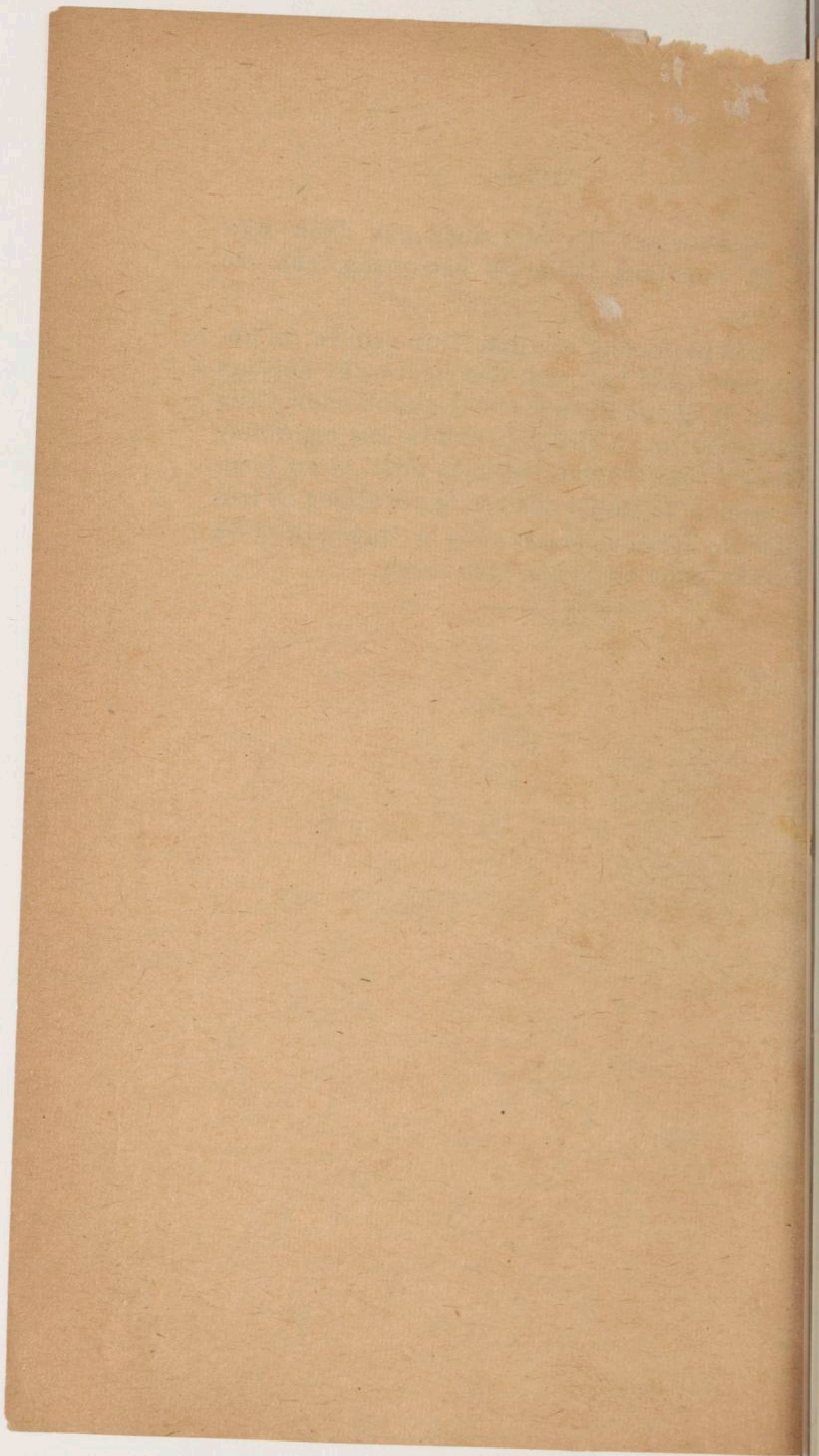
Nước Pháp chỉ có một Chính-phủ, là Chính-phủ mà tôi cầm đầu, cùng với các quan-chức giúp việc mà tôi đã chọn.

Chính-phủ chỉ có một chính-sách là chính-sách mà tôi chịu trách-nhiệm ở trước lịch-sử, đã tự-biết lời cam-kết của Chính-phủ và gìn-giữ cái danh-dự và quyền-lợi cho nước Pháp. Các người sẽ giúp tôi giữ cho nước nhà được có trật-tự và thuận-hòa theo như mệnh-lệnh mà tôi sẽ đặt cho Chính-phủ, tại thành-thị và thôn-quê, các người sẽ tùy tòng các quan tỉnh-trưởng, xứ-trưởng, quận-trưởng, hạt-trưởng để giải-rắc cái tinh-thần mới ở khắp mọi nơi, để diu-dắt những người không có cái danh-dự là cựu chiến-binh như các người, nhưng đồng-ý với các người cùng là muốn dự vào cái công-việc cứu-vãn của các người.

Hàng-ngũ của các người nên mở rộng ra. Về việc đó, các người đã xin với ta từ nay gọi các người là hội Chiến-binh Pháp và Tình-nguyện về cuộc

Quốc-gia Cách-mệnh. Ta ưng nhận cái danh mới ấy, nó sẽ làm tăng thêm cái hào-quang của các người lên.

Hỡi Chiến binh cùng các lính Tỉnh-nguyên, ta hô-hào các người một lần nữa. Các người hãy hội-hợp hết cả các dũng-lực Pháp ở chung-quanh mình. Cùng với Chính-phủ ta, và vì Chính-phủ ta, các người hãy hành-động ở nơi thanh-thiên bạch-nhật, vì sự hoạt-động hòa-bình và xã-hội của các người không có trở-ngại đến ai. Cần-lao là cái công lệ thiêng-liêng và cốt-yếu của cuộc Quốc-gia Cách-mệnh.

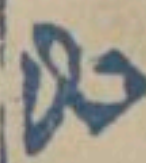

Tirage Quarante six mille ex.

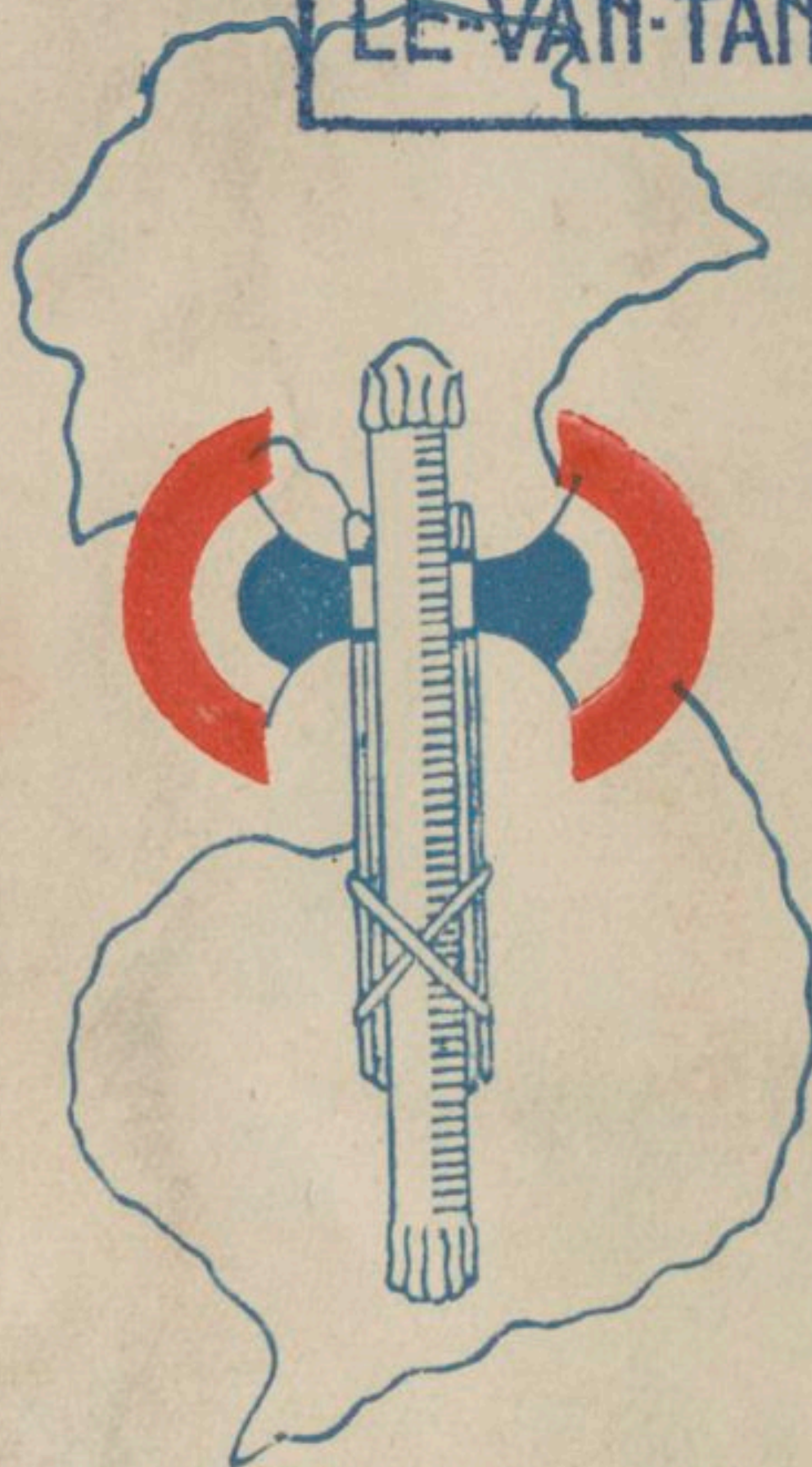
IMPRIMERIE-LIBRAIRIE

22 DEC 1941

LE-VAN-TAN HANOI

ĐÔNG-PHÁP

IMP. LÉVANTAN - HANOI